4452 NUMARALI SURRE-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H. 1326 M. 1908\1909)

2023
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH

Ümit YAZICI

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Tahir BİLİRLİ

4452 NUMARALI SURRE-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H. 1326 M. 1908\1909)

Ümit YAZICI

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Tahir BİLİRLİ

T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK
Nisan 2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER 1
TEZ ONAY SAYFASI 3
DOĞRULUK BEYANI 4
ÖNSÖZ 5
ÖZ 6
ABSTRACT 8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ 9
ARCHIVE RECORD INFORMATION 10
KISALTMALAR 11
ARAŞTIRMANIN KONUSU 12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ 12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 12
1. BİRİNCİ BÖLÜM 13
1.1. Surre Kelime Anlamı ve Surre ile İlgili Terimler 13
1.2. Kutsal Yerlere İlk Surre Gönderilmesi 13
1.3. Osmanlı Devleti'nde Surre Gönderilmesi 14
1.3.1. Osmanlı Devleti'nin İlk Dönemlerinde Surre 15
1.3.2. Yavuz Sultan Selim Sonrası Surre Alaylarında Yapılan Değişiklikler 16
2. İKİNCİ BÖLÜM 20
2.1. Surre Defterleri Hakkında Malumat 20
2.2. Gönderildikleri Yerlere Göre Surreler 22
2.2.1. İstanbul Surresi 22
2.2.2. Şam Surresi 22
2.2.3. Mısır Surresi 23

2.3. Surre-i Hümâyûn Töreni Hazırlığı ve Tören Teşrifatı 24
2.3. Surre-i Hümâyûn Alayı'nın Yol Güzergâhı 30
2.5. Surre-i Hümâyun Görevlileri 32
2.5.1. Surre Emini 32
2.5.2. Kaftan Ağası 34
2.5.3. Akkâmlar 34
2.5.4. Müjdeci 34
2.5.5. Dâru's-Saâde Ağası ve Dâru's-Saâde Yazıcısı 34
2.5.6. Diğer görevliler 35
2.6. Surre-i Hümâyûn İle Gönderilen Hediyeler ve Diğer Eşyalar 35
2.6.1. Mahmil-i Şerîf 35
2.6.2. Kâbe Örtüsü 37
2.6.3. Diğer Değerli Eşyalar ve Hediyeler 38
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 40
3.1. 4452 Numaralı Surre-i Hümâyûn Defterinin Transkripsiyonu 40
3.2. 4453 Numaralı Surre-i Hümâyûn Defterinin Değerlendirilmesi 164
SONUÇ 170
KAYNAKÇA 173
TABLOLAR LİSTESİ 176
ŞEKİLLER LİSTESİ 177
ÖZGEÇMİŞ 191

TEZ ONAY SAYFASI

Ümit YAZICI tarafından hazırlanan "4452 NUMARALI SURRE-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H.1326 M.1908\1909)" başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi Olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Tahir BİLİRLİ .....

Tez Danışmanı, Tarih Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Tarih Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 13/04/2023

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu) **İmzası**

Başkan : Prof. Dr. Recep KARACAKA (İMÜ) .....

Üye : Doç. Dr. Tahir BİLİRLİ (KBÜ) .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Sami AĞAOĞLU (KBÜ) .....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Müslüm KUZU .....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans\Doktora tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola teşebbüs etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserler metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Ümit YAZICI

İmza:

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze Haremeyn bütün Müslüman toplumlar için önemli olmuş Müslüman hükümdarlar Haremeyn bölgesine yapılan yardımları değerli ve kutsal bir görev olarak görmüşlerdir. Bu bölgelere ilk yardımlar Emeviler döneminde başlamış ancak sistemli olarak ilk surre gönderilmesi Abbasi Halifesi el-Muktedir Bi'llah döneminde (923-924) zamanında olmuştur. Osmanlı Devleti'nde ise bu uygulama gelenek haline gelmiş ve daha sistemli bir şekilde uygulanmıştır. Kaynaklar incelendiğinde ilk surre'nin Yıldırım Beyazid (1386-1402) döneminde gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu gelenek daha düzenli ve sistemli bir şekilde Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar devam etmiştir.

Bu tez çalışması üç bölümden meydana gelmektedir. Araştırmanın birinci ve ikinci bölümünde öncelikle Surre-i Hümâyûn hakkından bilimsel araştırmalar incelenmiş gerekli kaynaklar taranmış ve bu doğrultuda Surre-i Hümâyûn hakkında gerekli olan bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Daha sonrasında ise araştırmamızın ana konusu olan Hicri 1326 yılında gönderilen 4452 numaralı surre defterinin öncelikle transkripsiyonu yapılmış ve daha sonrasında adı geçen defter değerlendirilip çalışma tamamlanmıştır.

Defter transkripsiyon usulüne uygun olarak transkripsiyonu yapılmıştır. Transkripsiyon yapılır iken elif (ا), ye (ى) ve vav (و) harfleri yani uzatılması gereken (a,u,i) harfleri, (â,û,î) şeklinde gösterilmiştir. Defterde bazı kelimeler çevrilememiştir ve transkripsiyon yapılırken okuyamadığımız kelimelerin yerine parantez içinde üç nokta "(…)" işareti konulmuş olup, okunmasında doğru olup olmadığı konusunda şüphe duyduğumuz kelimelerin yanlarına da soru işareti "?" konulmuştur.

Tez konusunun belirlenmesi ve bu çalışmayı yapmamı sağlayan karşılaştığım her türlü sorunun ve problemin çözümünde, bana her türlü kolaylığı sağlayan bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım tez danışmanım değerli Doç. Dr. Tahir BİLİRLİ hocama en içten duygularımla teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca her anımda yanımda olan ve desteklerini sunan aileme teşekkür ederim.

ÖZ

İslamiyetin ortaya çıkmasından sonra Mekke, Medine ve Kudüs gibi topraklar Müslüman toplumlar için en önemli merkezlerin başında gelmiştir. Hz. İbrahim tarafından Mekke'de inşa edilen Kâbe Müslümanların günde beş vakit yöneldiği kıblegâhı olmuştur. Ayrıca Müslümanlar her yıl hac mevsiminde İslam dininin beş şartından biri olan hac vazifesini yerine getirmek için Kâbe'ye akın etmektedir. Medine şehri de Müslümanlar için ayrı bir öneme sahiptir. Hz. Muhammed'in kabrinin de burada bulunmasından dolayı bu topraklar Müslümanlar için en değerli ve kutsal yerler olmuştur.

Tarih boyunca kurulan Müslüman devletler Mekke, Medine ve Kudüs'te bulunan bu topraklara büyük bir önem vermişlerdir. Müslüman devletler burada yapılan ibadetlerin güvenli bir şekilde yapılması ve burada bulunan halkın huzurlu bir şekilde yaşaması için büyük bir çaba sarf etmişlerdir. Müslüman devletler bu bölgelere hâkim olabilmek amacıyla kendi aralarında savaşlardan bile geri durmamışlardır. Çünkü bu bölgelere sahip olan devlet İslam dünyasının hamisi olarak kabul edilmiştir.

Kutsal bölgelere yardımlar Abbasiler döneminde başlamış ve kurulan sonraki Müslüman devletler tarafından bu yardımlar devam etmiştir. Osman Gazi tarafında kurulan Osmanlı Devleti yöneticileri de bu bölgelere yardımlar göndermeyi ihmal etmemişlerdir. Yavuz Sultan Selim tarafından 1516 yılında Mercidabık ve 1517 yılında Ridaniye seferleri ile bu kutsal bölgeleri Osmanlı Devleti hâkimiyet altına Yavuz Sultan Selim tarafından alınmıştır. Türk İslam kültürünün en önemli temsilcisi olan Osmanlı Devleti yardımlara devam etmiş ve yapılan yardımları sistemli bir hale getirmiştir.

Osmanlı Padişahları da bu bölgelere fazlaca önem vermişler ve dini açıdan önemli bir konumda bulunan bu bölgelere sahip çıkma gayretinde olmuşlardır. Bu amaç ile Mekke, Medine ve Kudüs gibi bölgelerin ihtiyaçlarını karşılamak için "surre" olarak bilinen para ve hediyeler göndermişlerdir. Bu yardımlar büyük törenler ile gönderilmiş bu törenlere büyük bir önem verilmiştir. Kutsal yerlere yapılan bu yardımlar surre defterleri denen defterlerle kayıt altına alınmıştır. Bu çalışmada Hicri 1326 yılında

gönderilen 4452 numaralı surre defteri ele alınmış transkripsiyonu yapılmış ve defter değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu; Surre; Mekke; Medine: Kudüs

ABSTRACT

After the emergence of Islam, lands such as Mecca, Medina and Jerusalem became one of the most important centers for Muslim societies. The Kaaba, located in Mecca, built by Hz. İbrahim, became the qibla Muslims turn to five times a day. In addition, Muslims flock to the Kaaba every year during the pilgrimage season to fulfill the pilgrimage, one of the five pillars of Islam. The city of Medina also has a special importance for Muslims because these lands have been the most valuable and holy places for Muslims, as the tomb of our Master the Prophet is also here.

Throughout History, Muslim states have attached great importance to these lands in Mecca, Medina and Jerusalem. Muslim states have made great efforts to ensure that the worshiping here is done safely and the people living here live in peace. Muslim states did not hold back from even wars among themselves in order to dominate these regions. Because the states that owns these regions has been accepted as the protector of the Islamic world.

Aids to the holy areas started during the Abbasi period and these aids continued by the later Muslim states. The administrators of the Ottoman States, founded by Osman Gazi, did not neglect to send aid to these regions. With the Mercidabık and 1517 Ridaniye expeditions by Yavuz Sultan Selim in 1516, these holy areas were brought under the rule of the Ottoman Empire. The Ottoman State, which is the most important representative of Turkish-Islamic culture, continued the aid and made the aids systematic.

The Ottoman Sultans also attached great importance to these regions and tried to protect these regions, which were in a religiously important position. For this purpose, they sent money and gifts known as “surre” to meet the needs of regions such as Mecca, Medina and Jerusalem. These aids were sent with great ceremonies, and these ceremonies were given great importance. These aids to the holy places were recorded in the notebooks called surre registers. In this study, the surre book numbered 4452, which was sent in 1326 Hijri, was handled, transcribed and evaluated

Keywords: Ottoman Empire; Surre; Mecca; Medina; Jerusalem

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	4452 Numaralı Surre-i Hümâyûn Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H.1326 M.1908\1909)
Tezin Yazarı	Ümit YAZICI
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Tahir BİLİRLİ
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans Tezi
Tezin Tarihi	13/04/2023
Tezin Alanı	Tarih
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	191
Anahtar Kelimeler	Osmanlı İmparatorluğu, Surre, Mekke, Medine, Kudüs

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Transcrıptıon And Evaluatıon Of Surre-ı Humâyun Book No 4452 (H. 1326 M. 1908\1909)
Author of the Thesis	Ümit YAZICI
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Tahir BİLİRLİ
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	13/04/2023
Field of the Thesis	History
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	191
Keywords	Ottoman Empire, Surre, Mecca, Medina, Jerusalem

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

Bkz. : Bakınız

BOA. : Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

DİA. : Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

EV.d. : Evkâf defterleri

EV. HKM. SR. d. : Evkâf-ı Haremeyn Mukataası Surre Defterleri

Haz. : Hazırlayan

S. : Sayı

s. : Sayfa

TDVY : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

TTK : Türk Tarih Kurumu

Vd. : Ve diğerleri

vb. : Ve benzeri

Yay. : Yayınları

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Osmanlı Devleti'nin hemen hemen her sene kutsal yerlere gönderdiği yardımların tutulduğu surre defterlerinden olan Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan 4452 Numaralı H.1326 M.1908\1909 tarihli surre defteri incelenmiş ve adı geçen defterin transkripsiyonu yapılmıştır. Öncesinde surre ile alakalı önemli gördüğümüz konular hakkında bilgiler verilmeye çalışılmıştır. En son olarak adı geçen defter bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada; 4452 numaralı H.1326 M.1908\1909 tarihli surre defteri transkripsiyonu yapılmış ve incelenmiştir. Osmanlı Devleti'nin Mekke ve Medine gibi kutsal yerlere her türlü olumsuz şartlara rağmen bu bölgelere gerekli önemi göstermiş ve gerekli yardımları yapmaktan geri durmamıştır. Amacımız öncelikle bu defter vasıtasıyla ve ilerleyen zamanlarda bu deftere benzeyen yüzlerce defter sayesinde Osmanlı Devleti'nin kutsal yerlere yaptığı yardımları, hizmetleri ve bu yerlere nasıl önemli derecede değer verdiğini ispatlamak ve bunu gün yüzüne çıkarmaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın temel kaynağı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde Ev.HMK.SR.d Surre Defterleri fonunda bulunan 4452 numaralı surre defteridir. Surre ile alakalı eserler ve kaynaklar incelenmiş ve özellikle Prof. Dr. Münir Atalar'ın Osmanlı Devletinde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları adlı eseri ve Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Mekke-i Mükerreme Emirleri adlı eserlerinden faydalanılmıştır. Konumuzla alakalı olan daha önceden yazılmış tezlere başvurulmuştur.

1. BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Surre Kelime Anlamı ve Surre ile İlgili Terimler

Surre Arapça mazi kökünden gelen bir kelime olup[1] sözlükte ise içine para altın gibi kıymetli eşyaların konulduğu kese anlamına gelmektedir.[2] Osmanlı Devleti'nde terim anlamı olarak padişahların hac mevsiminden önce İstanbul'dan Mekke, Medine ve Kudüs'te bulunan ihtiyaç sahiplerine, fakir fukaraya dağıtılmak üzere payitahttan özel ve ihtişamlı törenler ile gönderilen para, altın ve armağanlara denilmiştir.[3] Paradan başka kürkler, inci ve elmaslar ile süslü hediyeler, kaftanlar, hil'atler halılar, soflar, kadife hediyeler ve yiyecek (zahayir, galal) gibi ürünler de gönderilmiştir.[4] Diğer bir adı da surre'nin her bir kişiye verilecek olan miktarı defterlerde kayıt edildiğinden name-i hümâyûnlarda "mallümiyye" olarak da bilinirdi.[5]

Surre ile alakalı önemli terimlerden de bahsetmek gerekmektedir. Bunlar surre ihracı, Surre-i Hümâyûn ve surre alayı tabirleridir. Hac dolayısıyla İstanbul'dan Haremeyn'e surre yollanmasına *"Surre İhracı"*, hac dolayısıyla Padişah tarafından Haremeyn'e yollanan para ve armağanlara *"Surre-i Hümâyûn"* ve Haremeyn halkına para ve armağanların dağıtılması amacıyla bunları göndermek için yapılan özel merasime de *"Surre Alayı"* denmiştir.[6]

1.2. Kutsal Yerlere İlk Surre Gönderilmesi

İslam inancının doğup yayılmasıyla beraber Mekke ve Medine bölgeleri Müslümanlar için büyük bir öneme sahip olmuştur. Tarihte kurulan Müslüman devletler

---

[1] Mustafa Güler, *XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıflar*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2019, s.205.

[2] Şit Tufan Buzpınar, "Surre", *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.37, İstanbul, 2009, s.567.

[3] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümayun ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara,2015. s.24.

[4] Münir Atalar, "Türklerin Kâbe'ye Yaptığı Ekonomik Yardımlar", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. XXXI. s. 261.

[5] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, TTK, Ankara, 2013, s.35.

[6] Nigâr Ayyıldız, *II. Abdülhamid Dönemi Saray Merasimleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2008, s. 104.

bu bölgelere hâkim olabilmek ve bu bölgelere gerekli yardımları yapabilmek için adeta birbirleri ile yarış halinde olmuşlardır. İslam diyarlarının dört bir yanından hacı adaylarının bu topraklara gelmeleri ve ilk Abbasi halifelerinin hac için bu bölgelere önem vermeleri Mekke ve Medine'yi hem dini hem siyasi yönden önemli bir konuma getirmiştir.[7]

Haremeyn'e yani Mekke ve Medine'ye ilk surre gönderilmesi Abbasiler zamanında (750- 1258) başlamış, Emeviler döneminde Mekke ve Medine düzenli olmasa da buralarda yaşayanlar için para ve hediyeler gönderilmiş hac için gelen Halife ve devlet adamları Haremeyn halkına para ve mal dağıtmışlardır. Mekke ve Medine ahalisine yardımlarda bulunma geleneği Abbasiler ile başlamış olup ilk emir-i hac görevinde Haremeyn valisi Davud b. Ali bulunmuştur. Abbasi halifelerinden Mehdi-Billah babasının iptal ettiği Mekke ve Medine'ye yönelik imtiyazları tekrar geri vermiş, 777 yılında Kâbe'nin örtüsünü yenilenmiş ve ayrıca Mekke ve Medine halkına bol miktarda para ve giysi dağıtmıştır.[8] Abbasi halifesi el-Muktedir bi'llah 311/923-24 yılında bu bölgelere 315.426 flori altını göndermiş ve bu surreyi Haremeyn sakinlerine ve yoksullarına her yıl göndermeye çalışmıştır.[9] Daha sonra kurulan İslam devletleri de surre gönderme geleneğini sürdürmüşler Mısır da kurulan Fatîmiler Devleti her yıl Haremeyn'e para göndermişlerdir. Fatîmi Devletinden sonra kurulan Eyyûbiler Devleti ve Memluklular Devleti'nin sultanları da bu geleneği devam ettirmişler Mısır'dan gelen bu paraya da "Sadakat-ı Mısır" denmiştir.[10]

1.3. Osmanlı Devleti'nde Surre Gönderilmesi

Osmanlı Devleti kuruluşundan yıkılışına kadar 600 yılı aşkın süre çeşitli din ve mezhebe mensup birçok milleti bünyesinde barındırmış üç kıtaya ve milyonlarca metrekareye hükmetmiş İslam bayrağını taşıyan en önemli İslam Devletlerinden biri

[7] Mustafa Sabri Küçükaşçı, *Abbasiler'den Osmanlılar'a Mekke-Medine Tarihi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2007, s.43.

[8] Küçükaşçı, a.g.e. s.232-233.

[9] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümayun ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2015, s.25.

[10] Seyit Ali Kahraman, *Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 21.

olmuştur. Osmanlı sultanları ve Müslüman halkı Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgilerini ve İslam inancını her daim gözetmişlerdir. Bu sevginin ve inancın bir neticesi olarak İslam dini için en önemli yerler olan Kâbe'nin bulunduğu Mekke ve Hz. Muhammed'in kabrinin bulunduğu Medine şehirlerine çok önem vermişlerdir. Gerek Osmanlı sultanları ve gerek Müslüman halk bu bölgelere ellerinden geldiğince yardımlarda bulunmaktan hiç geri durmamıştır.

Osmanlı sultanları kutsal yerlere yapılan yardımların ve hizmetlerin zamanında ve aksatılmadan yapılmasına çok önem vermişlerdir. Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn geleneği devleti zor durumda bırakan durumlar dışında (savaşlar, isyanlar vb.) devletin son günlerine kadar devam etmiştir. Son Osmanlı Padişahı Sultan Vahdettin 1919-1922 yıllarında imkânların aşırı kıt olmasına rağmen ve Mekke, Medine ve Kudüs'ün İngilizlerin eline geçmesine rağmen bile bu kutsal yerlere surre göndermeye devam etmiştir.[11]

1.3.1. Osmanlı Devleti'nin İlk Dönemlerinde Surre

Osmanlı Devleti de kuruluşundan itibaren Allah yolunda gaza ve cihad ederek İslam dinin yaymayı ve İslam sancağını taşımayı amaç edinmiş bir Türk Devleti olmuştur. Fethettiği topraklara adalet götürmekle beraber, yakıp yıkmadan, insanlara eziyet etmeden, kendi dininden, milletinden ve tebaasından olmayana bile "İnsanı yaşat ki, Devlet Yaşasın" düsturunu gaye edinmiş dünyanın en büyük imparatorluklarından ve en uzun süre hüküm süren hanedanlıklardan biri olmuştur.[12] Büyük bir İslam topluluğuna sahip oldukları için de daha önceki Müslüman Türk Devletleri gibi Mekke ve Medine şehirlerine karşı ilgi ve alakalarını ortaya koymuşlardır.

Osmanlı Devleti'nde Haremeyn'e ilk defa surrenin Yıldırım Bayezid mı yoksa oğlu Çelebi Mehmed döneminde mi gönderildiği üzerinde tartışmalar yoğunlaşsa da hangi tarihte ve hangi padişah zamanında gönderildiği hakkında kaynaklarda kesin bir bilgiye rastlanamamıştır. Prof. Dr. Münir Atalar'ın tespitine göre " *Mekke ve Medine'ye*

[11] Yusuf Sarınay, *Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkalığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s. III.

[12] Nermin Taylan, *Kâbe-i Muazzama Tarihi ve Osmanlı Padişahları'nın Hizmetleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2017, s. 33.

ilk kez surre gönderen, Çelebi Mehmed'in babası Yıldırım Bayezid (1389-1402) olup, bu surrenin, Edirne'den 80.000 altın olarak gönderilmiştir." şeklinde belirtmiş ve ilk surenin Yıldırım Bayezid tarafından gönderildiğinin kabul etmenin daha doğru olacağı kanaatinde olmuştur.

Münir Atalar Âşıkpaşa-zâde'nin kendi eserinde Çelebi Mehmed'in Mekke ve Medine'ye paralar gönderdiğini, M. Neşrî'nin Çelebi Mehmet'in kendi vilayetinden bazı yerleri Medine'ye vakfettiğini ve bazı hediyeler gönderdiğini ayrıca Eyüp Sabri'nin ise eserlerinde Çelebi Mehmed'in Mekke ve Medine'ye iki defa surre gönderdiğini belirtmiştir.[13] Bu gönderilen surreler resmi ve sürekli olmayıp kutsal olan yerlere bir nevi saygıyı ve sevgiyi kanıtlamak amacında olduğu söylenebilir.[14]

1.3.2. Yavuz Sultan Selim Sonrası Surre Alaylarında Yapılan Değişiklikler

Aslında Osmanlı Devleti'nde surre gönderilmesini iki kısıma ayırabiliriz. Yıldırım Beyazid, Çelebi Mehmet, II. Murad, II. Mehmed, II. Beyazid kutsal yerlere olan bu yardımlara devam etmişlerdir. Ancak Yavuz Sultan Selim'in Merc-i Dâbık (1516) ve Ridâniye (1517) zaferleri ile Memlûkler Devleti'ne son vermiş Kudüsle birlikte Hicaz bölgesi olarak bilinen Mekke ve Medine'yi hâkimiyeti altına almıştır. Bundan sonra Osmanlı Padişahları kendilerini Halife yani bütün İslâm âleminin manevi lideri saymışlardır.[15] Yavuz Sultan Selim Halep Ulu Camii'nde Abbasi Halifesi El Mütevekkil'in huzurunda kendisine *"Hâkim-i Haremeyn-iş Şerifeyn"* unvanı ile hitap etmesine karşılık *"Hadimü'l Haremeyn-iş Şerifeyn"* yani Harem-i Şerif'in Hizmetkârı olduğunu bildirdi. Osmanlı Padişahları Mekke ve Medine'ye duyulan bu hürmetin ifadesi olarak 'Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şer'ifeyn' unvanı almışlardır. Bu bakış açısı ile

[13] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2015, s. 32-33.

[14] Münir Atalar, "Türklerin Kâbe'ye Yaptığı Ekonomik Yardımlar", *Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, C, XXXI, S. 40. Yıl Özel Sayısı, s. 264.

[15] Dündar Alikılıç, *Osmanlı'da Devlet Protokolü ve Törenler İmparatorluk Seremonisi*, Tarih Düşünce Kitapları, İstanbul, 2004, s. 141.

de Osmanlı Devleti'nde Mekke ve Medine'ye bundan sonra her yıl daha düzenli ve daha sistemli bir şekilde surre gönderilmesi gelenek haline gelmiştir.[16]

Yavuz Sultan Selim Memlûkler Devleti'ne son verdikten sonra bu devletin hükmettiği yerlerden olan Mekke ve Medine ahâlisi de Osmanlı hâkimiyetini tanımıştır. Mekke emiri olan Şerif Berekât bin Muhammed Hasenî hemen on iki yaşında olan oğlu Şerif Ebû Nümeyn'i ile Arrar adında elçiyi Mısır'a göndermiştir.[17] Şerif Ebû Nümeyn 15 Temmuz Pazartesi günü 1517'de Kahire'ye ulaştı ve babasının Osmanlı Devleti'nin himayesini kabul ettiğini bildiren mektubunu yanında getirdiği Mukaddes Emanetleri[18] ve ayrıca Mekke'nin anahtarlarını takdim ve teslim etmiştir.[19] Yavuz Sultan Selim memnuniyetinin belirtisi olarak Ebû Nümeyn'e hil'at giydirdi ayrıca birçok hediyeler ile beraber babasının Mekke emirliği ber'atını da gönderdi, Mısır hazinesinden Mekke emirine maaş bağlandı.[20]

Yavuz Sultan Selim hediyeleri götürmek için Emir Muslihiddin'i surre emini ünvanı ve Mısır kadılarından iki kişi ile birlikte görevlendirdi. Şeriflerden her birine beşer yüz, her bir şeyhe altışar, Mekke ve Medine'nin itibarlı kişilerine üçer ve fakir fukaraya da birer duka dağıtılacaktı. Gönderilecek olanın toplamı Mekke ve Medine'ye yollanan buğday ve pirinçten başka 200.000 dukayı buluyordu.[21]

Yavuz Sultan Selim'den sonra tahta çıkan Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) da kutsal yerlere olan yardımlara devam etmiştir. Mısır'ın fethinden sonra Halife ünvanını resmi belgelerde kullanan ilk sultanda o olmuştur.[22] Kutsal yerlere en çok surre gönderme şerefine de Osmanlı saltanatında en uzun süre hükümdarlık yapan Kanuni

---

[16] Haz. Yusuf Çağlar- Salih Gülen, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 19.

[17] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri, Türk Tarih Kurumu Yayınları*, Ankara, 2013, s. 17.

[18] Mustafa Güler, *XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2019, s. 63.

[19] Uzunçarşılı, a.g.e. s. 17.

[20] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 41.

[21] Joseph Von Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C. I, (Çev. Mehmet Ata), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1997, s. 409.

[22] Nermin Taylan, a.g.e. s. 74.

Sultan Süleyman erişmiştir.[23] Kâbe'nin tamir ve etrafının düzenlenmesine çalışan[24] ve Harem-i Şerif'in eskiyen yerlerinin onarılmasını sağlayıp Kâbe-i Muazzama kapısını yenilettiren ilk padişah olmuştur. Hz. Peygamber'in eşi Hz. Hatice'nin evini satın alarak tamir ettirip üzerine Osmanlı mimarisine ait bir kubbe yaptırarak mescide çevirtmiştir.[25] Bunlardan başka Mescid-i Haram'ın yanında dört mezhep için dört adet medrese yaptırmış ve buralara müderrisler tayin etmiştir. Bu yapılar Osmanlı mimari örneklerinin bir nevi bölgeye taşınmasını temsil etmiştir.[26] Mekke'nin en büyük sıkıntılarından biri olan suyolları sorunları için büyük bir tahsisat ayırtmıştır. Her yıl yenilenen ve Mısır da dokunan Kâbe'nin örtüsünü İstanbul'da dokutmaya başlamıştır.[27]

Kanuni Sultan Süleyman kutsal bölgelere daha birçok yardımda ve ihsanlarda bulunmuştur. Ancak biz bu çalışmamızda önemli gördüğümüz detaylardan ilk surre gönderen ardından daha sistemli bir şekilde gönderilen ve yapılan yardımlardan yüzeysel bir şekilde bahsetmeye çalıştık. Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra gelen padişahlar da kutsal yerlere olan ilgilerini ve bu bölgelere yardımlarını istisnai durumlar hariç devam ettirmişlerdir.[28] Osmanlı padişahları Haremeyn için pek çok vakıf kurup bu vakıfların gelirlerini bu bölgelere tahsis etmişlerdir. Bu gelirler başta Haremeyn'de bulunan ahalinin ihtiyaçları karşılanmak üzere cami, medrese, hastane, kütüphane, su sarnıçları ve kuyuları, yolların yapımı tamiri ve diğer imar faaliyetlerine vb. gibi işler için harcanmıştır.[29] Ayrıca Kâbe'nin temizliği, aydınlatılması güzel kokular serpilmesi ve diğer hizmetlerin yapılması yine bu vakıfların gelirleri ile sağlanırdı.[30]

---

[23] Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 23.

[24] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 45.

[25] Taylan, a.g.e. s. 74

[26] Zekeriya Kurşun, "Hac ve İktidar: Haremeyn'de Erken Dönem Osmanlı İmar Faaliyetleri", *Fatih Sultan Mehmet İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2017, S. 9, s. 294.

[27] Nermin Taylan, a.g.e. s.75-76.

[28] Padişahlar tarafından yapılan yardımlara daha detaylı bakmak için. Nermin Taylan, Kâbe-i Muazzama Tarihi ve Osmanlı Padişahları'nın Hizmetleri, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2017.

[29] Ahmet Durak, "Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümayun Geleneği 18 Ekim 1656 Tarihli Mekke'ye Gönderilen Defter Örneği", *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 2018, S. 4, s.26.

[30] Kurşun, a.g.m. s. 291.

Osmanlı Devleti'nde Hicaz bölgesi hâkimiyet altına alındıktan sonra surre Mekke ve Medine'ye 1714 yılına kadar Mısır'dan sonraki tarihlerde ise Enderun'dan yani Haremeyn Hazinesi'nden gönderilmeye başlanmıştır. Mısır ve İstanbul'dan başka Halep ve Şam'dan, hatta Balkanlardan Lugoj, Sebeş, Varad, İsakçı, İsmail Geçidi ve Yerköğü bölgelerinden de Mekke ve Medine'ye surreler gönderilmiştir.[31] Surre'nin Halep ve Şam'dan gönderildiğini gösteren defterlere de rastlamak mümkündür.[32]

[31] Mustafa Karazeybek, "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısından XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısına Hac Yolu Masrafları, Hizmetleri ve Urban Surreleri*", Yeni Türkiye Yayınları Dergisi*, 2017, S. 98, s. 525.

[32] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 50.

2. İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Surre Defterleri Hakkında Malumat

Osmanlı Arşivi çok zengin belge ve defter koleksiyonlarından oluşmaktadır. Osmanlı Devleti'nin dini, siyasi, hukuki, iktisadi ve sosyal hayatına ışık tutan bu belge ve defterlerden biri de surre defterleridir.[33]

Surre Defterleri ebad olarak genellikler enleri 14-15 cm. ve boy olarak 40-43 cm. arasında değişmektedir. Sayfa sayısı olarak genellikle 10 ilâ 50 varak arasında olmasının yanı sıra 10 varağın altında ve 50 varağın üstünde de bulunan defterler de bulunmaktadır. Bu defterler meşin ile kaplı olup değişik koyu renklerdedir (siyah, kahverengi, vişneçürüğü). Defterlerin büyük oranı nesih, bazen siyakat bazen ise rik'a olarak yazılmıştır. Surre Defterleri'nin başlarında iç kapakta surh veya yaldız ile zamanın padişahının tuğrası bulunmaktadır.[34]

Surre Defterleri sonraki ismiyle Maliye olan Defterdarlık da Haremeyn mukataası kaleminde yazılır ve kayıtları burada tutulurdu.[35] Surre Defterlerini ilk olarak Darü's-Saade Ağası ve Haremeyn Müfettişi mühürler, daha sonrasında Defterdar efendi kuyruklu imzasını atar, defterin başına da Nişancı tarafından tuğra çekilirdi. Defterdar ve Nişancı defteri padişahın huzurunda mühürler ve Darü's-Saade Ağası'na teslim ederdi. Darü's-Saade Ağası ise defteri surreyi götürmekle mükellef olan Surre Emini'ne verirdi.[36]

Surre Defterlerinin amaçlarına göre iki kısıma ayırmak mümkündür. Birinci olarak tevziat defterleridir ki, bu defterde surreden kimlerin pay aldığı, pay almaya yeni hak kazananları ve yollarda surre emniyetini sağlayanların alacaklarını gösteren miktarların yazıldığını gösteren defterdir. İkincisi ise tahsisat defterleridir. Bunlar ise surrenin gönderildiği devrin padişahının hususi tahsisatı ile Haremeyn'e vakf edilen

---

[33] Hüseyin Özdemir, "*Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'ndeki Surre Defterleri*", (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 99.

[34] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 48.

[35] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, TTK, Ankara, 2013, s. 35.

[36] Hüseyin Özdemir, "*Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'ndeki Surre Defterleri*", (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 101-102.

vakıflardan elde edilen miktarı gösteren defterlerdir.[37] Bu miktarlar defterlerde belirtilmiş ve buna göre iki kutsal şehirde yaşayanlara en ileri gelenlerinden en fakirine kadar mevki ve durumlarına göre önceden belirlenmiş miktarda dağıtılmıştır.[38] Surre Defterlerinde surrenin nereden, nereye, hangi yılda gönderildiği Surre Defteri'nin hemen başında belirtilmiştir. Bu defterlerde pay alanların isimleri ve ne kadar pay aldığı isminin altına yazılmıştır. Surre Defterinde ismi kayıtlı olan herkesin surresi defter mucibince dağıtılırdı. Büyük oranda defterlerde ara kısımlarda yekûnlar verilir bu yekûnların toplanmasıyla da defterin sonunda toplam yekûn (cem'-i yekûn) gösterilmektedir.[39] Surre Defterinde ismi bulunmayan kimse surreden pay alamazdı.[40] Hatta vefat edip surresi verilemeyenlerin paraları surre eminine geri teslim edilip İstanbul'a geri gönderilirdi. Ayrıca surre defterleri de dağıtım işlemi sonunda yine İstanbul'a geri getirilmesi zorunluydu.[41]

Surre Defterleri T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı bünyesinde Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti (Ev. Evkaf) defterleri kataloğunda Surre Defterleri (EV.HKM.SR.d Surre Defterleri) adı altında yer almaktadır.[42] Osmanlı Arşivi'nde H. 1009-1327 M. 1600-1909 tarihleri arasında toplam 4.170 adet surre defteri bulunmaktadır. Osmanlı Arşivi'ndeki ilk surre defteri H. 1009 M. 1600 tarihli olup, Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar her yıl düzenli olarak gönderilen surre son birkaç yıl surre hazırlandığı halde savaşlar dolayısıyla gönderilememiştir. Zaman zaman surre alayları Arab eşkıyaları tarafından saldırıya uğramış, surre ve surre defterlerinin yağmalandığı olmuştur. Bu yüzden olsa gerek, 1112, 1224, 1225, 1226 ve 1227 tarihlerine ait surre defterleri Arşiv 'de

[37] Mustafa Karazeybek, "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısından XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısına Hac Yolu Masrafları, Hizmetleri ve Urban Surreleri", *Yeni Türkiye Yayınları Dergisi*, 2017, S. 98, s. 527.

[38] Yusuf Sarınay, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, İstanbul, 2010, Yayın Nu: 108, s. 240.

[39] Atalar, a.g.e. s. 49.

[40] Münir Atalar, "Türklerin Kâbe'ye Yaptığı Ekonomik Yardımlar", *Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, C. XXXI. S. 40. Yıl Özel Sayısı, s. 264.

[41] Nigâr Ayyıldız, *II. Abdülhamid Dönemi Saray Merasimleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2008. s. 96.

[42] T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı.

bulunmamaktadır.[43] Son olarak surre 1915'de gönderildi. 1916'da Mekke Emiri Şerif Hüseyin'in isyan etmesiyle surre sevk edilemedi ve bu surre yalnız Medine'ye gönderilebildi. 1917 ve 1918 surreleri Şam'a kadar gitti. 1919'da Şam artık işgale uğradığı ve düşman eline geçtiği için bundan sonra hiç surre gönderilemedi. 1919 1920, 1921 ve 1922 yıllarında Sultan Vahdettin Mekke ve Medine fukarasına sadaka göndererek dağıttırdı. 1923 ve 1924 tarihinde Halife II. Abdülmecid bu âdeti tamamıyla terk etti.[44]

2.2. Gönderildikleri Yerlere Göre Surreler

Surreler gönderildikleri yerlere göre adlandırılmışlardır. Bunlar başta İstanbul surresi olmakla Şam ve Mısır sürreleridir.

2.2.1. İstanbul Surresi

İstanbul'dan görkemli törenle ve bir teşrifata bağlı kalarak Haremeyn'e gönderilen sürredir. Bu surrenin gelir kaynaklarını devrin sultanının özel tahsisleri, İstanbul, Bursa, Edirne, Rumeli, Anadolu gibi eyaletlerde bulunan Haremeyn vakıflarının yıllık gelirleri oluşturmaktadır. Osmanlı Arşivi'nde bulunan defterlerin çoğu İstanbul'dan gönderilecek olan surreler için tertip edilmiştir.[45] Bu çalışmamızda adı geçen defter yine İstanbul'dan gönderilen surre defteridir ve konumuz gereği ilerleyen bölümde bahsedeceğimiz surre hazırlığı, törenleri gibi konular İstanbul'dan gönderilen surreler ile alakalı olacak ve detaylıca bahsedilecektir.

2.2.2. Şam Surresi

Burada surre gönderilmesinin bir başka fonksiyonu olan hac ibadetinden de bahsetmek yerinde olacaktır. Her sene İslam'ın beş şartından biri olan Hac vazifesini

[43] Yusuf Sarınay, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, İstanbul, 2010, Yayın Nu: 108, s. 240.

[44] Yılmaz Öztuna, *Büyük Türkiye Tarihi*, İstanbul, 1979, C. XIV, s. 24.

[45] Mustafa Güler, *XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2019, s. 215.

yerine getirmek için hacı adayları memleketin her yerinden surrenin geçtiği lokasyonlarda veya çıktığı yerden surre alaylarına katılır Hac vazifesini yerine getirirdi.

Osmanlı'nın hükmettiği topraklardan her sene iki kafilenin Hacca gitmesi adetti. Bunlar Şam'dan hareket eden Şam surresi, diğeri Kahire'den hareket eden ki birazdan değineceğimiz Mısır sürresidir. İstanbul'dan yola çıkan surreden sorumlu baş görevli olan surre emini yolda kendisine katılanlarla beraber Şam'a gelir ve bu sürreye katılırdı. Anadolu'dan, Rumeli'den ve diğer yerlerden kendi imkânları ile gelen ziyaretçiler kafilenin hareketine kadar yine Şam'da toplanmış olurlardı.

Şam surresinin muhafazası ve himayesine çoğu zaman dönemin Şam Valisi Emîr-i Hac olarak tayin edilirdi. Emîr-i Hac her sene kafilenin hareketi esnasında Şam Kalesinde hazinede duran Sancağ-ı Şerifi merasim ve tekbirlerle yerinden alarak bütün surre ve ziyaretçilerle beraber surre yola çıkardı. Şam kafilesi Müzeyrib, Belka, Maan, Zat-ül-Hac ve Tebük yoluyla Medayin-i Salih'in güneyinde bulunan Elula denilen bölgeye gelir ve burada bizzat Mekke Emiri veya gönderdiği vekili tarafından karşılanır bundan sonra kafile Mekke Emirinin himayesine girmiş olurdu. Kafile daha sonra Medine'de ya da sonra Rabiğ'de Mısır'dan gelen Mısır kafilesi ile birleşirdi.[46]

Şam surresinin gelir kaynaklarını Şam Halep gibi büyük şehirler başta olmak üzere Suriye bölgesinde Memlûkler ve Osmanlılar zamanında tesis edilen Haremeyn vakıflardan elde edilen gelirler oluşturmaktaydı.[47]

2.2.3. Mısır Surresi

Mısır surresinde Fas'tan başlayıp Güney Afrika'ya kadar olan bölgede bulunan Hac vazifesini yerine getirmek isteyen hacı adayları bulunurdu. Kafile Mısır Emîr-i Haccın maiyetinde bulunurdu.[48]

Bu çalışmada surrelerin geçtiği yerler, konakladıkları mekânlar, yolculuk anında yaşanılan zorluklar vb. gibi geniş olaylar hakkında bilgiler vermenin teferruatlı olacağı düşünüldüğü için bu konular hakkında bilgi vermeyi uygun görmedik. Bu kervanları

[46] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, TTK, Ankara, 2013, s. 57-59.

[47] Güler, a.g.e. , s. 216.

[48] Uzunçarşılı, a.g.e. , s. 59.

oluşturan hacı adaylarının sekiz aydan daha fazla süren yolculuk izlenimlerini yansıtan hac seyahatnameleri yolculukla ilgili en önemli kaynaklardır. Bu kaynakları incelemek ve bu kaynaklar hakkında bilgi vermek yine kanaatimizce başka bir araştırma konusudur. Ancak bu konuda Menderes Coşkun'un Manzum ve Mensur Osmanlı Hac Seyahatnameleri ve Nâbî'nin Tuhfetü'l-Harameyn'i eserinde yazılan hac seyahatnameleri konusunda araştırmacıların faydalanabileceği bir kaynak olarak görmekteyiz.[49]

2.3. Surre-i Hümâyûn Töreni Hazırlığı ve Tören Teşrifatı

Osmanlı Devleti her fırsatta İslam dini için en kutsal yerler olan Mekke ve Medine'ye olan saygı ve sevgisini göstermiş Osmanlı padişahları bu bölgelere hizmet etmekten hiç geri durmamıştır. Bunun bir göstergesi olarak Osmanlılar bu kutsal yerlerde yaşayan fakirlere, gariplere ayrıca buraya hizmet eden imam, müezzin, kayyim, ferraşlar vb. gibi din görevlilerinin yanı sıra; Mekke ve Medine Emirlerine ve diğer görevlilere her yıl Hac zamanı birçok hediyelerin yanı sıra paralar göndermişlerdir. Bu ihsanlar her sene İstanbul'da yapılan büyük bir törenle kutsal yerlere gönderilmiştir.[50]

Kutsal yerlere surre alayları İstanbul'dan gönderilmeye başladıktan sonra belli bir süre karadan gönderilmiş daha sonra kara yolunun uzun olması ve güvenlik sorunları sebebi ile daha sonraları deniz yolu ile gönderilmiştir. Surre karadan gönderildiği yıllarda Recep ayının 12. ve 13. günlerinde İstanbul'da törenler yapılırken, surre alayları deniz yolu ile gönderilmeye başlandıktan sonra yol daha kısa sürdüğü için bu törenler Şaban ayının 12. ve 13. günlerinde yapılmaya başlanmıştır. Daha sonraki yıllarda törenler bir iki gün ertelenmiş ve Şaban ayının 14'ünde veya 15'inde Berat Kandili'nde yapılmıştır.[51]

Surre Alayı törenleri ve hazırlıkları aslında 2 ay önceden başlardı. Surre Alayı Emini'nin İstanbul'dan hareket etmeden 2 ay öncesinde Kaftan Ağası denen saray

[49] Menderes Coşkun, *Manzum ve Mensur Osmanlı Hac Seyahatnameleri ve NÂBÎ'NİN TUHFETÜ'L-HAREMEYN'İ*, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri, Ankara, 2002.

[50] Nigâr Ayyıldız, *II. Abdülhamid Dönemi Saray Merasimleri, Doğu Kütüphanesi*, İstanbul, 2008. s.103-104.

[51] Sevgi Ağca Diker, *Surre-i Hümâyûn ve Geleneksel Teşrifatı,* (Haz. Seyit Ali Kahraman*), Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 66-67.

görevlisi Mekke'ye kadar gider Emire Mekke, Medine, Kudüs Şeyhü'l- haremlerine, Mekke ve Medine de bulunan Kadılarına padişahın göndermiş olduğu 500'er altını verirdi. Asıl hediye ise bu kişilerin her birine verilen hil'at ve Padişahın Türkçe olarak yazılmış mektubuydu. Bu açılacak hac mevsiminden adı geçen görevlilerin yerlerinde kaldığı, azillerinin düşünülmediği, ona göre görev yapmaları gerektiği anlamına gelmekteydi.[52] İlerleyen günlerde bu hazırlıktan sonra yola çıkacak olan alaya bir Surre Emini tayin edilir ve bu kişiye sadrazam huzurunda hil'at giydirilir daha sonra Bâbıâli'den yetkili bir kişi ile beraber Enderun'a gönderilip Darüssade Ağası huzurunda bir hil'at daha giydirilirdi.[53] Surre gönderilmesinden bir gün önce de Darüssade Ağası tarafından defterdar, reis-ül küttap ve nişancıya ve bazı yetkili kimselere tezkireler gönderilip sonraki günde yapılacak olan merasimde hazır bulunmaları bildirilirdi.[54] Nişancı eğer vezir rütbesinde ise tezkire yine nişancı paşaya yazılır ve gönderilir, ancak merasime kendisi gelmez vekillerini gönderirdi.[55]

Surre alayı günü surrenin, Üsküdar'a geçmesi için Kireç Kapısı İskelesi'nde bir çektirinin bulundurulması Kaptan Paşa'ya bir emirle bildirilirdi. Törenin olacağı yere gerekli olan yerlere döşeme ve perdeler konur gereği kadar da çadır kurulurdu. Davetliler sarayda Darüssade Ağası'nın divânında yazıcı odasında beklerlerdi.[56]

Tören günü teşrifatını III. Selim, IV. Mustafa, II. Mahmut ve Sultan Abdülmecid'in padişahlıkları zamanında yaşamış, Osmanlı Devlet Teşkilatı içinde birçok görevde çalışmış olan 1834 yılında İstanbul Kadısı olan Esad Efendi'nin eserinden herhangi bir detayı kaçırmamak adına birebir olarak aktarmayı uygun görmekteyiz.

> Tören günü Defterdar, reisülküttap ve nişancı mevsim gereği ferace veya erkân kürk ve destar-ı adileriyle, sarayda ağaya mahsus divan odaları dışında bulunan sofaya gelip

[52] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 113.

[53] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri,* TTK, Ankara, 2013, s. 35.

[54] Ali Seydi Bey, *Teşrifat ve Teşkilatımız*, Haz. Niyazi Ahmet Banoğlu, Tercüman 1001 Temel Eser Kervan Kitapçılık A.Ş. , No:17, s. 153.

[55] Esad Efendi, *Osmanlılarda Töre ve Törenler (Teşrifât-ı Kadîme)*, Kervan Kitapçılık A.Ş. , İstanbul, 1979, s. 33.

[56] Muammer Yılmaz, *Osmanlı'da Töre, Tören ve Alaylar*, Türdav Yayın Grubu, İstanbul, 2010, s. 62.

beklerler. Sabah erkenden teşrifatçı, reisülküttabın evine gider ve onunla birlikte saraya gelirler.

Darüssade ağası geldiğinde Mekke Şerif'ine gönderilecek olan ve daha önce sadrazamın önünde padişahın mührü ile mühürlenmiş bulunan mektubu reisülküttap alarak ağanın odasına girer. Darüssade ağası, reisülküttabı kapıda karşılayıp mektubu teslim alır. Reisülküttap etek öperek geri çekilir. Arkasından defterdar etek öpmeye yönelince tam bu sırada reisülküttap efendiye hil'at giydirilir ve yeniden etek öper. Etek öpme işlemi şöylece devam eder; Nişancı, harameyn müfettişi, harameyn muhasebecisi, başbakıkulu, maliye tezkirecisi, teşrifatçı, harameyn mukataacısı, harameyn muhasebesi ve mukataası başhalifeleri ve kisedarları.

Defterdar, reisülküttap, nişancı, başbakıkulu ve maliye tezkirecisi, darüssaade ağasının sağ yanına, harameyn müfettişi, muhasebecisi ve diğer harameyn görevlileri sol yanına otururlar. Tatlılar yenip kahveler içildikten sonra surre-i hümayun defterini önce darüssaade ağasının mührüyle yazıcı efendi mühürler. Sonra harameyn müfettişi mühürleyip, defterdar imza atar. Mektubun üst yanına nişancı padişahın tuğrasını çeker. Gerçi reisülküttap mektup teslimi için gelir ama yardımcı olmak amacıyla o da padişahın tuğrasını çeker.

Tuğra ve imza işlemi bittikten sonra şerbet ve buhur verilir. Herkesin koynuna birer boyama ve yemeni konur. Sadrazama da reisülküttap vasıtasıyla boyama ve yemeni verilir. Defterdar, reisülküttap ve nişancı döndükleri sırada darüssaade ağası da mektupla birlikte enderuna döner. Sonra yemekler gelir. Selatin şeyhleri ve imamlar darüssaade ağasının odasında, harameyn takımı ve surre emini sofada yemek yerler.

Yemekten sonra kubbe-i hümayunun karşısına kurulan çadırda, müfettiş efendi örfî sarık ve muvahhidî kürk ile harameyn muhasebecisi mücevveze sarık ve muvahhidî kürk ile yazıcı efendi –eğer hâcegândan ise- mücevveze sarık ve bölüklü kürk ile, harameyn hademeleri mücevveze sarık ve ferace samur kürk ile, teşrifatçı efendi destar sarık ve erkân kürk ile gelip padişahın teşrifini beklerler. Bu törende kapıcıbaşı ağalar ve rikâb ağaları selimi sarık ve erkân kürkleriyle, peykler, solaklar ve diğer rikâb ağaları, padişah atlı olarak darüssaadeden çıktığı sırada alkış tutarlar. Ağalar, padişahın önünde yaya olarak yürür ve herkes rütbesine göre düzen içinde kubbe-i hümayun önüne gelinir. Padişah, buraya konmuş olan iskemleye iner. Bu sırada yine alkış tutulur. Daha sonra padişah, kubbe-i hümayuna geçerek tevkîî efendinin yerine oturur. Kapıcıbaşı ağalar kubbe-i hümayunun karşısındaki pencereden çadıra doğru padişahın sol yanına rikâb ağaları ise zülüflü baltacılar ocağı tarafı olan sağ yanına geçip dururlar.

Bu sırada oda lalası ağa bölüklü kürk ve selimi sarık giymiş olarak elinde Mekke Şerif'ine gönderilecek mektupla gelir. Başlarında selimi sarık ve bölüklü samur kürkler giymiş olan harem ağaları ise omuzlarında surre keseleri ile zülüflü baltacılar ocağı yakınında bulunan harem kapısından çıkarlar. Doğru daha önce sözü edilen çadıra gelip keseler sayılır. Defterlerin zarflarına kozaklar konur ve mumlarla mühürlenir. Bu işlem bittikten sonra bekletilmeden getirildikleri gibi tekrar kubbe-i hümayuna gönderilir. Darüssaade ağası selimi kavuk ve erkân kürk giymiş olarak kubbe-i hümayun kapısı dışında mektubu karşılar ve padişahın önünde silahdar ağaya verir. Getirilen armağanlar padişaha sunulur. O da gördükten sonra mektup, defterler ve surre keseleri padişah mührü ile mühürlenir. Darüssaade ağası mektup ve surre keseleri ile çadıra yaklaştığında surre emini adi destar sarık ve mevsim gereği erkân kürk giymiş olarak beş on adım yürüyüp karşılar. Burada surre eminine hil'at giydirilir. Surre emini yer öptükten sonra mektup kendisine teslim edilir. Sonra sakabaşılara hil'at giydirilince harem ağaları surre keselerini çadır önüne konmuş olan tahta üzerine bırakır ve harem yönüne dönüp giderler.

Bu arada müjdecibaşılara da hil'at giydirilir ve hep birlikte yer öpüp kalkarlar. Darüssaade ağası ve surre emini ile sakabaşılar yirmi otuz adım kadar kubbe-i hümayuna doğru gidip hepsi birden tekrar yer öper. Mektup surre emininin elinde durup sakabaşılarla birlikte çadırdan on adım kadar ilerde, padişahın önünde düzgün bir sıra halinde dururlar. Ancak darüssaade ağası, serasere kürk kaplı hil'at giymek üzere durmayıp ilerler. Bu anda selatin şeyhleri ve imamlar her biri başka başka Kur'an sureleri okurlar. Müezzinler ise Mevlit'den Hazret-i Muhammed'in yüceliğini anlatan kısmı okurlar. Nöbetli olan şeyh dua ettikten sonra

yazıcı efendi alışılagelen surreleri verir. Kur'an ve Mevlit okunduğu sırada ahır kethüdası mücevveze sarık ve fıstıkî atlas üstlük giymiş olarak mahmil'i şerif yüklenmiş olan deveyi ve sarbanbaşı yedek olan deveyi sarbacı kıyafetiyle kubbe-i hümayun önünde gezdirirler. İkinci kubbede mevlit ve Kur'an okumak için imamlardan bir iki kişi kalır. Birinci mirahur selimi sarık, bölüklü serasere kürk, kadife şalvar ve filar giymiş olarak mahmil-i şerif devesini ahır kethüdasının elinden alıp okunan Kur'an'ın bitimine kadar padişahın önünde dolaştırır. Kur'an okuma bittikten sonra müezzinler mevlit'den n'at kısmını okurlar. Nöbeti olan şeyh duasını tamamladıktan sonra padişahın önünde darüssaade ağası serasere samur kaplı kürk ve üstlük giyer ve gelip mahmil-i şerif devesinin yularını birince mirahurun elinden alır. Deveyi alanda dolaştırırken harameyn müfettişi, muhasebecisi, mukataacısı ve diğerlerine ruznamçe defteri gereğince çadır önünde hil'atler giydirilir. Hil'at giyenler çadırdan çıkınca yer öperler. Darüssaade ağası bir iki dolaştırdıktan sonra dişi devenin gümüş zincirlerini surre eminine, ibrişim yularını ise sakabaşılara teslim eder. Kubbe-i hümayuna doğru üç beş adım gidip yer öptükten sonra döner. Müezzinler tekbir ve tehlil getirirken darüssaade ağası ve harameyn ağaları dişi devenin önüne düşüp orta kapıdan dışarı çıkar ve atlarına binerler. Alay düzenlendikten sonra, önce kılavuz çavuş arkasından divan çavuşları destar ve telleriyle, kapıcıbaşı ağalar selimi sarık, ferace ve divan bisatlı atlarıyla, harameyn hademeleri mücevveze kavuklarla, müfettiş efendi örfî kavuk ve muvahhidî kürk ile ve rütbelerine göre dizilirler. Saray kethüdası ağa, sarayağası ağa, hazinedarbaşı ağa ve babussaade ağası selimi kavuk ve erkân kürkleriyle, bunları takiben darüssaade ağası selimi kavuk ve daha önce giymiş olduğu samur kürk ile alaya katılırlar. Mahfe-i şerif develeri ve surre-i hümayun katırları yürüyüp hastalar kapısı önüne gelindikte durulur ve dua edilir. Saray ağası, saray kethüdası, hezinedarbaşı, babüssaade ağası ve darüssaade ağası, hastalar kapısından geri dönerler. Diğerleri düzenli bir şekilde Bâb-ı Hümayundan çıkıp Alay Köşkü altından geçer. Hocapaşa'dan Bahçekapısı yoluyla Kireç iskelesine gelirler. Burada da dua yapıldıktan sonra armağanlar hazır bekleyen çektiriye konur ve hepsi geri dönerler.[57]

Surre Alayının asıl eğlenceli olan tarafı Bâb-ı Hümayun'dan çıktıktan sonra başlardı. Saraydan çıkan alayın yürüyüşü İstanbul sokaklarında devam ederdi. Merasim elbiselerini giymiş ve atlı olan on iki çavuş ve arkasından gelen on iki zaîm ve onların arkasından yürüyen baltacılar önden giderek yol açardı. Onların ardından müzeci ile sekiz kapıcıbaşı ve kâhyasıyla beraber surre emini gelirdi. İki yanında otuz kadar baltacının bulunduğu deve, bakıcısı ile beraber surre eminini takip ederken, devenin ardından surre hazinesini taşıyan katırlar gelirdi.[58] Bu teşrifatın ve görkemli yürüyüşün hemen ardından Araplardan oluşan çalgıcı ve eğlendirici 50-60 kişilik ikinci bir kafile olan akkâmân denen grup görülür. Bunlar Tahtakale'den kalkıp İstanbul'un her semtini mahalle mahalle dolaşır davul ve dümbeleklerini çalarak evlerin önlerinde kılıç kalkan oyunları oynar ve sadaka toplarlardı.[59]

---

[57] Esad Efendi, *Osmanlılarda Töre ve Törenler (Teşrifât-ı Kadîme)*, Kervan Kitapçılık A.Ş. , İstanbul, 1979, s. 34-37.

[58] Dündar Alikılıç, *Osmanlı'da Devlet Protokolü ve Törenler İmparatorluk Seremonisi*, Tarih Düşünce Kitapları, İstanbul, 2004, s. 154.

[59] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 124.

Bu yürüyüş sonrası Kireç İskelesi'ne (Sirkeci) gelen surre alayında bulunan görevliler, gönderilen surre keseleri, surre defterleri, hediye ve armağanlar burada bulunan çektiriye yerleştirildikten sonra develerin üzerindeki eşyalar alınarak develer Hasahır'a geri götürülür. Surre emini surre ile beraber Üsküdar'a yola çıkardı. Surre emini Üsküdar'da eksikliklerinin tamamlamak için bir müddet kalır daha sonrasında padişahın müsaadesiyle halk arasında Ayrılık Çeşmesi diye bilinen yerden bu kutsal yolculuğa başlamak için hareket ederdi.

Surre alayı törenleri 1864 yılına kadar Topkapı Sarayı'nın Has Bahçesinde yapılırken[60] bu tarihten itibaren Padişahların Dolmabahçe ve Yıldız Sarayı'na yerleşmeleri sebebiyle surre alayı törenleri bu saraylardan icra edilmeye başlanmıştır.[61]

Surre Alayının ve Osmanlı başşehrinden, Anadolu'dan, Balkanlardan ve Kafkaslardan gelen hacıların Şam'da buluştuğu[62] bu hac kafilesinin Üsküdar'dan Şam'a kadar güvenli bir şekilde gitmesi için yol üzerindeki belli noktalardaki bulunan vezir, beylerbeyi ve sancak beylerine, kadı ve mütesellimlere, kethüdayeri ve yeniçeri serdarlarına vb. vilayet ileri gelenlerine hükümler gönderilirdi. Bu kişiler bulundukları bölgede surreyi karşılar ve bir sonraki noktaya surre alayının güvenli şekilde yol alması için eşlik ederdi.[63] Klasik dönemde hac kervanlarına bir yeniçeri bölüğü veya tımarlı sipahiler eşlik etmekteydi.[64] Surre alayı için yolda ihtiyaç duyulan katır ve develerin normal fiyata satılması, Surre- i hümâyûnun geçeceği yollardaki bozuk yerlerin ve köprülerin yapılması gibi emirler gönderilir. Bu kişilere Surre alayını belirli yerde karşılayıp, belirlenen yere kadar götürmesi ve senet alınarak teslim edilmesi emredilirdi. Surre bu şekilde Şam'a götürülerek Şam valisine teslim edilirdi.[65] Surre Alayları'nda hekim, hastabakıcı gibi her türlü meslek erbabından görevliler bulunur ihtiyaç halinde

---

[60] Münir Atalar, "Türklerin Kâbe'ye Yaptığı Ekonomik Yardımlar", *Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, C. XXXI. S. 40. Yıl Özel Sayısı, s. 267.

[61] Sevgi Ağca Diker, *Surre-i Hümâyun ve Geleneksel Teşrifatı,* (Haz. Seyit Ali Kahraman*), Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 75-76.

[62] Alikılıç, a.g.e. , s. 149.

[63] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri,* TTK, Ankara, 2013, s. 40.

[64] Zekeriya Kurşun, XIX. Yüzyılda Şam-Medine Hac Yolu Lojistiği, *Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi*, İstanbul, S.19, s.355.

[65] Sevgi Ağca Diker, *Surre-i Hümâyun ve Geleneksel Teşrifatı,* (Haz. Seyit Ali Kahraman*), Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 82.

müdahale edilirdi. Kafilede bulunan herkesin yemek ve su ihtiyaçları eksiksiz karşılanırdı.[66]

Ayrıca surre ve hac kafilesi Suriye ve Arabistan da bulunan geniş çölleri aşmak durumunda idi. Ayrıca padişahın sorumluluklarında biri de bu kafilenin ve hacı adaylarının buralardan güvenli bir şekilde geçişini sağlamaktı. Bu geniş çöl bölgelerinde büyük bir askeri birlik bulundurmakta zor bir işti. Hac kervanının güvenliği genellikle hac güzergâhı yanı surre güzergâhı üzerinde yaşayan Bedevilere verilen ödenekler ile sağlanmıştır ki bu durum bir başka surre kavramı olan Urban sürresini vücuda getirmiştir. Bu ödemelerin Bedevilerin kervana su ve yiyecek getirmesine karşılık yapıldığı olarak yorumlansa da bu ödemelerin yapılmadı zamanda Bedeviler hacı adaylarına saldırma ve kutsal yerlere gönderilen hediyelere el koyma hakkını kendilerinde görüyorlardı. Bu sebeple çöllerde yaşayan Bedevilere gönderilen Urban surresi alınan yemek ve su hizmetinin ücreti olmayıp, kervanı ve hacı adaylarını Bedevi saldırılarından korumanın bir yolu olarak değerlendirilebilir.[67]

Osmanlı Devleti'nin Hicaz'a giriş yeri Şam'dı. Surre alayı Şam'a gelir burada ihtiyaç olan deve, su, yiyecek ve diğer ihtiyaçlar burada karşılanır ve deftere kaydedilirdi. Surre Alayı bundan sonra Hac Emiri'nin idaresi altına girer ve surre Şam'dan ayrılacağı gün burada büyük bir tören yapılarak dualarla Medine'ye yola çıkardı.[68] Kafile Medayin-i Salih veya Medine'de ya da Medine yolu üzerinde bir yerde bizzat Mekke Emiri tarafından veyahut onun gönderdiği bir vekili tarafından karşılanır ve birlikte Mekke'ye gelinirdi.[69]

Surre Emini yanında götürdüğü Nâme-i Hümâyûn'u merasimle Mekke Emiri'ne takdim ederdi. Mekke Emiri de Osmanlı Sultan'ının göndermiş olduğu nâmeyi öpüp başına koyar ve daha sonra Mekke'ye yakın olan Mina mevkiinde padişahın mektubunu okuttururdu. Surre keseleri ile Surre alacakların isimlerinin ve alacakları miktarlarının

---

[66] Nermin Taylan, *Kâbe-i Muazzama Tarihi ve Osmanlı Padişahları'nın Hizmetleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2017, s. 63.

[67] Suraıya Faroqhı, *Hacılar ve Sultanlar Osmanlı Döneminde Hac (1517-1638)*, (Çev. Gül Çağalı Güven), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1995, s. 58.

[68] Mustafa Karazeybek, XVII. Yüzyılın İkinci Yarısından XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısına Hac Yolu Masrafları, Hizmetleri ve Urban Surreleri, *Yeni Türkiye Yayınları Dergisi*, 2017, S. 98, s.527.

[69] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e. , s. 41.

yazılı olduğu Surre Defteri Şerife takdim edilirdi. Bu defterde yazılana göre Malûmiye denen paralar, Mekke Emiri, Şeyhü'l-Harem ile Surre Emini ve Mekke Kadısının gözetimi altında hak sahiplerine dağıtılırdı. Vefat veya orada bulunmaması sebebi ile surresi verilmeyenlerin paraları, tekrar Surre Eminine teslim edilir ve İstanbul'a geri gönderilirdi. Medine de bulunanlara verilecek surre ise Medine'de Mekke Emiri'nin vekili bulunan kişi ile Medine kadısı ve Şeyhü'l-Harem-i Nebevi ve Surre Kâtibi'nin gözetimi altında surre sahiplerine dağıtılırdı. Bütün bunlar ne şekilde ve nasıl yapıldığı merkeze bildirilirdi.[70]

Surre Emini surreleri dağıttıktan ve Hac vazifesini yerine getirdikten sonra Mekke Emiri'nin Nâme-i Hümayuna cevap olarak Arapça bir nâme ile hükümdar, sadrazam ve diğer devlet erkânına gönderdiği hediyelerle beraber yola çıkardı. Surre Emini Kartal'a gelip Üsküdar'a geçmek için müsaade bildirir ve sadrazam tarafından bu durum padişaha arz edilir ve müsaade alınarak Üsküdar'a gelinirdi. Mekke Emiri'nin nâmesi Divân-ı Hümâyûn kalemlerinde Türkçeye çevrilip hem aslı hem Türkçesi bir takrir ile sadrazam tarafından padişaha arz edilirdi.[71]

2.3. Surre-i Hümâyûn Alayı'nın Yol Güzergâhı

İstanbul ve Hicaz arasındaki ana hac güzerğahı aynı zamanda Surre-i Hümâyûn'un da ana yol güzergâhıdır. Surre-i Hümâyûn 1517'den 1864 yılına kadar kara yolu ile katır ve develer ile nakledilmiştir. Kafile Hicri tarihle 12 Recep'te Üsküdar'dan yola çıkar ve günlük ortalama 50 km. yol alırdı. Yaya olarak gidilen bu yolculuğun Şam'a kadar olan kısmında gündüzleri hareket edilip geceleri dinlenilirdi. Şam'dan sonraki kısımda ise geceleri hareket edilip gündüzleri dinlenilirdi.[72]

Surre-i Hümâyûn'un karadan olan güzerğahı detaylı olarak şu şekildedir; Kafile Üsküdar'daki Ayrılık Çeşmesi'nden harekete başlar ve Kartal-Gebze, İznik, Lefke, Vezirhan, Söğüt, Eskişehir, Bolvadin, İshaklı, Akşehir, Ilgın, Lâdik'e uğrayarak

[70] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 162.

[71] Uzunçarşılı, a.g.e. , s. 42-43.

[72] Mustafa Karazeybek, "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısından XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısına Hac Yolu Masrafları, Hizmetleri ve Urban Surreleri", *Yeni Türkiye Yayınları Dergisi*, 2017, S. 98, s.527.

Konya'ya ulaşırdı. Konya'dan hareketle İsmil, Karapınar, Ereğli, Ulukışlak, Ramazanoğlu Yaylası, Gülek Boğazı, Kütüklü konaklarından geçilerek Adana'ya ulaşılırdı. Adana'dan hareketle Misis, Kurtkulağı, Payas, Belek, Antakya, Zambakya, Şuğur, Madik, Hama, Humus, İki Kapılı, Nebek ve Kuteyfe Menzilleri geçilerek Şam'a varılırdı. Burada İran, Azerbaycan ve diğer doğu vilâyetlerinden gelen hacı adayları kafileleri de surre alayına Şam'da katılırdı. Şam ve etrafından bulunan vakıflardan gönderilen yardımlar burada surreye ilave olunurdu. Şam'dan hareket eden kafile Kubbetü'l Hâc, Tarhana Hanı, Sahra-yı Düveyk, Muzayrıb, Sahra-yı Mina, Mafrak, Ayn-ı Zerka, Balat, Tabut Korusu, Vadi-yi Aneze, Ma'an, Akabebaşı, Cugeyman, Eşmeler, Sahra-yı Kâ-ı Sağîr, Kal'ai Tebük, Kal'a-i Megayir, Haydar, Bürke-i Muazzama, Darü'l-Hamrâ, Medâyin-i Salih, Kal'a-i Ûlâ, Bi'r-i Ganem, Sahra-yı Matarân, Bi'r-i Cedîd, Hadiye Eşmesi, Fuhleteyn ve Vadiyü'l-Kurâ menzillerini geçerek Medine'ye ulaşırdı. Kafile burada bir hafta kadar kalır ve hak sahiplerine surreleri dağıtılır ve kafile Bi'ru Ali, Kubûr-ı Şühedâ, Cüdeyde, Bedr-i Huneyn, Ka'r-ı Kebîr, Râbia Eşmesi, Bi'ru Asfân ve en son Vadi-yi Fatıma menzillerini geçerek Mekke'ye ulaşırdı.[73]

1864 yılından itibaren vapurların işlemeye başlamasıyla ve Surre Alayının maruz kaldığı bir gasp üzerine Fuad Paşa Üsküdar'dan Şam'a kadar olan kara yolu yerine surre alayını denizden göndermeyi uygun görmüştür. Alay denizden gönderilmeye başlanmasıyla yol kısaldığı için 1864 yılından itibaren surre Şaban ayının 15. günü gönderilmeye başlanmıştır.

Surre-i Hümâyûn Şaban'ın 15'inde Saray-ı Hümâyûn'dan çıkarak Beşiktaş (Dolmabahçe) iskelesine ve oradan vapur ile Üsküdar'dan Paşakapısı'na nakl ettirilirdi. Daha sonra buradan Harem iskelesine geçilir ve Surre-i Hümâyûn burada hazır bulunan vapura yüklenirdi. Kafile Gelibolu, Çanakkale, Bozcaada, Midilli, Sakız, Sisam, Rodos, Kıbrıs, Beyrut, Seveyş, Yenbu ve Cidde limanlarına uğrayıp buradan Mekke'ye varırdı.[74] Surrenin Şaban ayının ortasında çıkması sebebi ile merasimi izlemesi için

[73] Yusuf Sarınay, *Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s. IV-V.

[74] Nigâr Ayyıldız, *II. Abdülhamid Dönemi Saray Merasimleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2008. s.107-108.

padişaha büyük ve süslü bir çadır, ayrıca devlet erkânı için birkaç çadır dikilmiş törenin buradan seyredilmesi gibi değişiklikler yapılmıştır.[75]

1 Eylül 1908 yılında II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 33. yıldönümünde Hicaz Demiryolu açılmış ve faaliyete geçmiştir. Burada Hicaz Demiryolunun amacına değinmek konumuz gereği önemli olduğunu düşünmekteyiz. Hicaz Demiryolunun en büyük fonksiyonu kutsal mekânlara Mekke ve Medine Şehirlerine ulaşımı rahat sağlamak bu bölgeleri kolay bir şekilde elde tutmak ve İslam'ın beş şartından biri olan Hac görevine hızlı ve kolay bir şekilde yerine getirmektir. Hicaz Demiryolları İstanbul-Mekke arası olarak tasarlanmış ancak Mekke'ye kadar uzanamamış Medine'de son bulmuştur. 1908 tarihinden itibaren de surre-i hümâyûn Hicaz Demiryolu ile kutsal yerlere gönderilmeye başlanmıştır.[76]

Bu güzerğah Haydarpaşa garından başlayıp İzmit, Vezirhanı, Bozüyük, Eskişehir, Alanyurt, Afyon, Akşehir, Ilgın, Konya, Çumra, Karaman, Ulukışla, Pozantı, Yenice, Adana, Osmaniye, Fevzipaşa, İslâhiye, Tahtaköprü, Halep ve Der'a istasyonlarına uğrayıp buradan son durak olan Medine'ye ulaşıyordu.[77]

2.5. Surre-i Hümâyun Görevlileri

Surre-i Hümâyûn görevlilerini başta Surre Emini, Kaftan Ağası, Akkâmlar, Müjdeci, Dâru's-Saâde Ağası ve Dâru's-Saâde Yazıcısı ve diğer bazı grevliler olarak belirtebiliriz.

2.5.1. Surre Emini

Hac için Mekke'ye giden kafilenin başında bulunan kişiye Emirü'l-Hac denmiştir. Mısır'ın Osmanlı topraklarına katılmasına kadar Mısır Memlûkleri ayrı Osmanlı padişahları Mekke'ye ayrı Emirü'l-Hac göndermişlerdir. Mısır'ınki Kahire

[75] Ali Seydi Bey, *Teşrifat ve Teşkilatımız*, Haz. Niyazi Ahmet Banoğlu, Tercüman 1001 Temel Eser Kervan Kitapçılık A.Ş. , No:17, s. 154.

[76] Seyit Ali Kahraman, *Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s.18.

[77] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 180.

hacılarını, Osmanlı'nınki de İstanbul hacılarını Şam yolu ile Mekke'ye götürürlerdi. Osmanlı Devleti'nde bu memuriyet daha sonraları Surre Eminliğine dönüştürülmüştür.[78] Hac Emirliği görevinin temeli Hz. Muhammed'in gerçekleştirdiği Vedâ Haccı'nda teşekkül etmiştir.[79]

Surre Emini, dindarlık ve dürüstlükleriyle tanınmış mülkiye, askeriye veya ilmiye sınıfına mensup yüksek rütbeli memurlar arasından seçilirdi. İstisna olarak Surre-i Hümâyûn eminliğine ilmiye sınıfından rütbesi olmayan memur da atanabilirdi.[80] Surre Emini Surre Alayı ile beraber İstanbul'dan yola çıkar, alayı ve hac kervanını güven içinde götürüp getirir, Mekke ve Medine'de bulunanlara Surre Defterinde belirtilen hak sahiplerine para ve hediyelerini dağıtır, hac süresince güvenliği sağlar ve Mekke, Arafat ve diğer yerlerde yapılan hac ibadetlerini idare ederdi. Bu görevleri tamamladıktan sonra Surre Alayı ile beraber İstanbul'a geri dönerdi.[81]

Surre Emini olan kişi bir defaya mahsus olmak üzere görevlendirilirdi. Her sene için Surre Eminliğine farklı kişiler tayin edilirdi.[82]

Osmanlı Devleti'nde bu göreve gelen son kişi Hacı Kâmil Efendi olmuştur. Hacı Kâmil Efendi merasimle İstanbul'dan ayrılmış ancak Birinci Dünya Savaşı vuku bulduğundan yollar kapandığı için surre Şam'a kadar gidebilmiş ve orada geri dönmüştür. Bu suretle Surre-i Hümâyûn gibi Surre Eminliği de tarihe karışmıştır.[83]

---

[78] Münir Atalar, "Türklerin Kâbe'ye Yaptığı Ekonomik Yardımlar", *Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, C. XXXI. S. 40. Yıl Özel Sayısı, s. 266.

[79] Mustafa Sabri Küçükaşcı, *Abbasiler'den Osmanlılar'a Mekke-Medine Tarihi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2007, s. 229.

[80] Sevgi Ağca Diker, *Surre-i Hümâyûn ve Geleneksel Teşrifatı,* (Haz. Seyit Ali Kahraman*), Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 69.

[81] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 189.

[82] Nigâr Ayyıldız, *II. Abdülhamid Dönemi Saray Merasimleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2008. s. 109.

[83] Atalar, a.g.e. , s. 193.

2.5.2. Kaftan Ağası

Kaftan Ağası, Divan- Hümâyûnda ve vezirlerin dairelerinde bulunup rütbe ve memuriyet alanlara hil'at giydiren kişidir. Kaftan Ağası önceleri taşralı küçük rütbeli memurlardan seçilirken Tanzimat'tan sonra Enderun hademeleri arasından seçilmiştir. Kaftan Ağası'nın Surre-i Hümayundaki görevi ise daha öncede Surre-i Hümâyûn hazırlığı ve tören teşrifatı bölümünde bahsettiğimiz gibi Surre-i Hümâyûn'un hareketinden 2 ay önce Padişah'ın Nâme-i Hümâyûnunu Mekke Emirine götürmekti.[84]

2.5.3. Akkâmlar

Akkâmlar surre ile beraber kutsal yerlere gidip gelen, yollarda surrenin ve hacıların her işlerini gören kişilerdi. Bunlar tahtırevancı, mahfeci, hazineci, çadırcı, meşaleci ve saka gibi altı kısma ayrılırdı. Bu takımların birer başı olmakla beraber hepsinin başında her işten mesul olan akkâmbaşı denen bir şahıs bulunurdu.[85]

2.5.4. Müjdeci

Hacı kafilesi ve surre'nin Haremeyn'e bir sorun yaşamadan ulaştığını ve hacıların hac ettiğini padişaha bildirmekle görevli olan kişilerdir.

XIX. asrın ortalarında telgraf hatları döşenince, müjdecilik tamamen kalktı ve hacıların dönüşleri telgraf hatları aracılığı ile bildirilmeye başlandı.

2.5.5. Dâru's-Saâde Ağası ve Dâru's-Saâde Yazıcısı

Saray görevlilerinden olan kızlar ağasının unvanıdır. Her sene surre gönderilirken yapılan törenler Dâru's-Saâde Ağası'nın yetkisi altında ve başkanlığında

[84] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, TTK, Ankara, 2013, s. 45.

[85] Yusuf Çağlar, *Mahmil-i Şerif'in Surre-i Hümayun'la İstanbul'dan Haremeyn'e Hac Yolculuğu*, (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 32.

olurdu. Dâru's-Saâde yazıcısının ise başlıca görevi Haremeyn vakıflarına ait olan işleri görmekti. Dâru's-Saâde Ağası'nın yazı işleri ile de sorumludur. [86]

2.5.6. Diğer görevliler

Surre ile alakalı olarak doğrudan veya dolaylı olarak daha pek çok daha vazifeli bulunmaktadır. Bunlar; sakabaşı, surre alayı kâtibi, cerde askeri, meşaleci, surre tercümanı, surre kâtibi, surre kethüdâsı, teşrifatçı, feraşet-i şerife vekili, delil, mutavvif, mukavvim, kahveciler, şerbetçi, tahtırevancı, mücâvir, berberbaşı ve buhurcubaşı gibi görevlilerdir.[87]

2.6. Surre-i Hümâyûn İle Gönderilen Hediyeler ve Diğer Eşyalar

2.6.1. Mahmil-i Şerîf

İslam ülkelerinin sultanları her sene kutsal bölgelerde Mekke ve Medine de bulunan halka para ve yiyecek yardımı yapmışlardır. Osmanlı Sultanlar da bu görevi fazlasıyla yerine getirmiş, para, yiyecek yardımının yanında kutsal yerlere değerli hediyelerde göndermişlerdir. Nakdi olarak giden yardımlar "kese" anlamına gelen "surre" torbaları içinde hacı kafileleriyle gönderilmiştir. Büyük bir tören ve coşku ile uğurlanan hacı kervanları yani "Surre alayları" adı da buradan gelmektedir. Bu kelime arapça olduğundan diğer İslam ülkelerinde Hacı kervanları "Surre" olarak bilinirdi.

Arapça "Mahmal" kelimesi içine hamule konulacak şey manasında olan, "Haml" kelimesinden gelmektedir.[88] Terim olarak ise iki kişinin oturabileceği devenin üstüne

[86] Halide Aslan, Tanzimat'ın İlk Beş Yılında Surre (1839-1844), Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatlar Bölümü İslam Tarihi Bilim Dalı, 2001, s. 86

[87] Mustafa Güler, *XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2019, s. 223.

[88] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 145.

konulan bir nevi sepet ve her sene hac zamanında hacı kafilesiyle beraber deve üzerinde Haremeyn-i Muhteremeyn'e gönderilen değerli hediyeler gibi manalara gelmektedir.[89]

Mahmil-i Şerif hazırlanırken mahmili taşıyacak olan devenin seçilmesi ve mahmil için hazırlanan örtülerin süslenerek, üzerine ayetleri hadis-i şerifler ve dualar işlenmesi büyük bir öneme sahipti çünkü mahmil Haremeyn'e giden hac kervanlarının önünde gider ve bu durum Peygamber efendimizin sefere giderken binmiş olduğu deveyi temsil ederdi. Bu yüzden tarih boyunca İslam hükümdarları mahmil hazırlamaya büyük bir önem vermişlerdir.[90]

İstanbul'dan gönderilen mahmile mahmil-i hümâyûn, Kahire'den gönderilene ise mahmil-i Mısrî denmiştir. Dörtgen bir ahşap çerçeve üzerinde dört yüzlü bir piramit şeklinde olan mahmil yukarıda da belirttiğimiz gibi üzeri altın ve gümüşle işlenmiş yazılar, ipek püsküller ve kıymetli taşlarla süslenmiş bir atlasla kaplanırdı. Bu atlas ilk dönemleri siyah renkte son zamanlarda ise yeşil renkte olmuştur. Mahmiller İstanbul da saraylarda ve Mısırda Hidiv Kasrı önünden yapılan törenlerden sonra Kahire sokaklarında gezdirilirdi.[91] Osmanlı sultanları tarafından Haremeyn'e gönderilen para keseleri, değerli eşyalar, hediyeler hanedana mensup kişilerin gönderdiği kervana katılan develer ve katırlarla taşınmıştır. Mahmil'i şerif sembolik anlamda olmuş içinde Kur'an-ı Kerim ve son dönemlerde ise sadece Kâbe'nin anahtarı taşınmıştır.[92]

Her sene mahmil için Kahire'de alay hazırlanır, mahmil adeta bayram havası edasında süslenen caddelerde dolaşırdı. İnsanlar mahmili ve alayın geçişini izlemek için adeta buraya akın ederlerdi. Recep ve şevval aylarında olmak üzere iki tören yapılırdı.[93]

I. Dünya Savaşı sonrasında Hicaz'ın Suud hâkimiyetine geçmesi bu kadim geleneğin sonunu getirdi. 24 Haziran 1926 tarihinde Mina'da Mısır kafilesi ile Vahhabi

---

[89] Mustafa Güler, *XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2019, s. 223.

[90] Murat Kargılı, *Hilafetin Mühim Bir Sembolü Olarak Mısır Mahmili*, (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 119.

[91] Şit Tufan Buzpınar, "Surre", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, 2009, C. 37, s. 569.

[92] Selin İpek, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Gönderilen Örtüler*, Haz. Seyit Ali Kahraman, *Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 98.

[93] İbrahim Rifat Paşa, *Mahmiller ve Tarihleri*, (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 118.

hacılar arasında bir olay patlak verdi. O seneden sonra Mısır ile Suud devleti arasında kriz yaşandı ve on sene Mısır mahmil ve Kâbe-i Muazzama'nın örtülerini göndermez. 1937 de yapılan bir anlaşma ile mahmil 1952 yılına kadar yeniden Kahire sokaklarında görünür. Kasım 1952'de son mahmil devesi ölür ve merasimle gömülür. Bu tarihten sonra mahmil bir daha Kahire sokaklarında görünmez.

Üzerinden yarım asır geçmiş olmasına rağmen merasimlerde duygulanmaktan, eğlenmekten ve mahmilin gölgesinde haccetmekten büyük şeref duydukları Mahmil-i Şerif, Mısır halkının gönlünde ve hafızasında hala yer etmektedir.[94]

2.6.2. Kâbe Örtüsü

Kâbe'nin dört duvarı üzerinde dıştan ve içten siyah ve kırmızı olmak üzere iki örtü asılıdır. Bunlar Kâbe-i Mükerreme Puşidesi, Sitâre-i Kâbe'tullah-ül-Harâm veya Kisve-i Şerife denen Kâbe'nin iç örtüsüdür. Örtülerin Kâbe'ye Câhiliye devrinden beri örtüldüğü bilinmekle beraber İslâmi dönemde örtüleri ilk yaptıranlar Hz. Peygamber, Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman'dır. İslâmiyet ile beraber kisvenin hem kumaşı hem rengi değişmiş bir zaman beyaz dibâ denen ipekten yapılmış sonra sarı ve yeşil en son ise siyah ipekten yapılmıştır.[95]

Kâbe'ye örtü yaptırma ve surre ile gönderme görevi hilâfetle beraber Emevîler'den Abbâsilere, Abbâbilerden sonra Fatimî, Eyyubî ve Memlûk devletine geçti. Osmanlılar Mısır ve Hicaz'a hâkim olunca bu görevi ve kutsal bölgelerde yapılan diğer görevler gibi üzerine aldılar. Kanunî Sultan Süleyman 1540 tarihinde Melik Mansur Klavun'un Kâbe kisvesi için vakfettiği iki köyden başka bu iş için yedi köy gelirini daha vakfetmiştir. Yavuz Sultan Selim'den itibaren padişahlar Kâbe örtüsünü daha yakın olduğu için Abbâsi Halifeleri gibi Kahire'den yollamışlardır. Kisve, hangi hükümdar zamanında yollanıyorsa kisveyi çevreleyen kuşak üzerine o hükümdarın adının işlenmesi bir âdetti.

Osmanlı Padişahı III. Mehmet'in 1603 tarihinde vefatı vukû bulunca Mısır'da dokunup gönderilecek Kâbe örtüsünün kuşağında III. Mehmed'in ismi adı yazılıydı ve

---

[94] Rıfat Paşa, a.g.e. s, 126-127.

[95] Sadettin Ünal, "Kâbe", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, 2001, C.24. s. 17-18, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, TTK, Ankara, 2013, s. 64.

yerine I. Ahmed'in geçtiği haberi henüz Mısır'a gelmemişti. Kâbe örtüsündeki padişahın isminin değiştirilmesi gerekli olduğundan o zamanın kadısı Karaçelebi Zâde Mehmet Efendi gizlice sırma işleyici, şimkeşler ve nes-seclar (dokumacılar) vasıtası ile Mehmed yerine Ahmed adını işlettirmiştir. Bu sebeple 1609'dan itibaren Kâbe örtüsünün İstanbul'dan dokutturulması ve gönderilmesi âdet olmuştur.[96]

Surre ile birlikte Kâbe örtüsünün dışında Kâbe'nin kapısının perdesi, Kâbe kuşağı, Kâbe'nin iç örtüleri, Kâbe anahtarı, Ravza-ı Muhatara perdeleri ve örtüleri ayrıca Medine-i Münevverede bulunan Peygamber Efendimiz s.a.v. türbesiyle sahabesinin mezarları üzerindeki örtülerin değiştirilmesi için yeni örtüler gönderilmiştir.[97] Gönderilen yeni örtüler yerlerine konduktan sonra eskilerin Mekke emiri tarafından İstanbul'a geri gönderilmesi kanundu. Bu örtüler Üsküdar'a gelir Eyüp' götürülür belli bir süre halkın ziyaretine bırakılırdı. Daha sonrasında ise saraya getirilir ve Hırka-i Saadet dairesinde saklanırdı.[98]

2.6.3. Diğer Değerli Eşyalar ve Hediyeler

Surre-i Hümâyun ile Haremeyn'e yüklü miktarlarda para ve altın gibi madeni şeylerin dışında birçok da kıymetli eşyalar gönderilmiştir. Bunlara değinecek olursak; âvizeler, kandiller, altın ve gümüş şamdanlar, pırlanta yüzükler, elmaslar, nâdir ve kıymetli halılar, pahâ biçilemez mushaflar, buhurlar, mücevherli kılıçlar, inci tesbihler, görevliler için sırmalı, elmas ve inci işlemeli kaftanlar (hil'atlar)'ın yanı sıra kıymetli yazma Kur'anlar, Kur'an kapları gümüş rahleler vb. gibi çok tarih boyunca çok değerli eşyalarda bu kutsal yerlere gönderilmiştir.[99]

Surre Alayı Haremeyn'e bu gibi hediyeleri götürürken başka bir emaneti de beraberinde taşırdı. Bu emanet Mimar Sinan'ın inşa ettiği başta Süleymaniye Camii

---

[96] Selin İpek, *Medine-i Münevvere Örtüleri*, (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 173. , Uzunçarşılı, a.g.e. s. 65. Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 138-139.

[97] Selin İpek, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Gönderilen Örtüler*, (Haz. Seyit Ali Kahraman), *Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 101-116.

[98] Münir Atalar, *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara, 2015, s. 139.

[99] Atalar, a.g.e. , s. 133-134, Kahraman, a.g.e. , s. 83.

olmak üzere diğer camilerden toplanan kandil isleri (mürekkep imali için), is odalarında kazınan bu islerin içine daha sonra çeşitli malzemeler katılarak dövüldükten sonra Hicaz'a hediyeleri götüren develerin boyunlarındaki keselere konurdu. Develerin boynunda kutsal topraklara gidip gelen bu mürekkepler ile özel hattatlara verilirdi ve Kur'an-ı Kerim, ayet ve Hadis-i Şerifler yazılırdı.[100]

Bunlarda başka her sene berberbaşı ağa, padişahı her tıraş ettiğinde kesilen saç ve sakal kılları toplanır ve bir altın leğene gülsuyu ile yıkanıp kurutulup gümüş bir çekmeceye konurdu. Bir sene içinde bu çekmecede biriken kıllar surre kafilesiyle surre emini olan kişiye teslim edilir, o da bu gümüş çekmeceyi Medine'ye götürerek Peygamber Efendimizin kabri yakınında bir yere defnederdi. Bu da Yavuz Sultan Selim zamanından kalmış bir gelenekti.[101]

[100] Nermin Taylan, *Kâbe-i Muazzama Tarihi ve Osmanlı Padişahları'nın Hizmetleri*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2017, s. 64.

[101] Dündar Alikılıç, *Osmanlı'da Devlet Protokolü ve Törenler İmparatorluk Seremonisi*, Tarih Düşünce Kitapları, İstanbul, 2004, s. 147.

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. 4452 Numaralı Surre-i Hümâyûn Defterinin Transkripsiyonu

Tablo 1: Mekke-i mükerremede dağıtılan surre miktarlarının kayıt edildiği bölümün transkripsiyonu

Defterin birinci sayfası boştur.[102]
Davet kısmı[103]
Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere de bazı mücâvirîn vesairenin Haremeyn-i Şerîfeyn ve Evkâf-ı Hümâyûn ve maliye hazine-i celileleriyle hazine-i hassa-i şâhâneden muhassası olup surre-i hümâyûn emini nasb ve tain buyrulan zevâta tevdî'an irsâl oluna gelen mahiyân ve âtâya vesairenin iş bu 324 sene-i Arabîyyesin de dahi surre-i hümâyûn emini nasb ve tain buyrulmuş olan üçüncü daire-i belediye müdiri sa'âdetlü Hüseyin Bedreddin Efendi hazretlerine tevdî'an irsâl olunan mebâlîğin miktarı
Haremeyn ve Evkaf-ı Hümâyûn hazinelerinden olarak Mekke-i Mükerreme cânib-i âlîsine irsâli iktizâ eden
Haremeyn-i Şerîfeyn hazinesinden mu'ayyen olan vâcib-i sene 324 375 kuruş
Nezâret-i Haremeyn-i Şerîfeyn'e mülhak matbah emini Hacı Mustafa Ağa Vakfı'ndan Harem-i Şerîf de kâin zevrâkları vekili bulunan Şeyh Cafer Efendi uhdesinden münhal olup vârisi Ahmed Efendiye tahsisi olunan surresi sene 324 150 kuruş
Zahîre nazırı esbak Ahmed Ağa Vakfı'ndan olan mal surresi Surresi 400 kuruş Kurban Bedeli 70 kuruş Toplam 470 kuruş
Yahya Kürdîzâde Emin Efendi'nin umre vekâleti için Bezm-i Âlem Vakfı'ndan olan atiyesi vâcib-i sene 324 1.800 kuruş
Müezzin başı evlatları maaşı vâcib-i Mart 324 sene an Şubat 324 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Bican ma'tûkası Sultan Vecihi Kalfa Vakfı'ndan mal surresi vâcib-i sene 324 100 kuruş

[102] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (1/a).

[103] Defterin başındaki işaret daveti belirtir.

Mûmâ-ileyhâ Sevida Hanım'ın vefatıyla muhassası olan şehrî 20 kuruş 30 para vazifesi'nin Mehmed Nazım Efendi'nin hissesine isabet eden meblâliğin* mûmâ-ileyhâya bade'l- intikâl kable't-tahsîs mûmâ-ileyh dahi vefatıyla hisse-i mahlûlesi dört nefer evladına intikâli icra kılınmış isede merhûme Sevide Hanım'ın diğer üç nefer evladı hissesi olan şehrî 15 kurus 22,5 paranın henüz intikâli icrâ kılınmış olmakla tetkik kılındığı
Mehmed Nâzım ve Ahmed Râzı Efendilerle Zeynep Sevida Hanımlara evkâf-ı müte'addideden muhassası olan du'âgûy vezâifi vâcib-i mezkûr Mehmed Nazım Efendi evlatları 73 kuruş 22,5 para Ahmet Râzı Efendi maaşı 20 kuruş 29 para Zeynep Sevida Hanımın üç nefer evlatları 15 kuruş 22,5 para Toplam 109 kuruş 24 para × şehr 12 Toplam 1.318 kuruş 8 para bermucib şerhi tevkîf 186 kuruş 30 para [Kalan] 1.231 kuruş 18 para Ahmet Râzı Efendi'nin vefâtı vukû' bulmuş olduğundan tenzîli 248 kuruş 28 para [Kalan] 882 kuruş 30 kuruş[104]
Köprülü Mehmed Paşa ve Fazıl Ahmed Paşa Vakıflarıyla evkâf-ı sâireden müretteb surresi Mehmet ve Fazıl Paşa Vakıflarından 5.490 kuruş Haremeyn ve Sultan Gavri ve Ömer Efendi Evkâfından 6.286 kuruş 20 para Toplam 11.776 kuruş 20 para
Cennet-mekân Sultan Mahmud Han-ı Sânî Vakfı'ndan zât-ı şâhânenin zevrâk vekîli Besnî-zâde Mehmed Efendi'nin maaşı Mart sene 324 gâye-i Şubat sene 324 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Hafız Keteb seyyid Halil Efendi'nin Sultan Mustafa Vakfı'ndan ve Hâce Aliyye Valide Sultan ocaklığı malından muhassası olan Du'â-gûy vazifesi vâcib-i mezkûr 38 kuruş × şehr 12 Toplam 465 kuruş

[104] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (1/b)

Mekke-i Mükerreme eşrâfından Şerif Ali Efendi'nin zîrde muharrerü'l-esâmi evlatlarının maaşı

Mahdumu Şerif Ali Efendi

139 kuruş

Kerimesi Ulviye Hanım

138 kuruş 20 para

Şerife Zeynep Hanım

138 kuruş 20 para

Toplam 416 kuruş × şehr 12

Toplam 4.992 kuruş

Mekke-i Mükerreme müdiriyet-i hazinesinde müstahdem Ahmet Beyin evkâf-ı müte'adideden muhassası maaşı

Vâcib-i Mart sene 324 ilâ Şubat sene 324

600 kuruş

Öşri zımmi 168 kuruş

[Kalan] 432 kuruş

Zam 100 kuruş

532 kuruş × şehr 12

Toplam 6.384 kuruş

Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Ahmed Nafiz Efendiye tahsîs olunan maaş

Vâcib-i mezkûr

150 kuruş × şehr 12

Toplam 1.800 kuruş

Mekke-i Mükerremede nâibü'l-haram merhûm seyyid Osman Efendi hazretlerinin mahdûmu seyyid Mehmed Efendiye Mekke-i Mükerreme buhurdancılığı hizmetinde istihdam olunmak üzere zîrde muharrer vakıflardan tahsîsi olunan

Vâcib-i Mart 324 senesi ilâ Şubat sene 324

Sultan Mustafa Vakfı'ndan

133 kuruş 10 para

Sultan Mahmud Han-ı Sânî Vakfı'ndan

20 kuruş

Süleymâniye Vakfı'ndan

76 kuruş 20 para

Hamîdiye Vakfı'ndan

170 kuruş 10 para

Toplam 400 kuruş× şehr 12

Toplam 7.200 kuruş

Enderun-ı Hümâyûndan muhreç Vaha Bey mahlûlünden ve evkâf hazinesinden Mekke-i Mükerreme ahâlisinden seyyid Mehmed Abdullah Sakaf Efendi'ye tahsîsi olunan maaşı

Mart sene 324 ilâ Şubat sene 324

332 kuruş × şehr 12

Toplam 3.984 kuruş
Davudiye Medresesi müderrisi Ömer Efendi mahlûlünden ve zuhurat-ı varidatının Hindizade İsmail Galib Efendi bâ-irâde-i seniyye tahsîs olunan Mart sene 324 ilâ Şubat sene 324 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş[105]
Mekke-i Mükerremede saka Abdulrahim Efendi zîrde muharrer evkâf-ı şerîfeden tahsîsi olunan Mart 324 sene ilâ Şubat sene 324 Gazi Murad Paşa tevliyet bedelinden 50 kuruş Sultan Mustafa Vakfı'ndan 41 kuruş 20 para Haremeyn Vakfı'ndan 20 kuruş 30 para Evkâf hazinesinden 20 kuruş 20 para Laleli Vakfı'ndan 46 kuruş Cennetmekân Vakfı'ndan 21 kuruş 10 para Toplam 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400
Cennetmekân Sultan Abdülmecid Han-ı Gâzi Vakfı'ndan Mekke-i Mükerremede kâin kütüphanesinin bevvâbı maaşı vâcib-i mezkûr Laleli Vakfı'ndan 75 kuruş Süleymâniye Vakfı'ndan 75 kuruş Toplam 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Cennetmekân Sultan Mahmud Han-ı Sânî Vakfı'ndan Şerife Hanım'ın bâ-kayd-ı hayat muhasası olan maaşı vâcib-i Mart 324 ilâ Şubat 324 37 buçuk kuruş × şehr 12 Toplam 450 kuruş

[105] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (2/a).

Maraşlı hafız Mustafa Efendi mahlûlünden kerimesi Fâtma Hanıma Haremeyn Vakfı'ndan tahsîs olunan maaşı Mart 324 sene ilâ Şubat 324 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Evkâf ve Haremeyn hazinelerinin mazbut Emin vaniye? Beyleri Vakıflarından Dilaver Ağa'nın muhassası maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Recep Kâblı Efendi evlatlarından Abdulvehab ve Esma Hanımların evkâf-ı müte'addideden du'â-gûy vezâifi Vâcib-i Mart 324 sene ilâ Şubat sene 324 295,5 kuruş × şehr 12 Toplam 3.546 kuruş
Üç yüz yirmi üç sene-i hicriyesinde Necver levazımından bâki kalıp bu sene irsâli lazım gelen 323 sene 6.549 kuruş 30 para
Üç yüz yirmi dört sene-i hicriyesinde dersaadete gönderilmiş olan Necver levazımı 10.137 kuruş 20 para[106]
Cem'an yekûn 81.654 kuruş 20 para[107]
Bazı mahallerden bi't-tahsil Mekke-i Mükerreme cânib-i âlisine irsâli iktizâ eden
Cennetmekân Pertevniyal Valide Sultan hazretleri Vakf-ı Şerifi'nden irsâl olunan
Mekke-i Mükerreme ekabr-i hulefâ-yı Nakşibendiyeden Şeyh Abdullah Efendi dergâhında ta'âmiye olmak üzere şeyhi bulunan zevâta tahsîs olunan vâcib-i Mart 323 sene ilâ Şubat sene 323 750 kuruş × şehr 12 Toplam 9.000 kuruş
Huzur-u beytül haramda feth-i havanan? eimme ve hutebâ ve harem-i şerîfde acemi zade Şeyh Hasan Efendi vazifesi vâcib-i mezkûr 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Beyt-i muazzamada eimme-i erba'ada hazerâtı makâmâtına mevzuh fenerlerin tamir ve tathiri için Şeyh Ömer Sıddık Efendi vazifesi vâcib-i mezkûr 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Yekûn 12.000
Makam-ı sadaret-uzamâdan bazı zevâta tevzi olmak üzere irsâli mu'tâd olan rub'iye bedeli 7.355 kuruş Öşri olup tenzil olunan

[106] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (2/b).

[107] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (3/a)

735 kuruş 20 para Toplam 6.619 kuruş 20 para
Sermet Paşa Vakfı'ndan Harem-i Şerîf ağavâta taksim olunmak üzere irsâli mu'tâd olan sene 324 300 kuruş Gelmedi 300 kuruş [Kalan] 000
Cihangir mahallesi sakinleri el-Hac Nuri Efendi'nin surresi 800 kuruş Mecidi farkı 40 kuruş Gelmedi 760 kuruş Sonuç kısmı boş?
Merhûme ve mağfurun-leha Adile Sultan hazretleri Vakf-ı Şerîfinden Mekke-i Mükerremede tarik-i Nakşibendiyeden Mehmet Can Efendi'nin dergâhında muşârün-ileyhin üç buçuk mevlid-i şerif kıraat olunmak üzere tahsîs edilip üç yüz yirmi dört sene-i hicriyesine mahsuben irsâl olunan 100 kuruş 30 lira 3.000 kuruş
Şirvani zade merhûmun kütüphanesi hademesi için muhassası olan 324 sene Altun 1.400 kuruş
Şirvani zade Mehmed Rüşdi Paşa'nın Mekke-i Mükerremede ki kütüphane? tamirat Bir defalık 4.180 kuruş sim[108]
Sadr-ı esbak Hüsrev Paşa Vakfı'ndan olarak irsâl olunan
Eczâ-i şerif kıraat edenlere irsâl olunan 30 kuruş nakden Toplam 3.500 kuruş
Bedel-i hacc-ı şerîf olarak keşmîrî zâde Salih Efendi mahdûmu Efendiye verilmek üzere irsâl olunan 750 kuruş
Yekûn 4.250
Sabık habbazân kethüdası hacı İbrahim Ağa tarafından Hâlidiye hulefasından hacı Abdullah tekkesinde(…) ma-i lezîz getiren sakalara ücret ile şeyh efendiye vesaireye ait olmak üzere irsâl olunan Ücret-i saka 500 kuruş Şeyh efendi

[108] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (3/b)

50 kuruş Fukaraya 200 kuruş Toplam 750 kuruş Ham altun 500 kuruş Toplam 1.250 kuruş
Ser-kurnâ-yı esbak Selim Bey halilesi merhûme Lalenab kadın efendi tarafından Mekke-i Mükerremede şeyh Mehmed Fas Efendi merhûmun mücededen inşasına muvaffak olduğu zaviye postnişinliğine muhassası olmak üzere postnişini bulunan merhûm mûmâ-ileyhin mahdûmu Mehmed Şemseddin Efendi surresi 100 kuruş 24 lira Toplam 2.400 kuruş Gelmedi 2.400 kuruş [Kalan] 000
Baruthane nazırı merhûm Necib Paşa Vakfı'ndan faziletlü Fazıl Efendi marifetiyle mücavirinden ehil ve erbabına tevzî' olmak üzere irsâl olunan 100 kuruş 10 lira toplam 1.000 kuruş Gelmedi 1000 kuruş [Kalan] 000
Trabzon vilayeti dâhilinde kâin Giresun kasabasında Sermed Hanım Vakfı'ndan Mekke-i Mükerreme'ye üç yüz yirmi dört senesine mahsûben irsâl olunan 100 kuruş Altun 1.000 kuruş Gelmedi 1000 kuruş [Kalan] 000
Süleyman Rasih Paşa Nukûdu Vakfı'ndan ma'a zam irsâl olunan Mecidiye on dokuzda 2.000 kuruş
Pertevniyal Valide Sultan Vakfı'ndan başkaca müretteb olub irsâl olunan Altun 5.140 kuruş Muahharan zam olunan 50 kuruş toplam 5.190 kuruş Noksan gelen 600 kuruş [Kalan] 4.590 kuruş
Şehâdetname-i ikrâmiye bedelâtı 320.270 kuruş

Cem’an Yekûn 361.439 kuruş 20 para Muahharan vürûd eden 4.180 kuruş Toplam 365.619 kuruş 20 para Vürûd etmeyenler 18.060 kuruş [Kalan] 347.559 kuruş 20 para
Nakden 354.820 kuruş 4.180 kuruş Toplam 359.000 kuruş 18.060 kuruş [Kalan] 340.940 kuruş
Havaleten 6.619,5 kuruş
Hazine-i Hassa-i şâhâneden muhassası olub bi’t-tahsîl irsâli iktizâ eden
Hoca rahmetullah efendi ta’allukâtı Zevcesi Nebuye? Hanım 3.600 kuruş Damadı İsmail Efendi 8.400 kuruş Biraderi Şeyh Bedrülislam Efendi 6.000 kuruş Toplam 18.000 kuruş Medine-i Münevvereye nakl olunmuş olan İsmail Efendi maaşı 8.400 kuruş [Kalan] 9.600 kuruş Nebuye? Hanım’ın hissesi dâhil olmadığı 3.600 kuruş [Kalan] 6.000 kuruş Gelmedi 6.000 kuruş [Kalan] 000
Merhum Hoca Rahmetullah Efendi birader zadesi Mehmed Said Efendinin 322 sene-i mâliye 6.000 kuruş
Talebe-i ulûmdan Hasan Efendi’nin muhassası bulunan maaşı 322 sene-i mâliye 150 kuruş × şehr 12

Toplam 1.800 kuruş Akçe farkı 90 kuruş [Kalan] 1.710 kuruş
Cem'an Yekûn 13.710 kuruş Dâhil-i defter değildir 6.000 kuruş [Kalan] 7.710 kuruş[109]
Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere Harem-i Şerîf hademesiyle eşraf-ı ahâli ve mücavirin-i kirâmın maliye-i hazine-i celîlesinden mahassas maaş ve sâlyeleriyle zeâmet bedelleri olup beher sene surre-i hümâyûn emanetine tevdî'an irsâli mukarrer mebâliğin ber muceb kuyûd-ı mikdarı
Mekke-i Mükerremede bulunan
Mekke-i Mükerreme niyâbetinin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddeti maaşı 1.350 kuruş × şehr 12 Toplam 16.200 kuruş
Hicaz memûrîn-i şeriyesi tayin bedeli sene 323 10.671 kuruş 20 para
Mamuretü'l-hamid kazası mahkeme-i şer'iyesi mahassasâtı sene 323 1.230 kuruş
Mekke-i Mükerreme harem-i şerîf naibi mu'tâdiyesi sene 323 5.786 kuruş
Memurîn-i şer'iye şezan? ücreti sene 323 1.132 kuruş
Cidde sancağı niyabetinin mahassasâtı sene 323 480 kuruş
Mekke-i Mükerreme kabileliğinin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 950 kuruş × şehr 12 Toplam 11.400 kuruş Gurre zilkade sene 316 ila gâye-i zilkade sene 324 tecil zammı olub ilave kılınan 9.215 kuruş Toplam 20.615 kuruş Şehriye 95 kuruş[110]
Çıraklık

[109] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (4/b).

[110] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (5/a)

İkinci hazinedarlıkdan muhreç ve Vuslatyar Kalfa'nın 324 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 3.000 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş[111]
Üçüncü hazinedarlıkdan muhreç Siyardel? Kalfa'nın kezalik müddet-i merkûme maaşı 2.000 kuruş × şehr 12 Toplam 24.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından Hacı Mehmed Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Mekke-i Mükerremeye azîmet eden İkbal Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 298 kuruş × şehr 12 Toplam 3.576 kuruş
Harem-i Hümâyûndan muhreç Kadinyab Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Ağavâttan Rıza Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Musâhibân hazret-i şehrîyârîden Rüstem Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Ağavâttan Firuz Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Mekke-i Mükerremede ikamet edecek olan Felekser Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Mekke-i Mükerremede ikamet edecek olan Şayeste Kadın Efendi'nin çıraklarından Hâce Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i şerîf ağavâtı silkinden ihraç olunan Kâmil Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Saray-ı cedîd-i Hümayûn ağavâtından Yaver Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12

[111] İşlemde bir hata yapılmıştır. 36.000 kuruş olması gerekmektedir.

Toplam 6.000 kuruş[112]
Mekke-i Mükerreme harem-i şerîf müdüriyeti yevmiye kâtibi Zekeriya Bey'in müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan muhreç Neşeyâb Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Müezzinân-ı hazret-i şehriyârîden Ahmed Fakih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Mekke-i Mükerreme Şâfi'î müftisi Ahmed Fakih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Ağavâttan Mustafa Sa'dullah Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Şerîf ağavâtı silkine idhâl olunan Beşir Fuad Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Şerîf ağavâtı silkine idhâl olunan Elmas Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Şerîf ağavâtı silkine idhâl olunan Server Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Şerîf ağavâtı silkine idhâl oluna Beşir Neccâri Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından Yaver Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr Toplam 4.800 kuruş
Harem-i Hümâyûn mülûkâne ağavâtından olup bu kere çırâğ buyrulan Elmas Ağa'nın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 1.500 kuruş × şehr 12 Toplam 18.000 kuruş[113]

[112] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (5/b).

[113] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (6/a)

Mütekâ'idîn-i mülkiye
Tophane-i Âmire sarraçlığından mütekâ'id Hacı Ethem Ağa zevcesi Halsa Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Mekke-i Mükerreme muhtâcîni
Hasan Efendi kerimesi Kezban Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i yevmiyesi Yevmiye 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Diğer kerimesi Zeliha Hanım'ın müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin mahdûmu Zekeriya Efendi'nin müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Diğer mahdûmu İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Dağıstan muhacirlerinden Ahmet Efendi'nin müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para Yevmiyesi 20 kuruş 20 para
Mûmâ-ileyhin zevcesi Halsa Hanım'ın müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Mûmâ-ileyhin kerimesi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Diğer kerimesi Ümmügülsüm Hanım'ın müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para[114]
Dağıstan muhacirlerinden Kasım Efendi'nin zevcesi Zeyneb Hanım'ın müddet-i merkûme yevmiyesi Yevmiyesi 20 kuruş 20 para 365 günden Toplam 912 kuruş 20 para
Şeyhzâde Ali Efendi mahdûmu Abdulkadir Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 249 kuruş × şehr 12

[114] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (6/b).

Toplam 2.988 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Meymune Hanım müddet-i merkûme maaşı 249 kuruş × şehr 12 Toplam 2.988 kuruş
Hadimizâde Osman Burhaneddin Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 33 kuruş × şehr 12 Toplam 396 kuruş
Hadimizâde Ahmed Mazhar Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 33 kuruş × şehr 12 Toplam 396 kuruş
Müteveffâ Ekrem Efendi kerimesi Hatice Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 127 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.530 kuruş
Ahmed Mecidi Efendi'nin mahdûmu Zihni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Diğer mahdûmu Cevahir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Diğer mahdûmu Nuri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Mûmâ-ileyhin kerimesi Hatice Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Diğer kerimesi Esma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Diğer kerimesi Rukiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Cemile Hanım'ın kerimesi şerife Şemsiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 757 kuruş × şehr 12 Toplam 9.084 kuruş
Şerif Abdullah Paşa kerimesi Esma Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 1.420 kuruş × şehr 12

Toplam 17.040 kuruş[115]
Seyyid Hamudun Efendi mahdûmu seyyid Hamid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 420 kuruş × şehr 12 Toplam 5.040 kuruş
Diğer mahdûmu seyyid Nasır Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 420 kuruş × şehr 12 Toplam 5.040 kuruş
Şerif Mehmed Avn Efendi tebaasından Reyhan Ağa'nın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Diğeri Bilal Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Şeyh Reşid Efendi kerimesi Sadiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mücavir Hacı Selahaddin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 90 kuruş × şehr 12 Toplam 1.080 kuruş
Şerif Abdullah Paşa tebaasından müteveffâ Elmas Ağa mahdûmu Salih'in müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Muşârûn-ileyhin emekdarlarından Hurşid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 105 kuruş × şehr 12 Toplam 1.260 kuruş
Müteveffa şerif Ali Paşa mahdûmu şerif Nasır Bey Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 3.783 kuruş × şehr 12 Toplam 45.396 kuruş
Kerimesi şerife Zîn Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.442 kuruş × şehr 12 Toplam 17.304 kuruş
Diğer kerimesi şerife Rahime Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.442 kuruş × şehr 12 Toplam 17.304 kuruş
Şerif Ali Paşa halîlesi Şemsi Nur Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12

[115] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (7/a).

Toplam 4.800 kuruş
Diğer halîlesi Mihrevi Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Şerif Abdullah Paşa mahdumu şerif Ali Bey'in müddet-i merkûme maaşı 1.660 kuruş × şehr 12 Toplam 19.920 kuruş
Şerif Ebutalib evlatlarından şerif Mehmed Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 93 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 1.125 kuruş[116]
Diğeri şerif Abdülmu'în Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 93 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 1.125 kuruş
Şerif Yahya Efendi mahdûmu şerif Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Seyyid Yahya bin Ömer'in akrabasından şerif Emine Hanım'ın 323 senesi Haziranından 234 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mücavireden şerife Aişe binti Seri Hatu'nun müddet-i merkûme maaşı 33 kuruş × şehr 12 Toplam 396 kuruş
Karîmi Hacı Hasan Efendi'nin mahdumu Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Şerif Muhsin Efendi mahdûmu şerif Nasır Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 3.281 kuruş × şehr 12 Toplam 39.372 kuruş
Şerif Hüseyin Paşa mensûbâtından Vasfi Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Asâkir-i mu'âveneden Horasanlı Siltan bin Mehmed'in 323 senesi Haziranında 324 senesi Mayıs gayetine kadar müddet-i merkum maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş

[116] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (7/b).

Muhtar Efendi zevcesi Fatma Zehra Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 77 kuruş × şehr 12 Toplam 924 kuruş
Sultan Ahmet kurbunda Kabasakal Mahallesi sakinlerinden Mehmed Nazım Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 5 kuruş × şehr 12 Toplam 60 kuruş
Dağıstan muhacirlerinden Yusuf ve biraderleri olup Abdurrahman ve Abdüllatif ve zevcesi Zeliha ve mahdumları Abdülkerim ve Mahmud ve Mustafa ve Ahmed ve kerimesi Bakiye'nin müddet-i merkûme maaşları 178 kuruş × şehr 12 Toplam 2.244 kuruş
Seyyid Heza Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 170 kuruş × şehr 12 Toplam 2.040 kuruş
Mahdûmu Seyyid Avn Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 170 kuruş × şehr 12 Toplam 2.040 kuruş
Diğeri Seyyid Hüseyin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 170 kuruş × şehr 12 Toplam 2.040 kuruş
Diğeri Abdülmuîn Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 170 kuruş × şehr 12 Toplam 2.040 kuruş
Diğeri Seyyid Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 170 kuruş × şehr 12 Toplam 2.040 kuruş
Diğeri Seyyid Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 170 kuruş × şehr 12 Toplam 2.040 kuruş
Müteveffâ Hacı Mehmed Efendi kerimesi Muhsine Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 128 kuruş × şehr 12 Toplam 1.536 kuruş[117]
Hüseyin Paşa kerimesi Rukiye Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş

[117] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (8/a)

Diğer kerimesi Şerife Bedriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
İbrahim Efendi kerimesi Hayriye Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 29 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 354 kuruş
(…) beyt-i muazzam Abdullah Efendi halilesi Fâtıma Hanım'ın mahdûmu Abdulrahman Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 115 kuruş × şehr 12 Toplam 1.380 kuruş
Müteveffâ Abdullah Şeybi Efendi mahdûmu Mehmed Said Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 70 kuruş × şehr 12 Toplam 840 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin diğer mahdûmu Abdülgani Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 70 kuruş × şehr 12 Toplam 840 kuruş
Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kerimesi Esma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 70 kuruş × şehr 12 Toplam 840 kuruş
Müteveffâ Said Efendi mahdûmu şerif Abdullah Efendi'nin 325 senesi bedel-i kisvesi 43 kuruş
Atüfetlü şerif Abdülaziz Bey Efendi hazretlerinin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 3.741 kuruş × şehr 12 Toplam 44.892 kuruş
Şerif Serverin kerimesi Şerife Esma Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Şerife Saliha Hanım biraderi Şerif Mehmed ibn-i Hüseyin Yahya Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 787 kuruş × şehr 12 Toplam 9.444 kuruş
Şerife Ferine? Hanım'ın mahdûmu Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.580 kuruş × şehr 12 Toplam 18.980 kuruş
Emir-i Mekke-i Mükerreme Abdulmuhtalib Efendi'nin kerimesi Şerife Şemsiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş

Mekkeli Tavil Hasan Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 57 kuruş × şehr 12 Toplam 684 kuruş
Mehmed Sadık Can Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Mücavireden Esma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Seyyid Haşim Efendi mahdûmu Seyyid Abdullah Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 232 kuruş × şehr 12 Toplam 2.784 kuruş
Diğer mahdûmu Seyyid Şeref Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 232 kuruş × şehr 12 Toplam 2.784 kuruş[118]
Diğeri Seyyid Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 232 kuruş × şehr 12 Toplam 2.784 kuruş
Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kerimesi Şerife Heba Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 232 kuruş × şehr 12 Toplam 2.784 kuruş
Mustafa Efendi kerimesi Fâtıma Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 60 kuruş × şerh 12 Toplam 720 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden kâblı Salih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Hindizâde İsmail Galib Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 208 kuruş × şehr 12 Toplam 2.496 kuruş
Kırım Muhacirlerinden Hasan Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.002 kuruş
Seyyid Mübarek Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı

[118] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (8/b)

60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Seyyid Mehmet Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Müteveffâ Hatice Hanım'ın mahdûmu Hasan Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Diğer mahdûmu Süleyman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Seyyid Racih Efendi mahdûmu Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Diğeri Abdülmelik Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Mekke-i Mükerreme Emiri Mehmed bin Avn Efendi'nin hafide Şerife Nur Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 10 kuruş × şehr 12 Toplam 120 kuruş
Müteveffâ Ömer Şeybi Efendi kerimesi Şerife Zîyn Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 61 kuruş × şehr 12 Toplam 732 kuruş
Diğer kerimesi Meryem Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 61 kuruş × şehr 12 Toplam 732 kuruş
Diğeri Şerife Nur Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 61 kuruş × şehr 12 Toplam 732 kuruş
Müteveffâ Seyyid Ahmet Dahlan Efendi biraderzâdesi Seyyid Mehmed Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 35 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 426 kuruş
Diğer biraderzâdesi Seyyid Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 426 kuruş
Diğeri Seyyid Abdulrahman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

35 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 426 kuruş
Diğeri Seyyid Hasan Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 426 kuruş[119]
Hemşiresi Şerife Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 426 kuruş
Diğeri Şerife Dervişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 426 kuruş
Şerife Masbah Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 31 kuruş × şehr 12 Toplam 372 kuruş
Şeyhzâde Abdülkadir Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 751 kuruş × şehr 12 Toplam 9.012 kuruş
Abdullah Paşa mahdûmu Mehmed Bey'in validesi Seyare Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 416 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 4.998 kuruş
Mahdumu Abdullah Bey'in müddet-i merkûme maaşı 416 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 4.998 kuruş
Diğer mahdûmu Muhsin Bey'in müddet-i merkûme maaşı 416 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 4.998 kuruş
Şerife Rüya Hanım mahdûmu Şerif Muhsin Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 94 kuruş × şehr 12 Toplam 1.128 kuruş Bedel-i kisvesi 37 kuruş Toplam 1.165 kuruş
Fazlı zâdelerden Şeyh Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12

[119] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (9/a).

Toplam 600 kuruş
Şeyh Şefik Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Delil Mehmed Şebli Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Müteveffâ Abdullah bin Mehdi Efendi'nin hemşiresi Şerife Masbah Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 31 kuruş × şehr 12 Toplam 372 kuruş
Dellâlzâde Şeyh Mehmed Salih Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Abbas bin (…) Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Salih bin Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Saraylı Meseldel Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Şeyh Abdulrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Şerif Şeyz bin mübarek el Mün'amin kerimesi Bedriye Hanım mahdûmu Şerif Hasan bin Hamdü'l-ömeri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 36 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 438 kuruş[120]
Neccârâ ahâlisinden âmâ Mehmed Efendi'nin 323 senesi Martından Şubatı gâyetine kadar hane îcâr bedeli 760 kuruş
Halil Hamdi Paşa'nın erşad ve ekber evladı Abdullah Bey'in 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 2.080 kuruş × şehr 12 Toplam 24.960 kuruş

[120] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (9/b).

Emir-i Mekke-i Mükerreme Avnurrefik Paşa hemşiresi Şerife Fâtıma Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 2.950 kuruş × şehr 12 Toplam 35.400 kuruş
İlyaszâde Salih Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Seyyid Abdülkerim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mekke-i Mükerreme mücavirelerinden Sümbülter Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Şeybîzâde müteveffâ Ziyen Efendi validesi Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 102 kuruş × şehr 12 Toplam 1.224 kuruş
Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin zevcesi Rahime Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 102 kuruş × şehr 12 Toplam 1.224 kuruş
Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kerimesi Ziyn Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 102 kuruş × şehr 12 Toplam 1.224 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Beyt-i muazzam müteveffâ Abdullah Şeybi Efendi mahdûmu hafidesi Şeybi Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 63 kuruş × şehr 12 Toplam 759 kuruş
Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin zevcesi Ziyn Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 8 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 105 kuruş
Müteveffâ Mayûf Efendi kerimesi Hüsne Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 81 kuruş × şehr 12 Toplam 972 kuruş
Müteveffâ Meyûf Efendi'nin diğer kerimesi Nur Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 81 kuruş × şehr 12 Toplam 972 kuruş
Dağıstan muhacirlerinden Ali bin Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mehmed Fakih Efendi mahdûmu Şeyh Abdulrahman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 108 kuruş × şehr 12 Toplam 1.296 kuruş
Tersane-i Âmire haddâd şakirdânından Tevfik Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş
Abdullah Mekki kerimesi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
İbasiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 196 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.358 kuruş
Havva Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 196 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.358 kuruş
Şürefâ-yı kirâmdan Şerif Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş[121]
(…) beyt-i muazzam Salih Şeybi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 5.000 kuruş × şehr 12 Toplam 60.000 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Seyyid Mehmed Tahir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 517 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 6.210 kuruş
Müteveffâ Şerif Mübarek Şeyzülmünamî'nin kerimesi Şerife Mezine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 108 kuruş × şehr 12 Toplam 1.296 kuruş
Zu-yı zeyt? Eşrafından müteveffâ Mansur Efendi mahdûmu Seyyid Rıza Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 265 kuruş
Diğer mahdûmu Seyyid Şuayb Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 265 kuruş
Müteveffâ Şerif Ali Efendi biraderi Seyyid Rıza Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 26 kuruş 20 para

[121] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (10/a).

Diğeri Seyyid Şuayb Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 26 kuruş 20 para
Mekke-i Mükerreme Hambeli müftüsü Ahmet Fakih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Medine-i münevvere ahâli-i kirâmından Seyyid Safi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.833 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 22.002 kuruş
Şeyh İhvan Can Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Müteveffâ Arif Efendi kerimezâdesi Behiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Müteveffâ Ömer Cifri Efendi Ammizâdesi Seyyid Asaf üçyüz yirmi dört senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 207 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.490 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Bekir bin Dîn Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Çerkes Aişe Nâmûr Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Şeyh Mehmed Fakih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Müteveffâ Şerife Heba Hanım'ın mahdûmu Şerif Fehd Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 10 kuruş 30 para
Diğeri Şerif Mesûd Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 10 kuruş 30 para
Diğeri Şerif Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 10 kuruş 30 para
Müteveffâ mûmâ-ileyhin kerimesi Şerife Mesbah Hanım'ın müddet-i merkûme salyesi 10 kuruş 30 para
Şerif Ahmed bin Saidin mahdûmu Şerif Bâz Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 62 kuruş × şehr 12

Toplam 744 kuruş[122]
Diğeri mahdûmu Şerif Süleyman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 622 kuruş × şehr 12 Toplam 744 kuruş
Mekke-i Mükerreme de cennet-i mu'âlla türbedarı Ahmet bin Ömer Kabûrî Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Müteveffâ Şerif Fevaz Efendi mahdûmu Şerif Zeyd Efendi'nin 324 senesi zilhiccesi 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 1.848 kuruş × şehr 12 Toplam 22.176 kuruş
Fatih civarında Çırçır da Hacı Hasan sokağında Sakine Adile Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Kütahya'nın saray mahallesinde sakin tabur kâtibi oğlu Hacı Hasan Rıza Efendi'nin 323 Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Mekke-i Mükerreme emiri Sadık merhum Şerif Hüseyin Paşa'nın kerimesi müteveffiye Şerife Makbule Hanım'ın validesi Hüsnühal Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Müteveffâ Şerif Nasır Efendi mahdûmu merhum Şerif Avn Efendi mahdûmu şerif Haşim Efendi'nin üçyüz on dokuz senesi recebinin yirmi birinci gününden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 4 eyyam 830 kuruş × şehr 76 Toplam 63.190 kuruş 20 para
Merhum Şerif Yahya zâde Şerif Hüseyin Paşa'nın 322 senesi cemâziyelevvelinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 330 kuruş × şehr 43 Toplam 14.190 kuruş
Merhum Şerif Yahya zade Şerif Hüseyin Paşa'nın 320 senesi teşrin-i saniden 324 senesi Haziran gâyetine kadar müddet-i maaşı 748 kuruş × şehr 43 Toplam 32.164 kuruş
Merhum Şerif Yahya zâde Şerif Hüseyin Paşa kerimesi Abîdin Hanım'ın 322 senesi cemâziyelevvelinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı

[122] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (10/b).

430 kuruş × şehr 43 Toplam 18.490 kuruş
Şerif Yahya zâde sa'âdetlü Hüseyin Paşa mahdûmu müteveffâ Şerif Mazar Efendi kerimesi Şerife Aze Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 90 kuruş × şehr 43 Toplam 3.870 kuruş
Diğer kerimesi Şerife Fâtıma Hanım'ın kezalik müddet-i merkûme maaşı 90 kuruş × şehr 43 Toplam 3.870 kuruş
Şerif Yahya Efendi mahdûmu Şerif Hüseyin Paşa'nın 320 senesi teşrin-i sanisinden 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 125 kuruş × şehr 43 Toplam 5.375 kuruş
Müşarün ileyhin 323 senesi muharreminden 325 senesi gâyetine kadar müddet-i salyesi 323 sene 1.291 kuruş 324 sene 1.291 kuruş 325 sene 1.291 kuruş Toplam 3.873 kuruş
Şürefâ-yı kiramdan müteveffâ Seyyid Mehmed (…) mahdûmu müteveffâ Seyyid Seltan Efendi'nin mahdûmu Şerif Fevaz Efendi'nin 322 senesi rebiülevvelinin on dördüncü gününden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 17 eyyam 170 kuruş × şehr 44 Toplam 7.576 kuruş[123]
Mekke-i Mükerreme Harem-i Şerîf mürettebâtı
Mekke-i Mükerreme Harem-i Şerîf Şeyhül ağavâtıyla ağavât-ı sâirenin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaş ve mutadiyat? bedel-i kisveleri 760 kuruş × şehr 12 Toplam 9.120 kuruş Salyeleri Bedel-i kisve 6.880 kuruş Mutadiye bedelleri 5.681 kuruş Toplam 12.561 kuruş
Harem-i şerifin rebiülevvel ve zilkade mahlarında ber-mutad gasl olunduğu vakitte zîrde muharrer kesâna sene 325 arabîyyesine mahsuben derci lazım gelen mutadiyeleri Salyeleri Harem-i şerif ağavâtına

[123] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (11/a).

400

Şeybîzâde hademelerine

200

Perdeciye

50

Nerdinacı?

25

Sakâyâna

100

Rebiülevvel

775

Zilkâde

775

Toplam 1.550 kuruş

Harem-i Şerîf gaslından? Feraşin ve bevvabân vesaireye sene-i 325 arabiyesine mahsûben mutâdiye olarak verilmesi lazım gelen

Salye

Feraşîn ve hademe vesaireye

60 kuruş

Sakâyân ücret-i mutâdiyesi

80 kuruş

Toplam 140 kuruş

Harem-i Şerîf gasli için süpürge ve sap bahası

Salye

Sap

225 kuruş

Süpürge

225 kuruş

Toplam 450 kuruş

Harem-i Şerîf derûnunda vakitleri hululünde mevlid ve miraç ve hatim gecelerinde safr-ı mutâd olan

Salye

Vakit-i mevlütte

833 kuruş

Miraçda

250 kuruş

Hatimde

250 kuruş

Toplam 1.333 kuruş

Bâb-ı mafiret (…) muazzamada ve mahal-i sairede îkâd olunan şem'al bedeli

Salye 3.227 kuruş
Mısırdan müretteb ciraya? Hıntasının masaraf-ı nakliyesiyle me'murin maaşları olup irsâli mutâd olan Salye 270.000 kuruş[124]
Zikr-i âtî-i kesânın tevârih-i muhtelifede vefatı ve mahall-i sâireye nakillerinden dolayı Mekke-i Mükerreme müdiriyeti hazinesinde mevkûf olan Toplam 1.712.629 kuruş 20 para
Seyyid Hatice Hanım'ın maaşının 1 Mart sene 320 tarihinde hazineye nakl olunarak Mayıs sene 322 gâyetine kadar mevkufu 5.832 kuruş
Şerife Makbule Hanım'ın 4 Recep sene 315 tarihinden Şevval sene 316 tarihine kadar mevkûfu 15.900 kuruş
Şeyhü'l-meşâyıh merakeşli es-Seyyid Haşim Efendi'nin üç yüz yirmi senesi Martından itibaren hazine-i celileye nakl olunduğu cihetle mevkûfu olup mahsubu 5 kanunısani 321 tarihli tahriyatla iş'âr olunan 6.750 kuruş
Şerif Hamid Efendi'nin iki kalem maaşının 1 Mart sene 318 tarihinden itibaren hazineye nakl olunduğu cihetle üç yüz yirmi dört senesi zilkadesi gâyetine kadar mevkûf olması lazım gelen 16.700 kuruş
Şeyh Osman Raza Efendi maaşının 1 Mart 321 sene tarihinde hazineden nakl olunarak üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar 10.800 kuruş
Şerif Mendil bin Nahve'l-mendîli Efendi'nin mütedahil maaşı olup hazineyeden iktâ kılınan 18.795 kuruş
Aişe Namur Hanım'ın maaşının divaniye hazinesine naklinden dolayı mevkûfu olunan 1.500 kuruş
Nurçeşmi Hanım'ın maaşının hazineye naklinden dolayı üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu 4.050 kuruş
Abdulrahman Efendi'nin tarih-i vefatından nihayet irsâlatı tarihine kadar mevkûfu 1.951 kuruş 20 para
Merakeşlizâde Seyyid Haşim Efendi'nin mütedahil maaşı olup hazineden i'tâ kılınan 9.650 kuruş
Şerif Avn Efendi'nin tarih-i vefatından üç yüz yirmi üç senesi zilkadesi gâyetine kadar 43.272 kuruş
Yaban? Hanedanından Süleymaniyeli Abdulrahman Paşa evlatlarından müteveffâ Ahmed Bey'in mahdûmu Mehmed Sadık ve Abdulrahman Efendilerle kerimeleri Naile ve Hatice Hanımlar maaşlarının divaniye hazinesine naklinden dolayı Mayıs 323 senesi gâyetine kadar 15.957 kuruş

[124] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (11/b)

Tabip Ferhad bin Ali el-kameri Efendi'nin vefatıyla üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan 29.116 kuruş
Serad Hanım'ın maaşının Cidde sancağına naklinden dolayı üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan 3.719 kuruş
Seyyid Seltan Efendi'nin tarih-i vefatından üç yüz yirmi dört senesi zilkadesi kadar mevkûf olan 5.536 kuruş 20 para
Mekke-i Mükerreme kabile-i sabıkası Hediye Hanım'ın tec'îl zımmından dolayı üç yüz on bir senesi Martından mumâ-ileyhatın tarih-i tekâüdü olan üç yüz on dokuz senesi kânunusanisinin altıncı gününe kadar istihkaık olup hazineden kendisine î'tâ kılındığının beyanına dair 2 Mart sene 322 tarihinde Hicaz defterdarlığına iş'âr edilen 5.536 kuruş 20 para
Dağıstanlı Selahaddin Efendi'nin üç yüz on beş ve on altı ve on yedi senelerinden mütedahil olan mebâliğ-i hazinece tesviye kılınmış olup mahsubu lazım gelen 2.160 kuruş
Yekûn 197.225 kuruş 20 para
197.225 kuruş 20 para
1.515.404 kuruş 00 para
Mevkûfât-ı mezkurenin emsali vech ile bu sene surresinden mahsubuna mahal olmayıp meblağı mezkûrun müdiriyet-i müşârün ileyhânın üç yüz yirmi iki senesi havalesinde tenkîzi icra edildiğinden zammı lazım gelen 197.225 kuruş 20 para
Toplam 1.712.629 kuruş 20 para
Surre-i hümâyûn mürettebatı meyanında idiğünden 376.272 kuruş
[Kalan] 1.336.357 kuruş 20 para[125]
Cem'an Yekûn 1.793.161 kuruş 20 para Bazı mahallerden muahharan fazla gelen 4.180 kuruş Toplam 1.797.341 kuruş 20 para Noksan gelenler 24.060 kuruş [Kalan] 1.773.281 kuruş 20 para
Nakden 436.474 kuruş 20 para 4.180 kuruş Toplam 440.654 kuruş 20 para

[125] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (12/a).

18.060 kuruş [Kalan] 421.594 kuruş 20 para
Havaleten 1.356.687 kuruş 6.000 kuruş [Kalan] 1.350.687 kuruş
Beyanı Bazı mahallerden 18.060 kuruş Hazine-i hassadan 6.000 kuruş Toplam 24.060 kuruş
Evkâfdan 81.654 kuruş 20 para
Bazı mahallerden 361.439 kuruş 20 para 18.060 kuruş [Kalan] 343.379 kuruş 20 para 4.180 kuruş Toplam 347.559 kuruş 20 para
Hazine-i hassa-i şâhâneden 13.710 kuruş 6.000 kuruş [Kalan] 7.710 kuruş
Maliyeden 1.336.357 kuruş 20 para[126]

[126] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no.4452, (12/b).

Tablo 2: Medine-i Münevverede dağıtılan surre miktarlarının kayıt edildiği bölümün transkripsiyonu

Evkâf-ı Hümâyûn hazinesinden olarak Medine-i Münevvere cânib-i âlisine irsâl olunan meblâliğin mikdarı
Ağavât (…) Haremeyn-i Şerîfeyn hazinesinden muayyen olan âtiyesi sene 324 1.250 kuruş
Yine hazine-i merkumeden zat-ı hazret-i şâhane Feraşet-i şerife vekili marifetiyle bazı müstahfine tevz'î olunmak üzere irsâl olunan sene 324 1.787 kuruş
Cennetmekân Sultan Mahmud Hân-ı sâni Vakfı'ndan Mahmudiye Medresesi'ne ilave olunan dükkânların Abdülvahab Efendi tarafına tain olunan mukâta'a zemîni sene 324 250 kuruş
Şeyhül Haram Tayfur Ağa'nın hazine-i merkûmeden olan nukûd-ı mevkûfesi nühasından Ravza-i Mutahara'ya vaz' olunan mushaf-ı şerif kıraat için muayyen olan sene 324 100 kuruş
Cem Sultan Vakfı'ndan Badadi Şeyh Hasib Efendi maaşı Mart sene 324 ilâ Şubat sene 324 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Nezaret-i Haremeyn'e mülhak Şeyhülislam Fakirullah Efendi Vakfı'ndan tedrisi ulûm için muayyen olan sene 324 1.295 kuruş
Yine Nezaret-i Haremeyn'e mülhak matbah emini Mustafa Efendi Vakfı'ndan delail-i şerif kıraat için haremeyn-i şerif ağavâtına irsâl olunan sene 324 350 kuruş
Yine Nezaret-i Haremeyn'e mülhak Timurcuzâde Mustafa Efendi Vakfı'ndan mahall-i mübarekede vâki ribâta irsâl olunan vâcîb-i sene 324 100 kuruş
Sâdât-ı Ulviyeden Ömer Atasi Efendi ile Aişe Hanım ve Ebubekir Efendi'nin zuhûrât-ı varidatından olarak maaşı vâcîb-i Mart 324 sene Şubat sene mie Ömer Atasi Efendi 62 kuruş 20 para Aişe Hanım ile Ebubekir Efendi 62 kuruş 20 para 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş

Kâblişeyh Abdulrahim Efendi evladı Mahmud İbrahim ve Aişe Hanım'ın varidat-ı mezkûreden mahsus maaşı Vâcîb-i mezkûr 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Başkadın eshamı Faika olup bazı (…) tevzi olmak üzere irsâl olunan sene 324 Toplam 2.500 kuruş
Laleli Vakfı'ndan Trabzon ahâlisinden Mahmud Efendi ta'alûkâtından Cemaleddin Efendi'nin maaşı 41 kuruş 26 para 2 akçe × şehr 12 Toplam 500 kuruş[127]
Zahire Nazırı Ahmed Ağa Vakfı'ndan irsâl olunan 324 sene Surresi 400 kuruş Kurban bahası 70 kuruş Toplam 470 kuruş
Davud Paşa Ümmül Veled cariyesinden Hanife Hanım maaşı Mart 324 sene ile Şubat sene 324 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Fâtıma Hanım mahlûlünden Hatice Hanım maaşı 33 kuruş × şehr 12 Toplam 399 kuruş
Köprülü Mehmed Paşa ve Ahmed Fazıl Paşa Vakıflarıyla sâir Evkâf-ı Şerîfeden müretteb surresinin mikdarı Mehmed Fazıl ve Ahmed Fazıl Paşa Vakıflarından 10.674 kuruş Haremeyn ve Sultan Gavri Vakıflarından 6.284 kuruş 20 para Toplam 16.958 kuruş 20 para
Hacı Osman Efendi kerimesi Fâtıma Hanım'ın maaşı 16,5 kuruş × şehr 12

[127] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (13/a).

Toplam 198 kuruş
Necverdani Harem-i Şerîf Salim Atasi Efendi'nin hane îcarı vâcîb-i mezkûr 291 kuruş 26 para 2 akçe × şehr 12 Toplam 3.500 kuruş
Sâdât-ı Ulviyeden Seyyid Safi Efendi'nin Laleli Vakfı'ndan mahsusu maaşı Mart 324 sene ila 324 sene 416 kuruş × şehr 12 Toplam 4.992 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Ömer Atasi Efendi maaşı vâcîb-i mezkûr 500 kuruş × şehr 12 6.000 kuruş
Devletlü azametlü Cemile sultan hazretlerinin mahdûmu âlileleri feraşet-i şerif vekili Ahmed Efendi'nin Haremeyn Vakfı'ndan maaşı vâcîb-i mezkûr 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş[128]
Zat-ı şevket-semât cenâb-ı cihândarî feraşet-i şerif vekili Seyyid Ahmed Efendi birader zâdelerinin Sultan Mustafa Vakfı'ndan maaşı Seyyid Esad Efendi 250 kuruş Seyyid Abdullah Efendi 250 kuruş Seyyid Osman Efendi 250 kuruş Toplam 9.000 kuruş[129]
Feraşet-i şerif hizmet-i celilesiyle Mebahi Ahmed Efendi'nin Haremeyn vakfından maaşı vâcîb-i mezkûr 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Bursa'da kâ'in Sultan Murad Vakfı'ndan Medine-i Münevvere mücavirlerinden Şehri Selim Efendi maaşı vâcîb-i mezkûr 200 kuruş × şehr 12

[128] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (13/b).

[129] Toplama işleminde bir hata bulunmaktadır. Toplam 750 kuruş olması gerekmektedir.

Toplam 2.400 kuruş
Yine müşarün ileyhden mücâvire Ümmü Adile Çerkes Fâtıma Hanım'ın maaşı vâcîb-i mezkûr 133 kuruş × şehr 12 Toplam 1.596 kuruş
Mücâvirinden Veysizâde Abdullah Efendi maaşı Haremeyn Vakfı'ndan 30 kuruş Muhtâcîn maaşından 30 kuruş 60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Cennetmekân Sultan Mustafa Vakfı'ndan Lefitar Hanım mahlûlünden zevci Topçuzâde İbrahim Efendi maaşı vâcîb-i mezkûr 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Tayyarzade müteveffâ Ahmet Bey'in Harem-i Feride Rahime Hanım maaşı vâcîb-i mezkûr 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Medine-i münevvere ahâlisinden ve sâdât-ı ulviyeden es-seyyid Salin Atasi Efendi'nin Sultan Mahmud Hân-ı sâni Vakfı'ndan (…) Hanım mahlûlünden maaşı vâcîb-i Mart 324 sene ila 324 sene 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Yine Medine-i Münevvere sakinlerinden zîrde muharrerü'l-esâmî mûmâ-ileyhânın maaşı Şerif Revha 83 kuruş Ahmed kerimesi İzmiri Hatice 83 kuruş 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Medine-i Münevvere sakinlerinden (…) zîrde muharrer Evkaf-ı Şerîfeden maaşı mahsusu Sultan Mahmud Han-ı Sani'nin Vakfı'ndan 5 kuruş

Laleli Vakfı'ndan 90 kuruş 95 kuruş × şehr 12 Toplam 1.140 kuruş[130]
Hazinedar Harem-i Şerîf tevâbi'nden Esma Hanım'ın zîrde muharrer Evkâf-ı Şerîfeden maaşı Laleliden 58 kuruş 10 para Selçuk Sultan 20 kuruş 78 kuruş 10 para × şehr 12 Toplam 939 kuruş
Abdulrahman Lâmi Efendi mahlûlünden Şehabeddin Paşa Vakfı hasılatından eimme ve hutebâ-yı Harem-i Şerîfden Berizâde Arif Efendi maaşı vâcîb-i mezkûr 75 kuruş × şehr 12 Toplam 900 kuruş
Şifa medresesi hafız ketebeliğinin Şeyhülislam Feyzullah Efendi Vakı'ından zammı maaşı vâcîb-i mezkûr 124 kuruş × şehr 12 Toplam 1.497 kuruş
Medine-i Münevvere mücâvir ve ahâlisinde zîrde muharrerü'l-esâmî-i kesân maaşları Mihrâb-ı nebevi imamı Ebul Muhsin Efendi'nin Haremeyn Vakfı'ndan 149 kuruş Nur Misal Hanım kerimesi Fâtıma Hanım'ın maaşı 210 kuruş Cennetmekân 130 kuruş Laleli 80 kuruş Toplam 210 kuruş Saraylı hanım kerimesi maaşı 192 kuruş

[130] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (14/a).

Senedât 170 kuruş Laleli 22 kuruş Toplam 192 kuruş 551 kuruş × şehr 12 Toplam 6.612 kuruş
Filibeli Ali Rıza Efendi mahlûlünden İbrahim Dağıstanî Abdulrahman Ağa'nın hane kirası vâcib-i mezkûr 83 kuruş 13 para 1 akçe × şehr 12 Toplam 1.000 kuruş
Medine-i Münevverede kâin gurebâ ahır hanesinin masârıf-ı müteferrikası vâcib-i muharrem sene 324 ila zilhicce sene 324 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Bağcılar kethüdası İzzet Efendi mahlûlünden cennetmekân Vakfıyla Haremeyn Vakfı'ndan Ebulberakât Ensari Efendi maaşı Mart sene 324 senesi ilâ Şubat 324 sene Haremeyn Vakfı'ndan 198 kuruş Cennetmekân Vakfı'ndan 52 kuruş 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Manastırlı Hatice Hanım malûlünden Haremeyn ve Evkâf hazinelerinden muhassası Ravza Hanım maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş 323 senesi surresiyle 323 rumi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyat icrası 828 kuruş [Kalan] 000[131]
Evkaf-ı Hümâyûn münâdîlerinden el-Hac Numan Ağa mahlûlünden zîrde muharrer kesân maaşları Salih Efendi marif kerimesi Zehra Hanım

[131] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (14/b).

100 kuruş

Medine-i Münevvere ahâlisinden Mahmud piri

50 kuruş

Medine-i Münevvereden mücâvireden Zerafet Kadın

50 kuruş

Ahâliden Halid Tayyar Efendi

50 kuruş

Ahâliden Fâtıma Tercümaniye Hanım

50 kuruş

300 kuruş × şehr 12

Toplam 3.600 kuruş

Evkaf-ı Hümâyûn hazinesinden mazbut Eminvaniye Beyler vakıfları tevliyet bedeline ve Arzuhal Hanım mahlûlünden mûmâ-ileyhânın müteveffâsı Mihrafez? Hanım'ın maaşı Mart 324 sene ilâ Şubat sene 324

150 kuruş × şehr 12

Toplam 1.800 kuruş

Merhum (…) Ağa mahlûlünden ve Evkafı-ı hümâyûn hazinesinden zîrde muharrerü'l- esâmî kimselerin maaşı vâcîb-i mezkûr

Cemil Bey mahdûmu Zeki Efendi

107 kuruş 20 para

Mehmed Mansur Efendi

63 kuruş 14 para

170 kuruş 34 para × şehr 12

Toplam 2.050 kuruş 8 para

Medine-i Münevverede Behramiye namıyla Hafız Behram Ağa'nın inşâ gerdesi olan mescid-i şerif hademesine cennetmekân Sultan Mahmud Han-ı Sâni Vakfı'ndan mahassası hidam vazifesi muharrem 325 sene an zilhicce sene 325

Vazîfe-i imâmet

150 kuruş

Vazîfe-i müezzin

150 kuruş

Hayfa havzının doldurma ücreti

75 kuruş

375 kuruş toplam × şehr 12

Toplam 4.500 kuruş
Laleli Vakfı'ndan kerime-i Aişe Münire Hanım mahlûlünden Mihrâb-ı Habbâb-ı Nebevi eimme ve hutebâsından Zileli Mehmed Mansur Efendi maaşı vâcîb-i Mart sene 324 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Medine-i Münevverede Abdülkadir Geylânî zâviyesinin postnişîni Mehmed Esad-el Gürani Efendi mahdûmu Rauf Efendi'nin Gazi Murad Paşa tevliyet bedelinden muhasası maaşı vâcîb-i mezkûr 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Gazi Murad Paşa tevliyet bedelinden Tahir Ağa mahlûlünden Medine-i Münevvere ahâlisinden Memuldîrî? Efendi maaşı vâcîb-i mezkûr 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Necib Dede mahlûlünden mücâviratdan Hatice Hanım maaşı Mart sene ila Şubat sene 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1200 kuruş 323 senesi surresi ile 323 senesi rumi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyat ücreti 1200 [**K**alan] 000[132]
Sultan Mustafa Vakfı'ndan Aliye Hanım binti Halil'in dûa-gûy vazifesi vâcib-i mezkûr 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Medine-i Münevverede kâin kalfa sultaniyede Osman bin afad? Mescid-i şerif hademesinin mürettebat meyanına dâhil bulunan kadîm vazifelerinden mâdâ' olan vazifeleri vâcîb-i muharrem sene 325 ila zilhicce sene 325 İmamet ve mustahfaza 20 kuruş Müezzin ve kayyım 10 kuruş 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş

[132] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (15/a).

Müteveffâ Abdülrahman el-ensâri evlatlarından Ümmül's-sâ'ad el-ensâri Efendi'nin Haremeyn Vakfı'ndan maaşı vâcîb-i Mart sene 323 ila Şubat sene 323

175 kuruş

Biraderi Yusuf ensâri Efendi mahlûlünden zam olunan

100 kuruş

275 kuruş × şehr 12

Toplam 3.300 kuruş

323 senesi surresiyle 323 rumisi Martı gönderilmiş olduğundan kadim yüz yetmiş beş kuruşun anınla safr ve tesfiyesi

2.100 kuruş

[Kalan] 1.200 kuruş

Hal vukû'unda ahâra tahsisi olunmayub kaydı terkîn kılınmak üzere Medine-i Münevvere eimmesinden Hanefizâde Abdülkerim Efendi maaşı vâcib-i mezkûr

Senedât hasılatından

55 kuruş

Haremeyn Vakfı'ndan

55 kuruş

110 kuruş × şehr 12

Toplam 1.320 kuruş

Haremeyn Vakfı'ndan mücâvirînden Mehmed Salih bin Yusuf Efendi'nin maaşı

22 eyyam

Tarih-i tahsîs olan an 10 teşrin-evvel sene 321 an Şubat sene 323

110 kuruş 28 aydan 3301 kuruş 20 para

Yine Haremeyn hazinesinden ve Hüsrev Paşa (…) müteveffâ Şakir Efendi mahlûlünden mûmâ-ileyhanın zîrde muharrer mahdûm ve kerimelerine tahsisi kılınan vâcib-i mezkûr

Mahdûmu Mahmud Efendi

41 kuruş 20 para

Kerimesi Hatice Hanım

41 kuruş 20 para

83 kuruş × şehr 12

Toplam 996 kuruş

Medine-i Münevverede isbât-ı şahane necibilerinden Sükur Ağa'ya tahsis olunan maaşı

18 eyyam

An 13 teşrin-i sani sene 321 an Şubat sene 323 100 kuruş × şehr 27 Toplam 2.760 kuruş
Medine- i Münevvere mücâvîrelerinden Tarçın Hanıma tahsisi olunan maaşı 5 eyyam An 27 teşrin-i evvel sene 321 an Şubat Sene 323 100 kuruş × şehr 28 Toplam 2.813 kuruş 10 para[133]
Sultan Abdülmecid Han Gazi Vakf-ı şerifinden Şerife Emine Latife Hanım'ın senede taksit ile verilmek üzere muhassası olan dûa-gûy vazifesi üç an Mart 324 sene ila Şubat sene 324 Fasıl 1 madde 1 120 kuruş
Cennetmekân Sultan Mahmud Han-ı Sâni Vakfı'ndan zîrde muharrer kesânın dûa-gûy vazifesi vâcib-i mezkûr Ahâliden Mehmed Haşim Efendi 200 kuruş Ahâliden İdris Efendi 73 kuruş 273 kuruş × şehr 12 Toplam 3.276 kuruş
Medine-i Münevvere mücâvîrelerinden müteveffiye Vasıfsız Hanım uhdesinden münhal olup Dilaver Ağa'ya tahsis olunan maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş 323 senesi surresiyle 323 senesi rumi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyât ücreti 1.800 kuruş [Kalan] 000
Zeynep Hanım'ın Evkâf-ı müteaddideden senede üç taksit ile verilmek üzere mahsus olan dûa-gûy vazifesi an Mart 324 sene ilâ Şubat sene 324 Fasıl 8 Madde 1 3.513 kuruş

[133] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (15/b).

Haremeyn Vakfı'ndan Yusuf el-ensari Efendi mahlûlünden validesi Aişe Hanım'ın maaşı Mart sene 323 ilâ Şubat sene 323

75 kuruş × şehr 12

Toplam 900 kuruş

Mehmet Vahdani seyyid Mehmed Haşim Efendi beylerin bâ-irâde-i seniye-i kayd-ı hayat maaşları Mart sene 324

Vahdani Efendi

150 kuruş

Mehmed Haşim Efendi

150 kuruş

300 kuruş × şehr 12

Toplam 3.600 kuruş

323 senesi surresi senesi rumi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyât ücreti

3.600 kuruş

[Kalan] 000

Abdülbaki Ağadan mahlûl olup re'sen şerefsadır olan irâde-i seniye-i hazret-i padişâhî mucibince Medine-i Münevvere ahâlisinden Şahane İbrahim Efendiye tahsis olunan maaş an Mart 324 ilâ Şubat sene 324

500 kuruş × şehr 12

Toplam 6.000 kuruş

323 senesi surresi senesi rumi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyât ücreti

Toplam 6.000 kuruş

İdriszâde sülalesinden İbasiye Hanım'ın maaşı Mart 324 ilâ Şubat 324

100 kuruş × şehr 12

Toplam 1.200 kuruş

323 senesi surresi 323senesi rumi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyât ücreti

1.200 kuruş

[**K**alan] 000

Medine-i Münevvere ruznamçeci esbakı Tahir Efendiye re'sen şerefsadır irâde-i seniye-i hazret-i padişâhî mucibince merkez maâşâtı mütehallatından tahsil olunan maaş an Mart 324 ilâ Şubat 324

450 kuruş × şehr 12

Toplam 5.400 kuruş

323 senesi surresi ile 323 sene-i maliyesi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyât ücreti

5.400 kuruş

[Kalan] 000
Hazine-i calîle-i hazret-i nebeviden münhadem Eşref Bey'e bâ-irâde-i hazret-i padişâhi tahsis buyrulan zat maaşı Mart 324 ilâ Şubat sene 324 400 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş 323 senesi surresi ile 323 sene-i maliyesi Martı gönderilmiş olduğundan anınla sarfiyât ücreti 3.600 kuruş [Kalan] 000[134]
Cennet-mekân Adile Sultan Vakfı'ndan hazret-i Fâtımatü'z-zehra raziallahu anha hazretlerinin makam-ı âlîlerinde kırâ'at olunacak mevlid-i şerîf masarıfı Altun 2.000
Ravza-i mutahhara-i mu'attara-i hazret-i risâlet-penâhî de Rıza Paşa Vakfı'ndan malum bulunan âvizede îkâd olunacak mumların vazife-i tesvîciyesiyle bez bahası olup 324 senesine mahsuben irsâl olunan Bez baha 76 kuruş Vazife-i tesvîciye 684 kuruş Toplam 760 kuruş Gelmedi [Kalan] 000
Nebi-i Ekrem ve resul-i muhterem sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin mübarek Ravza-ı mutahharalarında îkâd olunmak üzere serkurna-yı hazret-i şehriyârî Hacı Ali Paşa hazretleri cânib-i âlîsinden Vakf edilmiş olan âvîze için müretteb ispir muhtep? mumlarının zîrde muharrer olduğu üzere tanzif ve tesvîciye ücretleriyle bez bahası ve masârıf-ı tamiriye olarak fetva-yı emânet-i aliyesinden bi't-tahsîl irsâl olunan mebâliğın mikdarı Tesvîciye ve tanzifiye ücreti 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş Tesviye için bez bahası 5 kuruş × şehr 12 Toplam 60 kuruş

[134] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (16/a).

Tamir için 5 kuruş × şehr 12 Toplam 60 kuruş Yekûn 324 sene 1.080 kuruş Gelmedi 1.080 kuruş [Kalan] 000
Dilaver Paşa halilesi Şerife Hatice ve merhûm Mengenli Mehmed Ağa Vakıflarından Harem-i Şerîfde tilâvet-i Kur'an Kerim için dûa-hân Abdulkadir ve Haffaz efendilere 19 mecidi 1.140 kuruş
Pertevniyal Valide Sultan Vakfı'ndan başkaca irsâl olunan Altun 15.385 kuruş Noksan gelen 5.402,5 kuruş [Kalan] 9.982,5 kuruş
Dârü's-sa'âdetü'ş-şerife Ağası vekili Şehreddin Ağa Vakfı'ndan olup hazine-i hassadan vürûd etmekte olan 19 mecidi 1.710 kuruş Gelmedi 1.710 kuruş [Kalan] 000
Güzelhisar Aydında kâin merhûm Ali Efendi Vakfı'ndan Ravza-i mutahhara-i cenab-ı risalet-penâhide îkâd-ı kanâdî için irsâl olunan 1.250 kuruş Fazla gelen 150 kuruş Toplam Toplam 1.400 kuruş
Bahriye nazırı müteveffâ Hasan Paşa Vakfı'ndan olan âvîze hademesine irsâl olunan

102 kuruş 30 para Altun Adet 6 buçuk 667 kuruş Gelmed 667 kuruş [Kalan] 000
Şehâdetname ve ikrâmiye bedelâtı 140.240 kuruş 102.321 kuruş [Kalan] 37.919 kuruş
Bu seneki ikramiyenin mikdarı 168.240 kuruş Meblağ-ı mezbur Medine-i Münevvere muhasebeciliğinden müdüriyet hazinesine teslim kılınacağı komisyon (…) (…) edilmiştir 130.321 kuruş [Kalan] 37.919 kuruş
Ser- musâhibi hazret-i şehriyâri sa'âdetlü Cevher Ağa hazretlerinin mescid-i kubbede bina ve inşâ eyledikleri mektep-i şerîf hademe vezâifiyle tamirat masarafı sene 325 1.245 kuruş Akçe farkı 62 kuruş 10 para [Kalan] 1.182 kuruş 30 para Gelmedi 1.182 kuruş 30 para [Kalan] 000[135]
Balıkesirli Mustafa Paşa validesi Zeliha Hanım Vakfı'ndan Medine-i Münevvereye gönderilen sene 324 1.781,5 kuruş
Cem'an Yekûn 337.840 kuruş

[135] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (16/b).

Şehr-i yekûn 3,5 kuruş [Kalan] 337.836 buçuk kuruş Gelmeyenler 170.149 buçuk [Kalan] 167.687 9.179 Toplam 176.866,5 kuruş
Nakden 316.568,5 kuruş 3,5 kuruş [Kalan] 316.565 kuruş 170.149,5 kuruş [Kalan] 146.415,5 kuruş 9.179 buçuk kuruş Toplam 155.595 kuruş
Havaleten 21.271,5 kuruş[136]
Hazine-i hassa-i şâhâneden bi'tahsil irsâli iktizâ eden
Taraf-ı eşref-i hazret-i mülukaneden irsâli mutad olan atiye-i seniyenin mikdarı 100.000 kuruş Mecidiye farkı 5.000 kuruş [Kalan] 95.000 kuruş
Hacer-i mu'attara-i ravza-i mutahhara-i seyyid'l-mürselinden sure-i yasin ve sure-i fetih vesair ayât-ı kerime kıraat edenlere muhassas olan 120.000 kuruş Bu dahi 6.000 kuruş [Kalan] 114.000 kuruş
Zat-ı şahane feraşet-i şerîf vekili faziletlü seyyid İbrahim Esad Efendi maaşı sene-i maliye 322 6.000 kuruş × şehr 12

[136] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (17/a).

72.000 kuruş

Mecidiye fark

3.600 kuruş

[Kalan] 68.400 kuruş

Hamidiye ve Mahmudiye medreseleriyle ribat-ı (…) barınmakta olan etraka mahsus olan

13.000 kuruş

İbrahim ve Ahmedzahid Efendilerin maaşları sene-i maliyesi

6.000 kuruş

Mecidi farkı

300 kuruş

[Kalan] 5700 kuruş

Zîrde muharrer bazı kesânın maaşları sene-i maliye 322

Şeyh Musa el-ezheri maaşı

100 kuruş

Mehmed Hamzanın maaşı

100 kuruş

Seyyid Ali Tahir maaşı

100 kuruş

Abdulrahman Alyas Efendi maaşı

100 kuruş

Mahdûmu Mehmed Ali Efendi maaşı

100 kuruş

Toplam 500 kuruş

500 kuruş × şehr 12

Toplam 6.000 kuruş

Hazine-i hassadan gelen defterde muharrer Hamza namı olmayıp Mehmed Ali namına 2.400 kuruş dâhildir

Şeyh Feyzullah Efendi zâde Mehmed Efendi maaşı 322 sene-i maliye

6.000 kuruş

Mecidiye farkı

300 kuruş

[Kalan] 5.700 kuruş

Hoca Rahmetullah Efendi damadı İsmail Efendi maaşı 322 sene-i maliye 8.400 kuruş
Şeyh Falih Efendi maaşı 322 sene-i maliye 11.400 kuruş
Medine-i münevvere mücâvirlerinden şeyh Osman Efendi hazretlerinin senevi mahsusu olan hane bedel-i icârı sene-i 322 2.850 kuruş Derssadetçe tesviye edildiği hazine-i hassadan iş'âr kılınmıştır. 2.850 kuruş [Kalan] 0000[137]
Medine-i münevverede Erzincanlı merhûm Ahmed Efendi zevcesi Zeynep Hanım'ın maaşı 322 sene maliye 1.710 kuruş
Medine-i münevvere mücavirlerinden Erzincanlı Mustafa Efendi maaşı 322 1.710 kuruş
Cem'an Yekûn 333.870 kuruş Ber-muceb-i tenzîl 2.850 kuruş [Kalan] 331.020 kuruş Hazine-i hassadan vürûd eden defterde meşrûh olduğu üzere Fatıma İspatyar? Hanım'ın (…) şerasınca tahrir edilmiş olan mebâliğ olup hamidiye Hicaz timur masarıfı meyanına idhâl olunmak üzere mürettebata zamimeten irsal kılınan 19.008 kuruş 20 para Kuşçu Mustafa Ağa'nın mahallince alınan Ağustos sene 320 maaşı olup mühimmeten irsal kılındı. 1.425 kuruş Toplam 20.433 kuruş 20 para 20.433 kuruş 20 para Toplam 352.453 kuruş 20 para
Mahsûben 6.000 kuruş yekûn

[137] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (17/b).

Hoca rahmetullah efendi kerime zâdesi Meryem Hanım'ın vefatına mebni hazine-i hassaca mükerrer olarak irsal edildiği cihetle bu kere mahsûb kılınacağı mahalline iş'âr kılındığı defter-i mahsusda meşrûhdur
Havaleten 345.453,5 kuruş[138]
Medine-i Münevverede bulunan
Medine-i Münevvere niyabetinin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 1.350 kuruş × şehr 12 Toplam 16.200 kuruş
Aluca kazası niyâbeti muhassasâtı sene 323 16.200 kuruş
Hayber kazası niyâbeti muhassasâtı sene 323 10.800 kuruş
Eclah? kazası niyâbeti muhassasâtı sene323 1.230 kuruş
Me'mûriyn-i şer'iye şezan ücreti sene 323 1.149 kuruş 20 para
Harem-i Şerîf müdirisîn ve talebesinin ta'yinât bedeli sene 323 6.520 kuruş
Ebniye-i âliye kâtibi Mehmed Rıza Efendi'nin muhassasâtı sene 323 864 kuruş
Şeyh Mazhar Efendi zâde Ahmed Bahaeddin Efendi'nin muhassasâtı sene 323 684 kuruş
Mahmudiye kütüphanesi hafız ketebi Ömer Vasfi Efendi'nin muhassasâtı sene 323 1.152 kuruş
Zat-ı şevket-semât hazret-i şehriyâri feraşet-i şerif vekili semâhatlü seyyid İbrahim Esad Efendi hazretlerinin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 4.000 kuruş × şehr 12 Toplam 48.000 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî necver (…) seyyid Salim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

[138] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (18/a).

300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî mermerleri tamircisi Osman ustanın müddet-i merkûme maaşı 225 kuruş × şehr 12 Toplam 2.700 kuruş
Medine-i münevvere ahâli-i kirâmından müretteb ciraye? hıntalarının idhârına mahsus Şuna? memurlarının 325 senesi muharreminden zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşları Şuna? Memuru 625 kuruş Kâtip 500 kuruş Diğeri 208 kuruş Kıyal 100 kuruş Hammal 62 kuruş 20 para Diğer 150 kuruş Bu dahi 41 kuruş 20 para 1.687 kuruş × şehr 12 Toplam 20.224 kuruş[139]
Medine-i Münevvere kâbileliğinin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş An Mart 310 ilâ an Mayıs tecîl zam olup ilave kılınan 100 kuruş 9.900 kuruş

[139] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no:4452, (18/b).

Habbab Osman raziyallahu anh efendimizin türbedarı seyyid Ulvi Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Habbab hazret-i Ali raziyallahu anh efendimizin mescid-i şerîfleri imamı İbrahim Molla Efendinin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Çıraklık
Medine-i Münevvere müftisi (…) Taceddin İlyas Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Lalzer Hanım'ın mutevedzâdesi Mehmed Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 104 kuruş × şehr 12 Toplam 1.248 kuruş
Saray-i Hümâyûndan muhreç Ağah Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.500 kuruş × şehr 12 Toplam 18.000 kuruş
Merhume Hayriye Sultan ağavâtından Abdullah Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Cennetmekân Sultan Mahmud Han hazretleri üçüncü kadını cariyesi Samiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan muhreç Edip Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Saray-ı Hümâyûn müezzinliğinden muhreç Halil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Harem-i Şerîf hademesinden Hayrettin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12

Toplam 1.800 kuruş
Adile Sultan ağavâtından Bedreddin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 360 kuruş × şehr 12 Toplam 4.320 kuruş
Seyyid Ahmed Esad Efendi mahdûmu seyyid Abdülmuhsin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 270 kuruş × şehr 12 Toplam 3.240 kuruş
Diğer mahdûmu seyyid Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 270 kuruş × şehr 12 Toplam 3.240 kuruş
Harem-i Şerîf müezzinlerinden Hasan Hızır Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 81 kuruş × şehr 12 Toplam 972 kuruş[140]
Harem-i Hümâyûn Ağalarından Abdullah Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 115 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.386 kuruş
Cennet-mekân Sultan Abdülaziz Han hazretlerinin musâhiplerinden Süleyman Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Medine-i Münevverede (…) Vasıf Cihan Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Osman Şehrî Efendi kerimesi Vasfiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 93 kuruş × şehr 12 Toplam 1.125 kuruş
Harem-i Hümâyûn habbâb-ı mülûkâne mensubatından Zerafşan Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn habbâb-ı mülûkâne mensubatından Lâlmeş Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[140] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no:4452, (19/a).

250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn mensubatından Şayeste kalfanın müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Harem-i Hümâyûn mensubatından Mahıenver kalfanın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından Zeki Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 600 kuruş × şehr 12 Toplam 7.200 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından Abdülkerim Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 2.000 kuruş × şehr 12.000 kuruş[141]
Harem-i Hümâyûn ağavâtından Ferid Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 600 kuruş × şehr 12 Toplam 7.200 kuruş
Medine-i Münevvere ûlemasından Abdulhalil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûndan muhreç Sebcer Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.500 kuruş × şehr 12 Toplam 18.000 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan muhreç Müşahende Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûndan muhreç Şandel kalfanın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Senai Efendi zevcesi hoca Rafiya Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[141] İşlemde bir hata yapılmıştır. 24.000 kuruş olması gerekmektedir.

86 kuruş × şehr 12 Toplam 1.032 kuruş
Hoca Nazdel Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 262 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 3.150 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağvâtından Abdülgani Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş[142]
Musahiplikden muhreç Hüsameddin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 2.625 kuruş × şehr 12 Toplam 31.500 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağvâtından muhreç Ziver Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn acemilerinden Said Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 350 kuruş × şehr 12 Toplam 4.200 kuruş
Harem-i Hümâyûn acemilerinden İhsan Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 350 kuruş × şehr 12 Toplam 4.200 kuruş
Surre-i Hümâyûndan muhreç Nazdel Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Harem-i Hümâyûndan muhreç Teskîn Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûndan muhreç Eftil Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağvâtından Tahsin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı

[142] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (19/b).

675 kuruş × şehr 12 Toplam 8.100 kuruş
Medine-i Münevvereye âzimet edecek olan Mesud Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağvâtından Musa Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Sezarenin? Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.500 kuruş × şehr 12 Toplam 18.000 kuruş
Mustafa Paşa kerimesi Saliha Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Diğeri kerimesi Fâtıma Behice Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Müteveffâ-ı hoca Dilaver Hanım'ın gulâmı Sadık Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Müteveffât-ı mûmâ-ileyhanın cariyesi ve Saltiyar Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Diğer cariyesi Bahtiyar Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Saraylı Nazmesli Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 270 kuruş × şehr 12 Toplam 3.240 kuruş
Merhum Nurettin Efendi hazretlerinin kalfası Yıldız Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12

Toplam 3.600 kuruş
Ağvâttan Ahmed Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Ağvâttan Makbel Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Saraylı Serenyaz Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş[143]
Saraylı Rehudin Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Refâ-i zâde seyyid İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Saraylı Hasan Turhan mahdûmu Hamza Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 96 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.122 kuruş
Saraylı Hasan Turhan'ın zevcî Sabit Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 93 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.122 kuruş
Hırka-i Saâdet hademesinden Hacı Mehmed Halid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.200 kuruş × şehr 12 Toplam 14.400 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Zahib Efendi zâde Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Saçlı zâde Mehmed Said Efendi mahdûmu Hamid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12

[143] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no:4452, (20/a).

Toplam 1.200 kuruş
Hazine-i Hümâyûn hademesinden Selahattin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Gulâmât hazret-i şehrîyârîden Hayrullah Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Müteveffâ Mehmed Ağa zevcesi Rehverid? Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 112 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.350 kuruş
Harem-i Şerîf hafız kâtibi Akkaş Hafız Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Mehmed Emin Gabus Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 82 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 990 kuruş
[144]Biraderi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Musâhibân hazret-i şehrîyârîden Teyfur Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.500 kuruş × şehr 12 Toplam 18.000 kuruş
Saraylı Hayater Hanım mahdûmu İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş
Diğer mahdûmu Salih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş
Harem-i Şerîf ağavâtı silkinden ihraç edilmiş olan Çeri Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12

[144] Görüntüde iz olduğu için bu kısım okunamamıştır.

Toplam 5.400 kuruş
Saraylı Tarendel Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş[145]
Saraylı Emsal Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Saraylı Dilber Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Abbas Berade Efendi mahdûmu Hasan Berade Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 175 kuruş × şehr 12 Toplam 2.100 kuruş
Diğer mahdûmu Ali Berade Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 175 kuruş × şehr 12 Toplam 2.100 kuruş
Müteveffâ-ı hazret-i şehriyâri Cemal Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Medine-i Münevvereye izâm olunan Rıfat Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağvâtından Şehabeddin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Şeyh Mazhar Efendi zâde Ahmed Bahaeddin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Devletlû âzametlû baş kadın efendi hazretlerinin cariyelerinden zat-ı Gül Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[145] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (20/b).

375 kuruş × şehr 12 Toplam 4.500 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağvâtından Talhat Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî müezzinlerinden (…) zâde Osman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
(…) zâde İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Saraylı müteveffât Şadiye mahdûmu Ahmed Hamad? Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 90 kuruş × şehr 12 Toplam 1.080 kuruş
Müteveffât-ı mûmâ-ileyhanın kerimesi Rukiye Hamadiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 90 kuruş × şehr 12 Toplam 1.080 kuruş
Medine-i Münevverede ikâmet edecek olan Evsahipdel Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 700 kuruş × şehr 12 Toplam 8.400 kuruş
Ûlema-yı azâmdan Abdulcelil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Şerif Mehmed Efendi mahdûmu şerif Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan muhreç Felisa Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş[146]
Zerafet Kadın'ın müddet-i merkûme maaşı

[146] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (21/a).

100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Ağavâttan Hilmi Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
İzmirli zâde Ebu Bekir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Karibdil? Hanım'ın hemşiresi Lalden Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 285 kuruş × şehr 12 Toplam 3.420 kuruş
Hazinedar üst ağavâtından Server Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Şeyh Mehmed Ali Abdulreis Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 337 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 4.050 kuruş
Medine-i Münevverede ikâmet edecek olan (…) Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Bu kere çırağ buyrulan Pernevândaz Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan muhreç Nadide Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
İsabât-ı şahane necibilerinden Şakür Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Harem-i Hümâyûndan muhreç Asıl Melek Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12

Toplam 1.200 kuruş
Saraylı Latife Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 900 kuruş × şehr 12 Toplam 10.800 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından küçük Beşir Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Harem-i Şerîf hatip ve imamı Abdülcelil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 350 kuruş × şehr 12 Toplam 4.200 kuruş
Seyyid Abdullah Medeni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 350 kuruş × şehr 12 Toplam 4.200 kuruş
Devletlû necâbetllû Mehmed Selim Efendi hazretlerinin hademesinden Bilal Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 600 kuruş × şehr 12 Toplam 7.200 kuruş
Surre-i Hümâyûn ağavâtından Sami Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Ağavâttan Reşid Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş[147]
Medine-i Münevvere ahâlisinden Ali Hâkim Efendi maaşı Mart sene 324 ilâ sene 324 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş Geçen 323 senesi surresiyle 323 sene-i maliyesi Martı gönderilmiş olduğundan ânınla sarfiyat icrâsı 2.400 kuruş [Kalan] 000
Mücâveratdan Muhsine Hanım'ın maaşı

[147] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (21/b).

an 14 Temmuz sene 322 an Şubat sene 323

8 eyyam

41,5 kuruş × şehr 19

Toplam 825 kuruş

İş bu kalem maaşat-ı varidat-ı mahaliyeden muhassası bulunmasından naşi bir an malumat defteri dâhil edilerek evkâf yekûnundan tekrar mahsup ve tenzîl edilmiştir.

Varidât-ı mahaliyeden sa'âdetlü Nizameddin Bey Efendiden ba irâde-i seniye kat edilen muavinlik maaşından Medine-i Münevvere ahâli-i kirâmından Abdülkadir Efendiye tahsisi olunan maaşı

an 28 Temmuz sene 322 ilâ Şubat sene 323

4 eyyam

100 kuruş × şehr 19

Toplam 1.912 kuruş 20 para

1.912 kuruş 20 para

[Kalan] 000 0

Bu dâhi

Bu dâhi mezkûr maaştan Medine-i Münevvere kudemâ-yı ahâlisinden seyyid Ahmed (...) tahsis olunan maaşı

an 28 Temmuz sene 322 an Şubat sene 323

4 eyyam

200 kuruş × şehr 19

Toplam 3.825 kuruş 20 para

3.825 kuruş 20 para

[Kalan] 000 0

Saatçi Abdülaziz'in mahlûlünden evladına ait vazifesi an Mart sene 318 an Şubat sene 323

4 kuruş 20 para

İleride mahdumuna tevcih olunmak üzere tevkîf

2 kuruş 10 para

[Kalan] 2 kuruş 10 para

Kerimesi Fatîma Zehra Hanıma tevcî olunan

2 kuruş 10 para × şehr 76

Toplam 171 kuruş

Cem'an Yekûn

133,889 kuruş 18 para

Nakden 126,761 kuruş 33 para
Mahsuben 7,127 kuruş 25 para
Beyan-ı Mahsûbatı Mahmudiye medresesi ibriklerinden esman ve mezarcı 1.298 kuruş 20 para Mahmudiye medresesinde sakin Mustafa Efendi'nin vefatına mebnî şehri yüz on beş kuruş maaşından eyyam-ı haliyesi olup mahsubu lazım gelen 4.733 kuruş 25 para Nekşibe Kalfa'nın vefatına mebni kırk bir buçuk (…) maaşının eyyam-ı haliyesi olup mahsubu lazım gelen 1.095 kuruş 20 para Toplam 7.127 kuruş 25 para[148]
Bazı mahallerden bi'tahsil irsâl iktizâ eden mebâliğin mikdarı
Dârü's-Saâdet-i Şerife Ağası Abdullah Ağa Vakfı'ndan bazı müstahfine tevzî olunmak üzere irsâl olunan sene 324 5.000 kuruş Mecidiye on dokuzdan 323 senesine mahsuben 5.000 kuruş Toplam 10.000 kuruş
Nezarete mülhak Esbekşan? Hasan Ağa zâde Hacı Hamid Efendi Vakfı'ndan Sâdât-ı Kirâmdan Habşi zâde Abdullah Efendi marifetiyle tevzî olmak üzere irsâl olunan vacib-i mezkûr Mütevelliyesi tarafından bu seneler namına teslim hazine edilmiştir. 318 sene 1.000 kuruş 319 sene 1.000 kuruş 320 sene 1.000 kuruş Toplam 3.000 kuruş
Sermed Paşa Vakfı'ndan Haremeyn-i Şerîfeyn hûdamına Al'e-seviye taksim olunmak üzere irsâl olunan Altun 300

[148] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no:4452, (22\a).

Gelmedi

300

[**K**alan] 00

Makam-ı sâmi sadaret-i uzemâdan bazı zevata tevzî olunmak üzere irsâl olunan

Rubiye bedeli

23.635 kuruş

Öşri

2.363 kuruş 20 para

[Kalan] 21.271 kuruş 20 para

Cihangir mahallesi sakinlerinden el-hâc Nuri Efendi surresi

800 kuruş

Akçe farkı

40 kuruş

[Kalan] 760 kuruş

Gelmedi

760 kuruş

[Kalan] 000

Habbazân kethüdası el-hâc İbrahim Ağa Vakfı'ndan delail-i şerîf-i kıraât için irsâl olunan

Altun

300 kuruş

Esbak maliye nazırı Halit Efendi Vakfı'ndan Harem-i Şerîf de kıraât olunmak üzere şeyhü'l kurra ve rûfekasına tain kılınan vazife ile mevlid-i şerif masarıfı Recep sene 325 ilâ cemaziyelahir sene 325

Vazife-i şeyhü'l kurra

75 kuruş

Rûfekası

100 kuruş

175 kuruş × şehr 12

Toplam 2.100 kuruş

Mevlid-i şerif masarıfı

900 kuruş

Toplam 3.000 kuruş

Gelmedi

3.000 kuruş [Kalan] 00 00
Harem-i Şerîf camcılık hizmetinde bulunan Mehmed Biruni Efendi'nin maaşı vacib-i muharrem sene 325 ilâ zilhicce sene 325 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş Gelmedi Toplam 3.600 kuruş [Kalan] 000
Sâdât-ı Kiramdan es-seyyid Abdülrahim Sakaf hazretlerinin mahdûmu Ulvi Sakaf Efendi serkurna-ı esbak Selim Bey tarafından ehl-i vezâif vesaire için irsâl olunan 9.945 kuruş Hane icarı 1.000 kuruş [Kalan] 8.945 kuruş Gelmedi 8.945 kuruş [Kalan] 000
Baruthane nazırı merhum Necib Paşa Vakfı'ndan faziletlü kadı efendi marifetiyle mücavirinden ehl-i (…) tevzî olunmak üzere irsâl olunan sene 324 Altun 10 1.000 Gelmedi 1.000 [Kalan] 000[149]
Şeyhülislam esbak Arif Bey'in inşasına muaffak olduğu kütüphane ve hayrat-ı saire hûdamına irsâl olunan vâcib-i muharrem sene ilâ zilhicce sene Lira Esası tahsisi lira-yı Osmani 100 717 Kadîm

[149] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no:4452, (22\b).

71.700 kuruş

(…) havanan

108.000 kuruş

Hafız ketep

1.200 kuruş

Toplam 83.700 kuruş

Mecidiye farkı

4.185 kuruş

[Kalan] 79.515 kuruş

An muharrem sene 324 an zilhicce sene 324 hafız ketep evvelki tayin olunan ketep evvelki tayin olunan

9.000 kuruş

Toplam 88.510 kuruş

Noksan gelen

20.400 kuruş

[Kalan] 68.115 kuruş

Rasim Bey maaşı

1.500 kuruş

Kâdimen mahsus olan

750 kuruş

[Kalan] 750 kuruş

Muşârûn-ileyhin müteveffâsı Şemsicihan Hanıma aynen refâkaten teslim olunmak üzere irsâl olunan

Lira

Aslı esası tahsisi

102 kuruş

Mütevelli tarafından bu miktara i'tâ olunduğu

9.448 kuruş

Mecidiye on dokuzdan fazla gelen

242 kuruş

Toplam 9.690 kuruş

Giritli Mehmet Paşa merhumunun Balıkesirli Zeliha Hanım Vakfı hasılatından olarak Harem-i Şerîf hazret-i nebevîden bil fiil müezzinlik edenlere taksim edilmek üzere surresi hasılattan olmak üzere irsâl olunan

Sim mecidiyesi

1.187 buçuk kuruş

Zam olunan

1.555 buçuk kuruş

Toplam 2.743 kuruş

Gelmedi

2.743kuruş

[Kalan] 000

Trabzon vilayeti dâhilinde Giresun kasabasında Sermed Hanım Vakfı'ndan irsâl olunan

Altun

1.000

Gelmedi

1.000

[Kalan] 000

Medine-i Münevverede sakin isimleri zirde muharrer zevâta verilmek üzere cennet-mekân Adile Sultan tab'e sırraha hazretleri vakf-ı şerifinden tahsis buyrulup irsâl olunan

On dört bâb ribâtda sakin olan zevatın beherine on dörder adet verilmek üzere

19

Mecidiye

56 kuruş

1.064 kuruş

Yedi bâb hanede sakin olan zevatın beherine on dokuzar adet verilmek üzere

19

63 kuruş

1.197 kuruş

Toplam 119 kuruş

Toplam 2.261 kuruş

Rasih Paşa Nakûdu Vakfı'ndan irsâl olunan sim mecidi 19

2.000 kuruş

Gelmedi

2.000 kuruş

[Kalan] 000

Mahmudiye medresesi müderrisi Osman Efendi maaşı vâcib-i Mart sene 324 ilâ an Şubat sene 324 Sim mecidi 19 5.802 kuruş Gelmedi 5.802 kuruş [Kalan] 000
Beşir ağa medresesi müderrisi Mehmet Arif Efendi maaşı vâcib-i mezkûr sene 324 5.616 kuruş Gelmedi 5.616 kuruş [Kalan] 000
Vidinli Rüveyda Hanım ravza-ı mutahhara hûdamına vakf eylediği iki bin beş yüz malı surre sene 324 arabi Fransız lirası vürûd eylediğinden aynen irsâl olunmuştur Altun 2.500[150]
Hüsrev Paşa Vakfı'ndan Hacı Şakir Efendi mahlûlünden olanlarına tahsisi olunan Altun Mahmud Efendi 400 Hatice Hanım 100 Fâtıma Hanım 100 Azize Hanım 100 Sare Hanım 100 Behiye Hanım 400

[150] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (23\a).

Toplam 1.200 Behiye Hanım hissesi olup talep-i vukûa değin tevkîf 400 [Kalan] 800
Hasırcı aşı müteveffâ Aziz Mahmud Efendi Vakfı'ndan mahsusu mevlid-i şerif masarafı sene 324 Lira 1.000 kuruş
Merhum Pertevniyal Valide Sultan hazretleri evkâf-ı şerîfesi cânibinden irsâl olunan
Medine-i Münevvere Harem-i Şerîf müşahidlerinin hatim-i Hân Şeyh Mehmed Cafer Efendi'nin vazifesi vâcib-i Mart sene ilâ Şubat sene 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mahfel-i Hümâyûnda Cuma günleri kâbl'û salavât sure-i keyf kıraat eden hafız Osman Efendi vazifesi 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Harem-i Şerîf mevsûh kebir saatin muvakkati Dağıstani Abdülgaffur Efendi'nin maaşı 400 kuruş
Yekûn 3.400 kuruş
Nefise Hatun Vakfı'ndan karabaş medresesi namıyla teslim vezni olunan 1.800 kuruş Noksan vürûd etmiştir 1.500 kuruş [Kalan] 300 kuruş
Karslı Ali Efendi Vakfı'ndan şifa medresesine mahsus olan 360 kuruş 10 para Gelmedi 360 kuruş 10 para [Kalan] 000[151]
Hazine vekilliğinden muhreç Mazhar Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 2.000 kuruş × şehr 12

[151] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (23\b).

Toplam 2.400 kuruş[152]
Saray-ı Hümâyûn ağavâtından Kamil Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Ağavâttan Cevher Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Ağavâttan Feridun Ağa'nın müddeti merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Ağavâttan Şahin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem ağalarından Bahaddin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Ağavâttan Sadullah Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Ağavâttan Dilaver Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 6.000 kuruş Sehven üçyüz yirmi senesi hicriyesi surre-i hümâyûn defterine idhâl edilmediği cihetle bu sene sürresine ilavesi lazım gelen 6.000 kuruş Toplam 12.000 kuruş
Seyyid Eşref bin Salih el-Hüsni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Seyyid Mehmed Arif bin Ahmed el-Hüsni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

[152] İşlemde hata yapılmıştır. 24.000 kuruş olması gerekmektedir.

300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Hasan Zühdü Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan muhreç Navelmisal Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 36 kuruş × şehr 12 Toplam 432 kuruş
Ağavâttan Mercan Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Zileli zâde Mansur Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Mûmâ-ileyhin biraderi Emin Efendi mahdûmu Mahmud Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Bu kere çırağ buyrulan Ferhad Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Ağavâttan Feridun Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Ağavâttan Selim Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş[153]
Nurside Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Medine-i Münevvere sâdâtından Mehmed Rıza Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

[153] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (24\a).

150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından olup Harem-i Şerîf ağavâtı silkine idhâl olunan Hayreddin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Medine-i Münevvereye izâm kılınan Mustafa bin İbrahim Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Baş kapu gulâmlığından çırağ buyrulan Hafız Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirelerinden Naciye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 140 kuruş × şehr 12 Toplam 1.680 kuruş
Harem-i Hümâyûn ağavâtından anber Celaleddin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Medine-i Münevverede ikamet edecek olan Abdulhalim Firuz Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 750 kuruş × şehr 12 Toplam 9.000 kuruş
Şeyh Ahmed Encari Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirlerinden hafız Akkas Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 275 kuruş × şehr 12 Toplam 4.500 kuruş
Medine-i Münevverede ikamet edecek olan saraylı Makbule Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Devletlü azametlü Cemile Sultan hazretlerinin dairelerinden çırağ buyrulan Hacı Selim Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı

500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Devletlü azametlü kadın Efendi hazretlerinin harem ağalarından Abaz Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Devletlü azametlü kadın Efendi hazretlerinin daire-i âliyeleri harem ağalarından Dilaver Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Mesel Cihan Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 800 kuruş × şehr 12 Toplam 9.600 kuruş
Seyyid Tahsil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 350 kuruş × şehr 12 Toplam 4.200 kuruş
Saray-ı Hümâyûndan çırağ buyurulan Perdazdel Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Hümâyûn-ı mülukâneden bu kere çırağ buyrulan Tenzil Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 700 kuruş × şehr 12 Toplam 8.400 kuruş[154]
Harem-i Hümâyûn-ı mülukâneden bu kere çırağ buyrulan Hilmi Ağa'nın kezalik müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Harem-i Hümâyûndan bu kere çırağ buyrulan Ahmed Ali Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Harem-i Hümâyûn-ı mülukâneden bu kere çırağ buyrulan kalfa Felak Ağa'nın kızlarının müddet-i merkûme maaşı

[154] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (24\b).

400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Harem-i Hümâyûn habbâb-ı mülukâneden çırağ buyrulan Abaz Ağa'nın kezalik müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Medine-i Münevverede ikamet etmek üzere çırağ buyrulan harem ağalarından Emin Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Müteveffât-ı Şaheste Hanım'ın (…) olarak tevellüd eden Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 375 kuruş × şehr 12 Toplam 4.500 kuruş
Diğeri Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 375 kuruş × şehr 12 Toplam 4.500 kuruş
Bu kere çırağ buyrulan harem ağası Kasım Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 700 kuruş × şehr 12 Toplam 8.400 kuruş
Devletlü azametlü Naime Sultan hazretleri daireleri harem ağalarından Halid Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Saray-ı Hümâyûn mülukâneden çırağ buyrulup mücâvireten Medine-i Münevverede ikamet edecek olan Ceşm-i Ahu Hanım'ın 321 senesi kânun-i sânîsinin ikinci gününden 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 30 Eyyam 1000 kuruş × şehr 28 Toplam 28.967 kuruş[155]
Medine-i Münevvere mütekâidin maliyesi
Müteveffâ Ali Efendi'nin zevcesi Şerif Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 56 kuruş × şehr 12

[155] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (25\a).

Toplam 672 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 56 kuruş × şehr 12 Toplam 672 kuruş
Muhtacîn
Müteveffâ Cemil Elil Efendi kerimesi Şerife Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 333 kuruş × şehr 12 Toplam 3.996 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin biraderi seyyid Zin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 360 kuruş × şehr 12 Toplam 4.320 kuruş
Dağıstan muhacirlerinden Abdülaziz Efendi'nin müddet-i merkûme yevmiyesi 2 kuruş 20 para 365 günden 912 kuruş 20 para
Dağıstan muhacirlerinden Mustafa Efendi'nin müddet-i merkûme yevmiyesi 2 kuruş 20 para 365 günden 912 kuruş 20 para
Saçlı zâde Yusuf Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 324 senesi zilkadesi gâyetine kadar maaşı 133 kuruş × şehr 12 Toplam 1.597 kuruş
(…) zâde İsmail Efendi mahdûmu seyyid Ahmed Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 720 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 8.644 kuruş An 18 Ağustos 321 senesi ilâ an Mayıs 323 senesi zam-ı maaşından 10.725 kuruş 30 para Toplam 19.369 kuruş 30 para
Diğeri mahdûmu seyyid Abdülkerim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 220 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.646 kuruş
Safiye Hanım mahdûmu İlyas Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Târik-i şâzeliyeden müteveffâ Şeyh Senusi Efendi medresesi talebelerinin müddet-i merkûme maaşı 266 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 3.198 kuruş[156]
Müteveffâ Ali Efendi kerimesi Hayriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 70 kuruş × şehr 12 Toplam 840 kuruş
Âmâ hafız Mehmed İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Aşki Efendi mahdûmu Ali Enver Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Diğeri mahdûmu Abdulgani Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Ebulferç Efendi kerimesi ve Vehbe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 39 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 477 kuruş
Diğeri kerimesi Saade Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 39 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 477 kuruş
Müteveffâ Ziyad zâde Mehmed Salih Efendi kerimesi Feride Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 33 kuruş × şehr 12 Toplam 396 kuruş
Müteveffâ Şeyh Hasan Tayyar zâde Cafer Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 14 kuruş × şehr 12 Toplam 168 kuruş
Diğeri Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

[156] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (25\b).

14 kuruş × şehr 12 Toplam 168 kuruş
Diğeri Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 14 kuruş × şehr 12 Toplam 168 kuruş
Diğeri Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 14 kuruş × şehr 12 Toplam 168 kuruş
Kürt Osman Efendi zade Emin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 8 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 102 kuruş
Müteveffâ mısırlı Sahadek mahdumu Lebi? Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Seyyid Zeynel Abidin Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 207 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.490 kuruş[157]
Divan-ı Deâvi nazırı müteveffâ Salih Efendi mahdumu Eşref Efendi'nin 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Müteveffâ Razka mahdûmu Yusuf'un müddet- i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Bedriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş

[157] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (26\a).

Müteveffâ Şeyh Abdülreşid mahdumu Şeyh Mâsumi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 138 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.660 kuruş
Müteveffâ Şeyh Mâsumi Efendi mahdumu Ömer Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 125 kuruş × şehr 12 Toplam 1.500 kuruş
Ebniye-i âliye bahcecesi? Süleyman Efendi mahdumu Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Hasan Azmi Efendi mahdûmu Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 333 kuruş × şehr 12 Toplam 3.996 kuruş
Tarik-i âliye-i nakşibendiyeden Buharalı hazret-i emir-i Geylani sülalesinden Hacı seyyid kerimesi Muhtereme Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Mücâvirînden Maverdi zâde Hüsnü Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Şeyhülislam Arif Hikmet Bey'in gelini Şemsicihan Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 830 kuruş × şehr 12 Toplam 9.960 kuruş
İbrahim Ağa kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Müteveffâ Ahmed Ağa mahdûmu Hamza'nın müddet-i merkûme maaşı 33 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 402 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 33 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 402 kuruş

(…) mahdûmu Abdülkadir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Diğer mahdûmu Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhanın kerimesi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Müteveffâ Fazıl'ın mahdûmu Mehmed'in müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
İlyas zâde müteveffâ Hafız Efendi kerimesi Zübeyde Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 13 kuruş × şehr 12 Toplam 156 kuruş[158]
Diğeri kerimesi Melek Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 13 kuruş × şehr 12 Toplam 156 kuruş
Diğeri Rukiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 13 kuruş × şehr 12 Toplam 156 kuruş
Fâtıma ve Cidan Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Mücâvireden Aişe Mahlasa Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş × şehr 12 Toplam 492 kuruş
Mücâvireden Burhan zâde Cemal Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 15 kuruş × şehr 12 Toplam 180 kuruş

[158] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (26\b).

Müteveffâ Meşhuri Efendi kerimesi Şerife Zeyne'ş-şeref Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Diğer kerimesi Şerif Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Şakir Bey kerimesi Fitnat Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 67 kuruş × şehr 12 Toplam 804 kuruş
Diğer kerimesi Behiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 67 kuruş × şehr 12 Toplam 804 kuruş
Diğeri kerimesi Fâtıma Müzeyyene Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 149 kuruş × şehr 12 Toplam 1.788 kuruş
Süleyman Paşa kerimesi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 600 kuruş × şehr 12 Toplam 7.200 kuruş
Yusuf İzzettin Efendi mahdumu Hasan İzzi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Seyyid Safi Efendi kerimesi Şerife Saliha Hanım'ın 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 207 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.490 kuruş
Seyyid Mehmed Fehami Efendi kerimesi Şerife Fâtıma Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Diğeri Şerife Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş × şehr 12

Toplam 240 kuruş
Müteveffâ Hamza Ağa'nın halilesi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Müteveffâ Hüseyin Hüsnü Efendi kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 145 kuruş × şehr 12 Toplam 1.740 kuruş
Mehmed Hendi Efendi mahdumu Hüseyin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş[159]
Mûmâ-ileyhin kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Mücâvirinden asitaneli İbrahim İsmet Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Sadet-i Ulviyeden seyyid Ulvi Sakaf? Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Cebel Ahmed kâtip müteveffâ Murad Efendi zâde Hasan Efendi'nin müddeti merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Medine-i Münevvere ahâl-i ikrâmından Müfti zâde Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Reşid Paşa mâtukası Nezaket Kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12 Toplam 480 kuruş
(…) seyyid Abdülkerim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12

[159] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (27\a).

Toplam 1.200 kuruş
Medine-i Münevvere ahâl-i ikrâmından Rize asakir-i maâden sol kol Ağası Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 333 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 4.002 kuruş
Müteveffâ İsmail Hakkı Efendi mahdumu Mehmed Nureddin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Sülale-i Tahire-i Sıddîkadan müteveffât Saliha Sümbül Hanım'ın hemşiresi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Diğeri hemşiresi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Diğeri Tahire Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Mücâvireden Naklika? Kadının müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 246 kuruş
Müteveffâ Said Bey'in zevcesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i maaşı 83 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.002 kuruş
Abdülgani Efendi mahdumu Abdülkadir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyh kerimesi Ümmetullah Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 498 kuruş
Medine-i Münevvere mahkeme-i şerîye kâtibi esbakı müteveffâ Haşim Efendi mahdumu seyyid Abdülkadir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12

Toplam 6.000 kuruş
Diğer mahdumu seyyid Cafer Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş[160]
Senai Efendi zevcesi Şerife Hatice Rukiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 24 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 294 kuruş
İzmirli Mustafa Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 900 kuruş × şehr 12 Toplam 10.800 kuruş
Medine-i Münevverede Hamidiye medresesi müderrisi Tevfik Efendi mahdûmu Mehmed Said Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Mûmâ-ileyh diğer mahdûmu Esad Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Sadât-ı (…) seyyid Ömer Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Müfti zâde seyyid Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Mihrâb-ı hazret-i Nebevi imamı es-seyyit Abdültahsin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 153 kuruş × şehr 12 Toplam 1.836 kuruş
Adil Bey kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Diğer kerimesi Adile Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[160] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (27\b).

60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Şeyh'ül Haram esbak Besim Ağa mutâkası Hatice Seher Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Tahsin bin Nafi Efendi validesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Akif Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Medine-i Münevvere delilelerinden Cedari Ahmed Selim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Dağıstanlı Abdulrahim Efendi mahdûmu Halil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Diğeri mahdûmu Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
İzmirli zâde Abdulrahman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mehmed Biruni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12 Toplam 480 kuruş
Fakire Zerafet Kadın'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12 Toplam 480 kuruş[161]
Azmi Paşa mutâkalarından Fâtıma Ağah Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[161] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (28\a).

30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Diğer Ferah Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirlerinden seyyid Abdulrahman Hacı Kâblı Efendi'nin mahdûmu Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirelerinden Nazmiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 45 kuruş × şehr 12 Toplam 540 kuruş
Nafi zâde Tahsin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 37 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 450 kuruş
Sadr-ı esbak müteveffâ Âlî Paşa tebaasından Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Mehmed Efendi mahdûmu Salih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
İzmirli Ebubekir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirelerinden İdrisi Zari Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Zenciye (…) Kadın'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Salim Ağa azadlısı Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12

Toplam 480 kuruş
Zenciye Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12 Toplam 480 kuruş
Mehmed Said Neccarın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12 Toplam 480 kuruş
Giritli Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 56 kuruş × şehr 12 Toplam 672 kuruş
Ahmed Efendi kerimesi Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Şeyh Emin kürdi birader zâdesi Abdülfettah Efendi'nin müddet-i merkûme salyesi 300 kuruş
Mustafa Efendi zâde İzmirli Ebu Bekir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden giridi zâde Şeyh Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş[162]
Ebu Aşirinin mahdûmu seyyid Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Ebul? Habib Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 41 kuruş × şehr 12 Toplam 492 kuruş
Hüsnü Melek Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş

[162] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (28\b).

Neşet Efendi halilesi Seher Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Abdullah Necaşi Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 46 kuruş × şehr 12 Toplam 552 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Hızır kürdi Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 46 kuruş × şehr 12 Toplam 552 kuruş
Medine-i Münevvere mücâvîrelerinden Surya Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 46 kuruş × şehr 12 Toplam 552 kuruş
Hafız Mustafa Efendi’nin kerimesi Emine Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 32 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 390 kuruş
Uşaki Halil Efendi’nin kerimesi Zeynep Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 157 kuruş × şehr 12 Toplam 1.884 kuruş
Diğer kerimesi Hatice Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 157 kuruş × şehr 12 Toplam 1.884 kuruş
Seyyid Hasan Sadettin Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Darendeli İbrahim Efendi kerimesi Atiye Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mücavirinden kazanlıklı Mehmed Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mustafa Efendi mâtukası Sadet Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı

50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Dağıstani İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Şeyh'ül Haram Besim Ağa kalfalarından Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Hasan âmudi harem-i Zerin Safa Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Emin (…) Efendi kerimesi Selime Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş[163]
Ahmed Efendi kerimesi şerif Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Fâtıma Hayriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 65 kuruş × şehr 12 Toplam 780 kuruş
Osman Ferid Efendi mahdûmu Tahir Bey'in müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Mehmed bin Atiyetullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Ahâliden Halil Harputi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 31 kuruş × şehr 12 Toplam 372 kuruş
Ahâliden Zeynep (…) müddet-i merkûme maaşı

[163] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (29\a).

25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Kütahyavi Hasan Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Mücavireden Refia Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Kütahyavi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Ahâliden İbrahim bin Halil'in müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Şerife Hayriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Mücavirinden Mehmed Bahaeddin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Şeyh Mazhar Efendi mahdûmu Mehmed Musa Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Diğer mahdûmu İsa Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Diğer mahdûmu İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12 Toplam 300 kuruş
Mûmâ-ileyhin kerimesi Saliha Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 25 kuruş × şehr 12

Toplam 300 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Ali ibn-i Ahmed'in müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Hüsnümelek Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş[164]
Zeyneşeref Hanım kerimesi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş × şehr 12 Toplam 240 kuruş
Ankaravi Ali baba zevcesi Zehra Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Fâtıma Şevkidil Hanım tertip gerdesi Vuslat Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 59 kuruş × şehr 12 Toplam 708 kuruş
Müteveffâ (…) Efendi kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 62 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 750 kuruş
Ahâliden İbrahim Bali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Hoca Havva Hanım'ın mahdûmu Mesud Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Mücavirinden Korkud Ağa Çalı Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Merhum Nesibeddin Ağa'nın halilesi Zerafet kadın'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12

[164] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (29\b).

Toplam 600 kuruş
Sadat-ı Ulviyeden seyyid Ömer Atasi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Dağıstani Osman Nuri Efendi halilesi şerife Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Şerife Fâtıma teberrenci? Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Seyyid Mehmed Zeki teberrenci? Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Zaptiye mülazımı müteveffâ Süleyman Ağa mahdûmu Süleyman'ın müddet-i merkûme maaşı 17 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 213 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 17 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 213 kuruş
Mücavireden Rize Hanım'ın demekle Meşhure Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 55 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 666 kuruş
Diyarbakırlı Ahmed Efendi kerimesi Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
İsmail Efendi kerimesi Abide Atiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 55 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 666 kuruş
Müteveffâ Hasan Efendi mahdûmu Tahsin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12

Toplam 414 kuruş[165]
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Hayriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Mücavirinden Mehmed Mansur Efendi müddet-i merkûme maaşı 51 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 618 kuruş
Ahâliden Ali Çelebi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 51 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 618 kuruş
Süleyman Paşa mâtukası Zenciye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 27 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 330 kuruş
Müteveffâ Ahmed Cemal Efendi'nin üvey evladı Cemal Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Ebu'l-berekat Ensari Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mücavirinden Hace el-hac Musa Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Mehmed Şemdil Paşa mensubatından Abdülaziz Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Karahisarlı Hacı Mehmet Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 38 kuruş × şehr 12 Toplam 456 kuruş
Ahâliden Siruzi zâde Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş × şehr 12

[165] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (30\a).

Toplam 480 kuruş
Selanik vilayetine tâbi İsterumçeli Gülsüm Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mücavirinden Ömer Lütfi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Müteveffâ Ali Veysi Efendi'nin mahdûmu Abid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Diğer mahdûmu Esad Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
İbrahim Amare Efendi kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 26 kuruş ×şehr 12 Toplam 312 kuruş
Diğer kerimesi Azize Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 26 kuruş × şehr 12 Toplam 312 kuruş
Diğeri Abbasiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 26 kuruş × şehr 12 Toplam 312 kuruş
Diğer kerimesi Rüya Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 26 kuruş × şehr 12 Toplam 312 kuruş
Diğeri Ziyn Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 26 kuruş × şehr 12 Toplam 312 kuruş
Şeyh Şamil Efendi mahdûmu Mehmed Kamil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 750 kuruş × şehr 12 Toplam 9.000 kuruş

Selim Efendi zevcesi Hiniye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 31 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 378 kuruş[166]
Mehmed Mansur Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr 12 Toplam 648 kuruş
Şazeli dergâhı Şeyhi Mustafa Haşbi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 116 kuruş × şehr 12 Toplam 1.392 kuruş
Mûmâ-ileyhin mahdûmu Yahya Haşbi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 31 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 378 kuruş
Mücavirinden Mehmed Ali Riyazi müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr 12 Toplam 648 kuruş
Mücavirinden Zenciye Hasibe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 31 kuruş × şehr 12 Toplam 372 kuruş
Şerife Sare Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 23 kuruş × şehr 12 Toplam 276 kuruş
Şerife Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 23 kuruş × şehr 12 Toplam 276 kuruş
Merhum Şinasi Efendi zevcesi Rukiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 90 kuruş × şehr 12 Toplam 1.080 kuruş
Şerife Meleke Bekriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 37 kuruş × şehr 12 Toplam 444 kuruş

[166] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (30\b).

Şerife Rüya Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 60 kuruş × şehr 12 Toplam 720 kuruş
Şerife Ümmülhedi Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Mücavireden Adeviye Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Müteveffât Hatice Hanım’ın mahdûmu Mustafa Lütfi Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 249 kuruş
Diğer mahdûmu Süleyman Efendi’nin müddet- i merkûme maaşı 20 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 249 kuruş
Müteveffât mûmâ-ileyhanın kerimesi Hatice Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 249 kuruş
Diğeri Zeynep Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 20 kuruş 30 para × şehr 12 Toplam 249 kuruş
Nevşehirli Mehmed Ağa kerimesi Aişe Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 102 kuruş ×şehr 12 Toplam 1.224 kuruş
Çürüksu muhacirlerinden Hasan babanın mahdûmu Hacı Ali Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Karki Mehmed zakir ibn-i Ömer Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Süvari çavuşlarından Kati Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı

300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Naib'ül- haram müteveffâ Salim Ağa zevcesi Esma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş[167]
Aişe Sabit Hanım kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Medine-i Münevvere müftisi Osman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Kamil Beri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Seyyid İbrahim Rıfai Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Mehmed Diri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Seyyid Hüseyin Haşim Efendi kerimesi Zeyn'ü-şeref Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 120 kuruş × şehr 12 Toplam 1.440 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî imam ve hatibi Memûn Biri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Seyyid Abdullah Cemil Ellebil? Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Müteveffâ Ali Paşa hemşiresi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[167] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (31\a).

415 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 4.986 kuruş
Müteveffât Sadiye Hanım kerimesi şerife Sare Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 62 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 750 kuruş
Sadat-ı bezerenciye? Abdulkerim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Müteveffâ Ahmed Efendi kerimesi Fâtıma Atiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 130 kuruş × şehr 12 Toplam 1.560 kuruş
Feraş Tevfik Efendi mahdûmu Esad Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 350 kuruş × şehr 12 Toplam 4.200 kuruş
Müderrisinden hafız Süleyman Mazhar Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî ile memûri vesaire hademelerinden ifâ etmek üzere Lütfi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 291 kuruş × şehr 12 Toplam 3.492 kuruş
Mustafa Haşim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Medine-i Münevvere ve hutebâsından (…)Ebubekir Ebu'l-cevad Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Seyyid Ali Salim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 175 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 2.106
Müteveffâ Abdürrahman Efendi kerimesi Ümmüsaid Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12

Toplam 3.000 kuruş
Çerkeş Mustafa Efendi kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 65 kuruş × şehr 12 Toplam 780 kuruş
Mûmâ-ileyhin zevcesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 65 kuruş × şehr 12 Toplam 780 kuruş[168]
Sâdât-ı ulviyeden Selahaddin Şeyh Efendi hemşiresi Şerife Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Sâdât-ı ulviyeden Seyyid Ömer Atasi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Sâdât-ı ulviyeden Şerife Şifa Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.380 kuruş
Ebu Bekir Hamad Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 115 kuruş × şehr 12 Toplam 1.380 kuruş
Müteveffâ Neşet Efendi enyamından Lebi? Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 98 kuruş × şehr 12 Toplam 1.176 kuruş
Diğeri Ziyn Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 98 kuruş × şehr 12 Toplam 1.176 kuruş
Diğeri Fahriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 98 kuruş × şehr 12 Toplam 1.176 kuruş
Şeyh Falih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş 12 × şehr

[168] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (32\b).

Toplam 6.000 kuruş
Şeyh İbrahim Üskûbi Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Asılmelek Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mücavirinden Yusuf Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Harem-i Şerîf hazret nebevî naibinin zevcesi Zehra Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 119 kuruş × şehr 12 Toplam 1.488 kuruş
Şerife Rüvha Hanım’ın müddet-i merkûme maaşı 123 kuruş × şehr 12 Toplam 1.476 kuruş
Mücavireden Gülifdar kalfa’nın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Mehmed Hamad Ahmed Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Salih Hamad mahdûmu Ömer’in müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
İbrahim Hamad Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Ravza-ı mutahhara hafız kâtip Akaş? Süleyman Efendi’nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş

İzmirli Şeyh Osman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Seyyid Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Ummî hafız Mahmud Efendi zevcesi Haçe Fâtıma kadın'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş[169]
es-Seyyid Abdulmuhtalib Meşih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 88 kuruş × şehr 12 Toplam 1.056 kuruş
Sâdât-ı Hüsniye'den Seyyid Mehmed Rıza el-Hüsnî Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 176 kuruş × şehr 12 Toplam 2.112 kuruş
Sâdât-ı ulviyeden es-Seyyid Meşih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 88 kuruş × şehr 12 Toplam 1.056 kuruş
Sâdât-ı ulviyeden Selahaddin Efendi kerimesi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 142 kuruş × şehr 12 Toplam 1.704 kuruş
Sâdât-ı ulviyeden seyyid Mehmed Abbasi Meşih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 124 kuruş × şehr 12 Toplam 1.488 kuruş
Atüfetlü şerif Abdülaziz Bey Efendi hazretlerinin haremi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Müteveffâ Yusuf Ensari Efendi validesi Aişe Behiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş× şehr 12 Toplam 600 kuruş

[169] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (33\a).

Sâdât-ı ulviyeden seyyid Hüseyin Meşih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Mücavirinden Manisalı İbrahim Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 324 kuruş × şehr 12 Toplam 3.888 kuruş
Seyyid Abdülkadir Efendi mahdûmu Seyyid Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Mûmâ-ileyhin kerimesi Rukiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Diğer kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Zekiye Hamın mahdûmu Mehmed Hamza Tevfik Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12 Toplam 960 kuruş
Seyyid Hüseyin Bafıkiye Efendi kerimesi şerife Sare Bafıkiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 145 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.746 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin mahdûmu Seyyid Mehmed Bafıka Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 145 kuruş 20 para × şehr Toplam 1.746 kuruş
Diğer mahdûmu seyyid Abbas Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 145 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.746 kuruş
Müteveffâ Halil Bey mahdûmu Ali Bedri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Diğer mahdûmu Mehmed Zeki Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Hatice Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin zevcesi Samiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Mücavirinden Yusuf Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 290 kuruş × şehr 12 Toplam 3480 kuruş[170]
Müteveffâ şerife Bezerence? Hanım kerimesi şerife Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 138 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.662 kuruş
Diğer kerimesi şerife Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 138 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.662 kuruş
Merakeşli zâde seyyid Ulvi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Seyyid Cemil Elleyl Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 103 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.242 kuruş
Seyyid Ali bin Ulvi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Merhum Feyzullah Efendi zâde (…) hademesi şeyh Sadık Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 760 kuruş × şehr 12 Toplam 9.120 kuruş
Şeyh Abdülkayyum Efendi mahdûmu Abdülkadir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

[170] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (33\b).

30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Diğeri Abbas Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Diğer kerimesi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Diğeri Hatice Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin zevcesi Saliha Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Diğeri Hafize Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 30 kuruş × şehr 12 Toplam 360 kuruş
Müteveffâ seyyid Ahmed Esad Efendi mahdûmu seyyid Abdültahsin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 2.000 kuruş × şehr 12 Toplam 24.000 kuruş
Müteveffât Hafize Hanım'ın teyzesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 405 kuruş × şehr 12 Toplam 4.860 kuruş
Zû-yı zeyd eşrâfından seyyid Mansur Efendi mahdûmu Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 265 kuruş
Müteveffât şerife Hayriye Hanım kerimesi Aişe Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar maaşı 142 kuruş × şehr 12

Toplam 1.704 kuruş
Müteveffât mûmâ-ileyhin hemşiresi Zeynşeref Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 47 kuruş × şehr 12 Toplam 564 kuruş
Diğer hemşiresi Hafize Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 47 kuruş × şehr 12 Toplam 564 kuruş
Diğeri Şerife Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 47 kuruş × şehr 12 Toplam 564 kuruş
Garip zâde Seyhan Efendi kerimesi Fatma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 121 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.458 kuruş[171]
Diğeri Selce Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 121 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.458 kuruş
Diğeri Âsiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 121 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.458 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin mahdûmu Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 121 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 1.458 kuruş
Seyyid Mehmed Rıza el-Hüsni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mahfel-i Hümâyûn hafız feraşı Ali bin Avsur? Efendi mahdûmu Mehmed Efendi zevcesi Şadiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Kerimesi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı

[171] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (34\a).

35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Diğeri Hayriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Diğeri Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Diğeri Hatice Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Diğeri Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Diğeri Zehra Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 35 kuruş × şehr 12 Toplam 420 kuruş
Seyyid Hüseyin Bafıkiye Efendi maaşı 65 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 786 kuruş
Seyyid Ahmed Bafıkiye Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 65 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 786 kuruş
Müteveffâ Vehbi Bey emekdarlarından Musa Ağa'nın müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Arabi kâtibi Musa Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş 12 aydan 2.400 kuruş
Harem-i Şerîf hazret nebevî mâliki imamı sanisi Musa Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12

Toplam 1.200 kuruş
Ebu Kerim Tûla Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Seyyid Ahmed Tabib Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Kalendar Şakir Baba mahdûmu Akif Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Mûmâ-ileyhin zevcesi Havva Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Şerife Esma Hanım'ın pederi Mehmed Cemil Elleyl Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i maaşı 93 kuruş × şehr 12 Toplam 1116 kuruş[172]
Harem-i Şerîf hazret nebevî başkâtibi sa'âdetlü Nizameddin Bey'in müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Beri zâde Me'mûn Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 400 kuruş × şehr 12 Toplam 4.800 kuruş
Müteveffât-ı Huriye Hanım hafidi Kamil Beri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 112 kuruş × şehr 12 Toplam 1.244 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirinden hafız Dehrani Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı

[172] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (34\b)

200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Mücavireden Fâtıma Huriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Hace Behnane Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Seyyid Ahmed Efendi zâde seyyid Hamza Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 81 kuruş × şehr 12 Toplam 972 kuruş
Timurcu zâde seyyid Abdullah Atasi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Şerife Ulviye Esadiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Şerife Melek Bekriye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 186 kuruş × şehr 12 Toplam 2.232 kuruş
Müteveffâ hâce Said Efendi kerimesi Penbe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Müteveffâ Ali Diri Efendi mahdûmu Ali Diri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr 12 Toplam 648 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Ümmülsaâd Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr 12 Toplam 648 kuruş
Diğer kerimesi Sadiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr 12

Toplam 648 kuruş
Diğer kerimesi Meryem Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr12 Toplam 648 kuruş
Diğeri kerimesi Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 54 kuruş × şehr 12 Toplam 648 kuruş
Darendeli zâde Salih Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Müteveffât-ı Emine Hanım mahdûmu Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 83 kuruş × şehr 12 Toplam 996 kuruş
Tevfik Efendi mahdûmu Kamil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Yahya Haşbi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 570 kuruş × şehr 12 Toplam 6.840 kuruş[173]
Hatice Emsal Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Said Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Harem-i Şerîf hazret nebevî eimmesinden Kamil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Şeyh Mehmed Merzuk Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12

[173] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (35\a).

Toplam 1.800 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Ümmülhed Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Mehmed Emin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Hafız Mustafa Sehnudi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 70 kuruş × şehr 12 Toplam 840 kuruş
Cezayirli zâde seyyid Ahmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Müteveffâ Ömer Zahid Efendi mahdûmu Zahid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Diğer mahdûmu İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Diğeri Abdülhamid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Diğer kerimesi Mahbune Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Diğer kerimesi Safiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş

Diğer kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Diğer kerimesi Ulviye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Diğer kerimesi Medine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Abdulgani Habbab Efendi'nin mahdûmu Ebubekir Efendi'nin mahdûmu Ömer Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Sadiye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 34 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 414 kuruş
Müteveffât Fâtıma Hanım'ın kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 69 kuruş × şehr 12 Toplam 828 kuruş
Kıbrıslı Abdülrahman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş[174]
Mücavirinden Necari Emin Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 100 kuruş × şehr 12
Mücavirinden Halil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Harem-i Şerîf seccadecisi Abdülkadir Hindi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 308 kuruş × şehr 12

[174] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (35\b).

Toplam 3.696 kuruş
Mekke-i Mükerreme ahâlisinden Mustafa Miri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Harem-i Şerîf müezzinlerinden Abbas Seman Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî marangozluk hizmetinde bulunan neccar Abdülselam Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 166 kuruş × şehr 12 Toplam 1.992 kuruş
Beyazid civarında Abdülselam nam-ı diyar koğacılar ve saidiye dergâhı Şeyhi Yahya Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 1.500 kuruş × şehr 12 Toplam 18.000 kuruş
Tarçın Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Adile Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Saliha Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Yakup Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12 Toplam 600 kuruş
Şehad Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 50 kuruş × şehr 12

Toplam 600 kuruş
Medine-i Münevvere imam ve hatiplerinden Mehmed Rauf Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 208 kuruş × şehr 12 Toplam 2.496 kuruş
Şerif Ali Efendi biraderi şerif Ahmed Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Müteveffâ seyyid Mansur Efendi mahdûmu şerif Hezani Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 265 kuruş
Şerif Ali Efendi hemşire zâdesi şerif Rahiç Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Seyyid Mansur Efendi mahdûmu seyyid Mefvân Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 265 kuruş
Şerif Ali Efendi biraderi şerif Mefvân Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Zu-ı zeyt eşrafından müteveffâ seyyid Mansur Efendi mahdûmu seyyid Safi Efendi'nin 325 senesi bedel-i kisvesi 265 kuruş
Şerif Ali Efendi biraderi seyyid Safi Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para[175]
Şerif (…) Mansurun biraderi seyyid Safi Efendi'nin 325 senesi bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Seyyid Mansur Efendi mahdûmu seyyid Rıza Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 265 kuruş
Şerif Ali Efendi biraderi seyyid Hezani Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Şerif Miad? Efendi biraderi şerif Hezani Efendi'nin müddet-i merkûme kisvesi 132 kuruş 20 para
Seyyid Mansur Efendi kerimesi şerife Sare Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 265 kuruş

[175] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (36\a).

Şerif Ali Efendi hemşiresi şerife Sare Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Şerif Mansur Efendi kerimesi şerife Esma Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 265 kuruş
Şerif Ali Efendi hemşiresi şerife Esma Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 26 kuruş 20 para
Şerif Amir bin Mansur bin Yahya Efendi mahdûmu şerif Nasır Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 53 kuruş
Şerif Amir Efendi kerimesi şerife Nur Hanım'ın 325 senesi bedel-i kisvesi 53 kuruş
Şerif Said'in mahdûmu şerif Fehr Efendi'nin 325 senesi bedel-i kisvesi 43 kuruş
Şerif Said'in mahdûmu şerif Mesud Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 43 kuruş
Şerif Said'in kerimesi şerife Mazbah Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 43 kuruş
Seyyid Mansur zâde şerif Said'in kerimesi şerife Rüya Hanım'ın mahdûmu Seyyid Haşim Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 37 kuruş
Medine-i Münevvere mücaviranından Mührülnisa Hanım'ın 323 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Medine-i Münevvere mücaviranından Emine Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Kaşıkçı zâde müteveffâ Mesud Efendi mahdûmu Ömer Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Medine-i Münevvere mevlevî hanesi Şeyhi Hamza Dede Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş

Medine-i Münevverede mukîm seyyid Mehmed Lütfi Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 500 kuruş × şehr 12 Toplam 6.000 kuruş
Şeyh Şamil Efendi mahdûmu müteveffâ Mehmed Paşa'nın biraderi Mehmed Kamil Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 4.000 kuruş × şehr 12 Toplam 48.000 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi Nefise Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 4.000 kuruş × şehr 12 Toplam 48.000 kuruş[176]
Trablusgarp ahâlisinden ve Medine-i Münevvere mücavirlerinden Sadık Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Bağdat'ta Haydarhane Mahallesi sakinlerinden Gaziye Adile Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 600 kuruş × şehr 12 Toplam 7.200 kuruş
Zat-ı Şevketsemât hazret-i şehriyârinin feraşet-i şerif vekili Seyyid İbrahim Esad Efendi hazretlerinin emmi zâdesi Seyyid Abdullah Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 650 kuruş × şehr 12 Toplam 7.800 kuruş
Müşârun-ileyhin diğer biraderi seyyid Abid Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 450 kuruş × şehr 12 Toplam 5.400 kuruş
Burhan zâde Cemaleddin Efendi'nin 324 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 200 kuruş × şehr 12 Toplam 2.400 kuruş
Seyyid Hamza Rufai Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 750 kuruş × şehr 12 Toplam 9.000 kuruş

[176] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (36\b).

Haverzem kabilesinden Şeyh Şahir Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 250 kuruş × şehr 12 Toplam 3.000 kuruş
Haverzem kabilesinden Şeyh Mehmed Sadık Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî ve Medine-i Münevvere tamirat müdiri Mehmed Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 597 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 7.170 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî nalcılık hizmeti ifâ etmek üzere Mehmed Biruni Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 300 kuruş × şehr 12 Toplam 3.600 kuruş
Müteveffâ Şeyh Abdülreşid Efendi kerimesi Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 138 kuruş × şehr 12 Toplam 1.607
Sadat-ı bezerenciyeden müteveffâ seyyid Ömer Efendi mahdûmu Seyyid İbrahim Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi şerife Bezerenciye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 150 kuruş × şehr 12 Toplam 1.800 kuruş
Yorgancı zâde hafız Mahmud Şakiri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Örnekdil kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Gülifşan kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş

Piranyaz kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Tuznevin kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Emsasefned kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Şinasedel kalfa'nın müddet-i merkûme maaşı 1.000 kuruş × şehr 12 Toplam 12.000 kuruş
Müteveffâ seyyid (…) Efendi mahdûmu seyyid İsmail Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 81 kuruş × şehr 12 Toplam 972 kuruş Hane îcar bedeli 571 kuruş Toplam 1.543 kuruş[177]
Diğer mahdûmu seyyid Taha Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 81 kuruş × şehr 12 Toplam 972 kuruş Hane îcar bedeli 571 kuruş Toplam 1.543 kuruş
Diğer mahdûmu seyyid Haşim Efendi'nin müddet-i merkûme Hane îcar bedeli 571 kuruş
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin kerimesi şerife Haliye Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 486 kuruş Hane îcar bedeli

[177] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (37\a).

571 kuruş Toplam 1.057 kuruş
Diğer şerife Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 486 kuruş Hane îcar bedeli 571 kuruş Toplam 1.057
Diğeri şerife Aişe Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 486 kuruş Hane îcar bedeli 571 kuruş Toplam 1.057 kuruş
Diğeri şerife İzze Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 40 kuruş 20 para × şehr 12 40 kuruş 20 para × şehr 12 Hane îcar bedeli 571 kuruş Toplam 1.057 kuruş
Zevcesi Hanife Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 29 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 354 kuruş
Diğer zevcesi Zeynep Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 29 kuruş 20 para × şehr 12 Toplam 354 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî yorgancısı Hacı Ali Ağa'nın 324 senesi Haziranından 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 130 kuruş × şehr 12 Toplam 1.560 kuruş
Medine-i Münevvere ahâlisinden Amasyevi zâde Mehmed Ali Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 80 kuruş × şehr 12

Toplam 760 kuruş
Harem-i Şerîf hazret-i nebevî kubbâr-ı emîmme ve hutâbasından Mehmed Arif Beri Efendi'nin müddet-i merkûme maaşı 225 kuruş × şehr 12 Toplam 2.700 kuruş
Selvi muhacirlerinden Fâtıma Hanım'ın müddet-i merkûme maaşı 100 kuruş × şehr 12 Toplam 1.200 kuruş
Seyyid Amir bin Mansur Efendi mahdûmu seyyid Mehmed Efendi'nin 324 senesi zilhiccesinden 325 senesi zilkadesi gâyetine kadar müddet-i bedel-i kisvesi 53 kuruş
Şerif Amir bin Mansur Efendi kerimesi şerife Zeyd Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 53 kuruş
Şerif Amir bin Mansur bin Yahya Efendi kerimesi şerife Şems Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 53 kuruş
Medine-i Münevvere mücavirlerinden Mehmed Ali Efendi'nin 321 senesi Eylülünün yirmi yedinci gününden 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 4 eyyam 400 kuruş × şehr 32 Toplam 12.853 kuruş 10 para
Harem-i Sa'âdet hazret-i nebevî hademesinden ser müezzin (…) biraderi Şeyh Mehmed Ali Efendi'nin 321 senesi teşrinievvelinin yedinci gününden 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı 5 eyyam 100 kuruş × şehr 31 Toplam 3.180 kuruş 20 para
Zu-ı Zeyd eşrafından müteveffâ seyyid Mansur bin Yahya Efendi'nin kerimesi müteveffât şerife İzze Hanım'ın biraderi şerif Raci Efendi'nin 320 senesi Nisanının yirmi dördüncü gününden 323 senesi Şubatı gâyetine kadar müddet-i bedel-i kisvesi 277 kuruş 20 para[178]
Diğer biraderi şerif Saffet Efendi'nin müddet-i merkûme bedel-i kisvesi 277 kuruş 20 para
Müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin hemşiresi şerife Sare Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi

[178] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (37\b).

277 kuruş 20 para

Diğer hemşiresi şerife Esma Hanım'ın müddet-i merkûme bedel-i kisvesi

277 kuruş 20 para

Saraylı Çeşmiahu Hanım'ın zevcesi Mustafa Efendi'nin 321 senesi kanun-ı sânîsinin ikinci gününden 324 senesi Mayıs gâyetine kadar müddet-i maaşı

30 eyyam

700 kuruş × şehr 12

Toplam 20.277 kuruş[179]

Zikr-i âtî kesânın tebârih-i muhtelifeden vefâtı ve mahall-i sâireye nakillerinden dolayı Medine-i Münevvere müdiriyet-i hazinesinde mevkûf olan

Seyyid Mehmed Tahir Efendi maâşının Şam-ı Şerîf'e naklinden üç yüz yirmi iki senesi Mayıs gâyetine kadar

7.257 kuruş

Mehmed Said Efendi'nin iki kalem maâşının Şam-ı Şerîf'e naklinden üç yüz yirmi iki senesi Mayıs gâyetine kadar

22.800 kuruş

Müteveffâ Cemil Bey'in kerimesi Fatma Zehrâ Hanım'ın vefatından üç yüz yirmi iki senesi Mayıs gâyetine kadar

2.002 kuruş 28 para

Tabib zâde Ali Efendi üçyüz yirmi bir senesi Nisanından itibaren hazîne-i Celileye nakl olunduğu cihetle mevkûfu olan

20.800 kuruş

Zât-ı şevket-semât hazret-i pâdişâhî feraset-i şerife vekili semâhatlü seyyid İbrahim Efendi hazretleri'nin biraderleri seyyid Ebu' s-suûd İzzeddin Efendi ile müşârun-ileyh Ebu's-suûd Efendi'nin âileleri maâşlarının hazineye nakl olunmasından dolayı mevkûf olup mahsûbu lazım gelen

74.930 kuruş

Şeyh Abdullah bin Mehmed Efendi maâşının hazineye naklinden dolayı üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan

15.133 kuruş

İbrahim Şahâta? Efendi maâşının hazineye naklinden dolayı üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan

9.000 kuruş

Mehmed Şahâbi Efendi'nin tarihi vefatından dolayı üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan

9.277 kuruş

[179] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (38\a).

Şerife Zîn Hanım'ın mütedâhil maâşı olup hazineden itâ kılınan

5.616 kuruş

Şerife ulviye Hanım'ın mütedâhil maâşı olup hazineden itâ kılınan

2.160 kuruş

Şerife Ayşe Hanım'ın mütedâhil maâşı olup hazineden itâ kılınan

2.160 kuruş

Nur Çetem Hanım'ın maâşının hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan

4.860 kuruş

Medineli Şerif Haşim Efendi maâşının hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan

6.000 kuruş

Mecbure kalfanın 1 Mayıs sene 321 tarihinde vefatı cihetle üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar mevkûfu olan

1.500 kuruş

Şerif Mansur zade Şerif Sâfî ve şerif Mehmed ve şerif Ahmed Efendilerle şerif Şemsiye vezin? Maâşlarının 1 Kânûn-ı sânî tarihinden hazine-i celileye nakl olunan on kalem maâşlarının mevkûfu olan

26.681 kuruş

Aluca? meşâyihinden Şeyh Süleyman ve Şeyh Nefis ve Şeyh Salih ve Şeyh Ali Efendiler maâşlarının divan hazinesine nakillerinden dolayı mevkûfâtları olan

15.570 kuruş

Şerif Garre Hanım'ın iki kalem bedel-i kisvesinden mevkûfâtı olan

6.208 kuruş

Seyyid Abdullah Efendi maâşının hazineye naklinden dolayı üç yüz yirmi üç senesi gâyetine kadar

4.050 kuruş

Medine-i Münevvere ahâli-i ikrâmından seyyid Abdullah Efendi maâşının hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

11.472 kuruş

Seyyid Osman Efendi maâşından hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

4.320 kuruş

Seyyid Es'ad Efendi maâşından hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

5.600 kuruş

Seyyid Macid Efendi maâşından hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

3.200 kuruş

Esad Efendi maâşından hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

4.000 kuruş

Seyyid Abdulrahman Efendi maâşından hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

5.600 kuruş

Tosyavî Hilmi Efendi zevcesi Emine Hanım'ın tarih-i vefatından üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

2.064 kuruş

Şakir zâde Mehmed Salih Efendi zevcesi Emine Hanım'ın tarih-i vefatından üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

1.850 kuruş

Şerif Hüseyin Paşa ailesi maâşlarının Mekke-i Mükerremeye nakillerinden dolayı mevkûfları olan

83.423 kuruş

Medine-i Münevvere ahâlisinden Hasan Nâsır Efendi maâşından hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

8.425 kuruş

Rahennur? Kalfa'nın vefatından üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

16.935 kuruş

Medine-i Münevvere mücavirlerinden Ahmed Efendi'nin kaydı terkîn edilen maâşının tarihi tahsisinden üç yüz yirmi bir senesi Mayıs gâyetine kadar

29.237 kuruş

Kazanlı Zarîf ve Şeyh Mehmed Abbas Efendilerin maâşlarının nihayetine irsâlâta tarihinde kadar mevkûfları olan

11.907 kuruş

Ahmed Tevfik Efendi maâşının hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

6.975 kuruş

Seyyid Mehmed Esad Efendi maâşının hazineye naklinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

15.000 kuruş

İbrahim Esad Efendi hazretlerinin nakl-i maâşlarının üç yüz yirmi iki Mart mâhının mevkûfu olan

46.014 kuruş

Ayşe Hanım'ın mütedâhil olan hazineden itâ olunub mevkûfâtı olan

2.480 kuruş

Abdulkâdir Efendi'nin tarih-i vefâtına kadar mütedâhil olup veresesine i'tâ olunan

6.651 kuruş

Osman Nehri Efendi'nin kerimesi Vasniye* Hanım'ın mütedâhil maâşının hazineden i'tâ olunarak mevkûfu olan

562 kuruş 20 para

Abdullah Ağa'nın tarih-i vefatı olan 19 teşrin-i evvel sene 318 tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

27.709 kuruş 20 para

Reşid Ağa'nın tarih-i vefatı olan 22 teşrin-i evvel tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

15.664 kuruş 20 para

Mahmud Azmi Efendi'nin tarih-i vefatı olan 8 Mayıs 320 tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

17.467 kuruş 20 para

Toplam 562.561 kuruş 28 para

Yekûn 2.493.182 kuruş 20 para[180]

Nakl Yekûn

562.561 kuruş 28 para

Hafız Rıza Efendi'nin tarih-i vefatı olan 12 Kânûn-ı evvel sene 320 tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

9.486 kuruş

Şerif Sare Hanım'ın tarih-i vefatı olan 25 teşrin-i evvel sene 320 tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

3.122 kuruş 23 para

Nesibe Hanım'ın tarih-i vefatı olan 3 Mart sene 319 tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

4.182 kuruş

Şerif Zehra Hanım'ın tarih-i vefatı olan 5 Haziran sene 320 tarihinden üç yüz yirmi üç senesi Mayıs gâyetine kadar

2.976 kuruş 20 para

İzmirli Mustafa Efendi'nin mütedâhil maâşı olup hazine-i celîlece tesviye kılınarak 29 Temmuz sene 323 tarihli tahriratla iş'âr olunan

20.700 kuruş

Tunalı Ahmed Şabî Efendi'nin iki kalem maâşının hazineye naklinden 323 senesi Mayıs gâyetine kadar

12.000 kuruş

Toplam 615.028 kuruş 31 para

[180] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (38\b).

Yekûn 2.493.182 kuruş 20 para
Kalan 1.878.153 kuruş 29 para
Müteveffât-ı mezkûrenin emsâli vechile bu sene sürresinden mahsubuna mahal olmayub meblağ-ı mezburun müdiriyet-i müşârün-ileyhânın Beyrut vilayetinin 322 senesi havâle nâmesinden tenkîsi icrâ edildiğinden zammı icab eden surre-i hümâyûn 615.028 kuruş 31 para
Toplam 2.493.182 kuruş 20 para
Surre-i Hümâyûn mürettebatı meyanıda idüğüne 436.694 kuruş
Kalan 2.056.488 kuruş 20 para
Cem'an Yekûn 2.862.087 kuruş 38 para Şehr Yekûn 3 kuruş 20 para [Kalan] 2.862.084 kuruş 18 para Fazla gelenler 29.613 kuruş Toplam 2.891.697 kuruş 18 para Noksan gelenler 172.999 kuruş 20 para [Kalan] 2.718.697 kuruş 38 para
Nakden 443.330 kuruş 13 para 9.179 kuruş 20 para Toplam 452.509 kuruş 33 para 170.149 kuruş 20 para [Kalan] 282.360 kuruş 13 para 3 kuruş 20 para [Kalan] 282.356 kuruş 33 para
Mahsûben 7.127 kuruş 25 para
Hususen

2.411.630 kuruş 20.433,5 kuruş Toplam 2.4320.63,5 kuruş 2.850 kuruş [Kalan] 2.429.213,5 kuruş
Evkâfdan 133.889 kuruş 18 para
Bazı mahallerden 337.840 kuruş 3,5 kuruş [Kalan] 337.836,5 kuruş 9.179,5 kuruş Toplam 347.016 kuruş 170.149,5 kuruş [Kalan] 176.866,5 kuruş
Hazine-i hassa-i şâhâneden 333.870 kuruş 20.433,5 kuruş Toplam 354.303,5 kuruş 2.852 kuruş [Kalan] 351.453,5 kuruş
Maliyeden 205.6488 kuruş 20 para
Nakden 126.761 kuruş 33 para
Mahsuben 7.127 kuruş 25 para[181]
Yekûn-ı umûmî 4.655.249 kuruş 18 kuruş Şehr Yekûn

[181] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (39\a).

3 kuruş 20 para [Kalan] 4.655.245 kuruş 38 kuruş Fazla gelenler 33.793 kuruş Toplam 4.689.038 kuruş 38 para Noksan gelenler 197.059 kuruş 20 para [Kalan] 4.491.979 kuruş 18 kuruş
Nakden 879.804 kuruş 33 para 3 kuruş 20 para [Kalan] 879.801 kuruş 13 para 13.359 kuruş 20 para Toplam 893.160 kuruş 33 kuruş 188.209 kuruş 20 para [Kalan] 704.951 kuruş 13 para
Mahsûben 7.127 kuruş 25 para
Hususen 3.768.317 kuruş 20.433,5 kuruş Toplam 3.788.750 buçuk kuruş 8.850 kuruş [Kalan] 3.779.900 buçuk kuruş
Evkâfdan 215.543 kuruş 38 para
Bazı mahallerden 699.279 kuruş 20 para 3 kuruş 20 para [Kalan] 699.276 kuruş 13.359,5 kuruş

Toplam 712.635,5 kuruş 188.209,5 kuruş [Kalan] 524.426 kuruş
Hazine-i hassa-i şâhâneden 347.580 kuruş 20.433,5 kuruş Toplam 368.013,5 kuruş 8.850 kuruş [Kalan] 359.163,5 kuruş
Maliyeden 3.392.846 kuruş
Nakden 208.416 kuruş 13 para
Mahsuben 7.127 kuruş 25 para[182]

Boş sayfa[183]

Boş safta[184]

3.2. 4453 Numaralı Surre-i Hümâyûn Defterinin Değerlendirilmesi

Çalışma konusu olan ve transkripsiyonu yapılan surre defteri H.1326 M. 1908-1909 tarihli olup Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde EV.HKM.SR.d fonunda bulunan 4452 numaralı defterdir. Adı geçen defter Rumi 1324 tarihlidir. Defter Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olmakla beraber Arapça, Farsça kelimeler ve özel isimlerde bulunmaktadır.

[182] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (39\b).

[183] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (40\a)

[184] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (40\b)

4452 numaralı defter toplam 39 varak ve 78 ayrı görüntüden oluşmaktadır. Defterin ilk sayfası olan 1\a ve son iki sayfası olan 40\a ve 40\b boştur. Defter 1\b'de yer alan davet kısmı ile başlar. Defterin surre emini Üçüncü Daire-i Belediye Müdürü Hüseyin Bedreddin Efendi'dir. Defter Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvereye giden surre miktarlarının kayıt edildiği defterdir. Defterin 1\b ile 13\a'ya kadar olan kısmında Mekke-i Mükerremeye ait olan surre miktarlar yazılmış, kişinin alacağı surre miktarı isminin hemen altında belirtilmiştir. Mekke-i Mükerreme ahalisi, Mekke'de görevli bulunanlar, bir görev için vazifeli olanlar, seyyid ve şerifler bu miktarlardan pay almışlardır. Ayrıca burada olan görevlilerin alacağı miktarlar; sap, süpürge ve fenerlerin tamiratı gibi ihtiyaçların ücretleri; dua, hatim, mevlit okumakla vazifeli kişilerin alacakları miktarlarda yine belirtilmiştir.

Mekke-i Mükerreme de bazı mücavirin vs. Haremeyn-i Şerîfeyn, Evkâf-ı Hümâyûn ve Maliye Hazine-i Celileleriyle Hazine-i Hassa-i Şâhâneden ayrılmış miktarların sağlandığı defterde adı geçen vakıf isimleri aşağıda tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 3: Mekke-i Mükerreme de dağıtımı yağılan surrelerin temin edildiği vakıflar ve miktarları

Vakıf İsmi	**Gönderilen Miktar**
Hacı Mustafa Ağa Vakfı	150 kuruş
Ahmed Ağa Vakfı	470 kuruş
Bezm-i Âlem Vakfı	1.800 kuruş
Vecihi Kalfa Vakfı	100 kuruş
Köprülü Mehmed Paşa ve Fazıl Ahmed Paşa Vakıfları	5.490 kuruş
Haremeyn Sultan Gavri ve Ömer Efendi Evkâfları	6.286 kuruş 20 para
Cennet-mekân Sultan Mahmud Ham-ı Sânî Vakfı	12.470 kuruş
Sultan Mustafa Vakfı	639 kuruş 30 para
Süleymâniye Vakfı	76 kuruş 20 para
Hamîdiye Vakfı	170 kuruş 10 para
Gazi Murad Paşa Tevliyet bedeli	50 kuruş
Haremeyn Vakfı	620 kuruş 30 para

Laleli Vakfı	46 kuruş
Cennetmekân Vakfı	21 kuruş 10 para
Cennetmekân Sultan Abdülmecid Han-ı Gâzi Vakfı	1800 kuruş
Pertevniyal Valide Sultan Vakfı	16.590 kuruş
Sermet Paşa Vakfı	300 kuruş(gelmedi)
Hüsrev Paşa Vakfı	4.250 kuruş
Sermed Hanım Vakfı	1.000 kuruş(gelmedi)
Toplam	**52.331 kuruş**[185]

Yukarıdaki tablo 1'de geçen vakıflar Haremeyn-i Şerîfeyn, Evkâf-ı Hümâyûn, Maliye Hazinesi ve Hazine-i Hassa'ya bağlı vakıflardır. Aşağıda tablo 2'de dua ve mevlit okutmak gibi vazifeler, imami müezzin, kapıcı gibi görevlilere ve bunların dışında çeşitli tamirat ve tadilatlar için verilen paranın miktarı verilmiştir.

Tablo 4: Vazife, görevliler ve ihtiyaçlar için verilen miktarlar

Vazife veya Görevli	**Verilen Miktar**
Zevrâk vekillerine	12.150 kuruş
Zahire Nazırı	470 kuruş
Müezzin başı evlatlarına	996 kuruş
Du'âgûy vazifesi için	4.893 kuruş 30 para
Mekke-i Mükerreme müdiriyet hazinesi çalışanı	6.384 kuruş
Buhurdancılık	7.200 kuruş
Sakâyâna	2.900 kuruş
Kütüphane bevvâbı	1.800 kuruş
Ta'âmiye bedeli	9.000 kuruş
İmam ve Hatiplere	2.400 kuruş
Fenerlerin tamiri için	600 kuruş
Mevlid-i Şerif Kıraati için	6.500 kuruş

[185] Sermet Paşa Vakfı ve Sermed Hanım Vakfı gelirleri dâhildir.

Kütüphane hademesine ve tamiri için	5.580 kuruş
Baruthane Nazırı	2.400 kuruş(gelmedi)
Toplam	**63.273 kuruş 30 para**[186]

Bunlardan başka Mekke-i Mükerreme ahâlisinden ve eşrafından bazı kimselere de surre verilmiş olup, bu miktarlar ve kişilerin isimleri transkripsiyonda verilmiştir.

Harem-i Şerîf de görevli ve hizmetlilerin maaşları isimlerinin altında belirtilmiştir. Altı ünvana ait toplam 35.499 kuruş maaş miktar olarak gösterilmiş. Ayrıca hizmetli veya görevli olan 24 kişinin ismi geçmekte olup bunlardan 1 kişi emekli olmuştur. Bu kimselere de toplam 165.996 kuruş ödenmiştir.

Mekke-i Mükerremede ihtiyaç sahibi olarak 168 ihtiyaç sahibinin ismi geçmiş ve toplam olarak bu kimselere 803.845 kuruş 20 para verilmiştir.

Toplamda Mekke-i Mükerremeye miktar olarak 1.793.161 kuruş 20 para gönderilmiştir.

Defterin 13\a kısmı itibari ile Medine-i Münevverede bulunan kimselere dağıtılan miktarlar deftere kaydedilmiştir. Aşağıdaki tablo 3'te Medine-i Münevvere de bulunan kimselere ayrılmış miktar ve vakıf isimleri yer almaktadır.

Tablo 5: Medine-i Münevvere de bulunan kimselere ayrılmış miktarlar ve vakıf isimleri

Vakıf İsmi	**Gönderilen Miktar**
Cennetmekân Sultan Mahmud Hân-ı Sâni Vakfı	6.155 kuruş
Cem Sultan Vakfı	3.000 kuruş
Şeyhülislam Fakirullah Efendi Vakfı	1.295 kuruş
Timurcuzâde Mustafa Efendi Vakfı	100 kuruş
Laleli Vakfı	6.942 kuruş 10 para
Ahmed Ağa Vakfı	470 kuruş
Köprülü Fazıl Paşa ve Ahmed Fazıl Paşa Vakıfları	10.674 kuruş

[186] Baruthane Nazırı surresi dâhildir.

Haremeyn ve Sultan Gavri Vakıfları	6.284 kuruş
Haremeyn Vakfı	10.303 kuruş 20 para
Sultan Mustafa Vakfı	15.600 kuruş
Sultan Murad Vakfı	2.400 kuruş
Selçuk Sultan Vakfı	20 kuruş
Şehabeddin Paşa Vakfı	900 kuruş
Şeyhülislam Feyzullah Efendi Vakfı	1.497 kuruş
Cennetmekân Vakfı	182 kuruş
Gazi Murad Paşa tevliyet bedeli	5.400 kuruş
Sultan Abdülmecid Han Gazi Vakfı	120 kuruş
Adile Sultan Vakfı	4.261 kuruş
Şerife Hatice ve Mengenli Mehmed Ağa Vakfı	1.140 kuruş
Pertevniyal Valide Sultan Vakfı	13.382,5 kuruş
Ali Efendi Vakfı	1.400 kuruş
Zeliha Hanım Vakfı	1.781,5 kuruş
Abdullah Ağa Vakfı	10.000 kuruş
Hacı Hamid Efendi Vakfı	3.000 kuruş
İbrahim Ağa Vakfı	300 kuruş
Hüsrev Paşa Vakfı	800 kuruş
Aziz Mahmud Efendi	1.000 kuruş
Toplam	**108.407 kuruş 30 para**[187]

Medine-i Münevvere'ye gönderilen surreden pay alan 732 kişinin ismi defterde yer almaktadır. Bunlardan 8'i feraşet vekili olup bunlara toplamda 131.687 kuruş dağıtılmış, bir bölgenin naibi bulunan 4 kişiye 44.430 kuruş, 1 müftiye 6.000 kuruş, 1 türbedara 3.000 kuruş, 1 mermer ustasına 2.700 kuruş, 1 camcıya 3.600 kuruş, 1 tamirat müdürüne 7.170 kuruş, 1 nalcıya 3.600 kuruş surreden pay verilmiştir. Yine adı geçen bu kimselerden 24'üne kisve bedeli olarak 2.365 kuruş 20 para miktar verilmiştir. Çeşitli görevlerde bulunan hademeler de toplamda 24.060 kuruş surreden pay almışlardır. Bahsi

[187] Defterde birkaç vakıf ismi daha belirtilmiş ancak vakfedilen miktar verilemediği için tabloya dâhil edilmemiştir.

geçen görevlilerle beraber 732 kişiye toplam 2.227.912 kuruş 18 para surre dağıtılmıştır. Bunlardan başka çeşitli görevleri icra etmek için şahıslara ayrıca bazı ihtiyaçların ve kutsal yerlerin eksikliklerinin karşılanması için de ödemeler yapılmış olup Medine-i Münevvere'ye toplamda 2.862.087 kuruş 38 para surre dağıtılmıştır.

Toplamda Mekke-i Mükerreme'ye ve Medine-i Münevvere'ye 4.655.249 kuruş 18 para miktarında surre dağıtılmıştır.[188]

[188] Noksan gelenler ve fazla gelen miktarlar dâhil değildir.

SONUÇ

Surre kelimesi Arapça'da içine para, altın gibi değerli eşyaların konulduğu kese anlamına gelmektedir. Osmanlı Devleti'nde ise terim anlamı olarak Hac münasebetiyle her yıl İstanbul'dan Mekke, Medine ve Kudüs'te bulunan ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere özel ve görkemli törenler yapılarak gönderilen para, altın ve çeşitli kıymetli eşyaları ifade etmek için kullanılmıştır. Haremeyn'e ilk kez surre gönderilmesi Abbasi halifesi el-Muktedir Bi'llah zamanında başlamıştır.

Osmanlı Devleti de kuruluşundan itibaren diğer Türk-İslam Devletleri gibi Haremeyn'e olan ilgi ve alakalarını her fırsatta göstermiştir. Omsanlı Devleti İslam dinini yaymayı ve İslam sancağını taşımayı amaç edinmiş bir Türk Devleti olmuş, fethettiği yerlerde kendi dininden olmayanı bile tebaası olarak görmüş "İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın" düsturunu gaye edinmiş dünyanın en büyük imparatorluklarından biri olmuştur. Osmanlı padişahları da kutsal bölgelere çok büyük bir önem vermişler her fırsatta bu bölgelere gereken yardımları yapmaktan geri durmamışlardır. Osmanlı hükümdarları kutsal yerlerde oturan fakirlere, çöl Araplarına, urbanlara, Haremeyn'i Şerifeyn'de hizmet eden imam, müezzin, ferraş vb. gibi görevlilere, her yıl hac mevsimi yaklaşınca çeşitli hediyeler ve paralar göndermişlerdir. Bunu yaparken padişahlar bölgeye olan sevgi ve saygılarını göstermek istemişler ve aynı zamanda şan ve saygınlıklarını kabul ettirmek amacıyla gerçekleştirmişlerdir.

Osmanlı Devleti'nde Haremeyn'e ilk defa surre Yıldırım Bayezid döneminde Edirne'den 80.000 altın olarak gönderildiği kaynaklarda geçmektedir. Yavuz Sultan Selim'in Hicaz bölgesini hâkimiyet altına alıncaya kadar gönderilen surreler düzensiz olarak gerçekleşmiştir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı zapt edip kutsal bölgeleri hâkimiyet altına geçirmesiyle ve "Hadimü'l-Haremeyni'ş-Şerifeyn" ünvanını almasıyla surre bundan sonra her yıl düzenli olarak gönderilmiştir. Böylece surre gönderilmesi resmi ve siyasi görevler arasına girmiştir.

Kanuni Sultan Süleyman döneminden itibaren surre gönderilmesi daha düzenli bir hal almış son surrenin gönderilmesine kadar surrenin hangi yılda, nereden nereye ve ne miktar gönderildiği, gönderildiği bölgede kimlerin ve hangi zümrelerin ne kadar pay alacakları surre defterlerine kaydedilmiştir.

Surre-i Hümâyûn gönderilmesindeki en önemli olaylardan biri hiç şüphe yok ki padişahın sadrazam ve diğer devlet erkânının katıldığı görkemli ve halk tarafından büyük ilgi gören Surre Alayı törenleridir. Bu törenler 1864'e kadar Topkapı Sarayı'nın Has bahçesinde yapılmış o tarihten sonra Dolmabahçe Sarayı önünde yapılmıştır. Surre-i Hümâyûn'un sağlıklı bir şekilde gidip gelmesi ve surreden sorumlu olarak her yıl farklı olmak şartıyla bir Surre Emini görevlendirilmiştir. Surre Emini surre ile beraber Üsküdar'a geçer burada bir tören daha yapıldıktan sonra alayla beraber yola çıkardı. Surre Eminleri surreleri kutsal bölgelerde bulunan hak sahiplerine teslim eder hac görevini yerine getirdikten sonra geri dönerdi.

Surre alaylarının yol güzergâhı zaman içinde değişikliğe uğramıştır. 1864 yılına kadar surre alayı, karadan katır ve develer ile gönderilirken bu tarihten sonra gelişen ve değişen şartlara bağlı olarak denizden vapurlar ile gönderilmeye başlanmıştır. 1908'den sonra Hicaz Demiryolu'nun açılmasıyla birlikte kutsal bölgelere surre tren yolu ile gönderilmiştir.

Surre'nin en büyük geliri Mısır Hazinesi'nden ve Haremeyn Evkafı'ndan karşılanır; bunların dışında sultanlar, sadrazamlar, paşalar, vezirler vb. devlet görevlileri, zengin kişiler ile hayır sahiplerinden de karşılanırdı. Mısır Hazinesi Osmanlı Devlet Hazinesini oluşturan Enderûn ve Bîrûn hazinesinden Enderûn Hazinesine bağlıdır. 1587'de Haremeyn Evkaf Nezareti'nin kurulmasıyla surreler bu nezaretten tahsil edilmiştir. Sultan ve diğer kişilerin kurduğu vakıflar surre'nin esasını teşkil etmiştir. Bunlar han, hamam, dükkân, imaret ve bazı köylerin evkafından alınan gelirlerdir. Bütün bu paralar ve hediyeler Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli bölgelerinden gönderilmiş olup, İstanbul'da toplanarak Surre Alayı ile birlikte Hicaz'a kutsal bölgelere gönderilirdi.

Diğer yandan surre gönderilmesinin olumsuz yönleri de olmuştur. Örneğin Mekke ve Medine'de surre ve hacı sadakası ile geçinen bütün bir yıl hiç çalışmayan bir toplumun doğmasına sebep oluştur. Bu bölgeler ve hatta bütün Hicaz üretici olmayan tüketici bir bölge haline gelmiştir. Bu durum surrenin Araplar üzerine olan olumsuz etkisidir. Osmanlı Devleti üzerine olumsuz etkisi ise daha çok maddi yönden olmuştur. Mekke ve Medine'nin onarım ve bakım masrafları, İstanbul'dan Mekke'ye ulaşan yolun bakım ve onarım masrafları, Şam'dan Mekke ve Medine'ye kadar suyollarının, su ve yiyecek depolarının onarımı, Surre Emini tarafından her yıl bu bölgelere götürülen

büyük paralar ve kıymetli hediyeler, yolların güvenliğini sağlamak ve çöl Araplarının Hac kafilelerini vurmalarını önlemek için surre yolu üzerinde bulunan bu kabilelere gönderilen Urban Surresi ve ayrıca İstanbul'da yapılan törenler için giderlerde bunlara eklendiğinde Osmanlı hazinesine her yıl yük oluşturmuştur.

Bu durumu göz önünde bulundurarak ve bir kanıt niteliği taşıdığı için Osmanlı Arşivinde bulunan belgeler incelendiğinde bölgelere giden meblağın büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktır. Osmanlılar diğer fethettiği bölgelerde olduğu gibi Arap ülkelerini de sömürme, yer üstü ve yer altı kaynaklarını ele geçirip bölge halkını fakirleştirip kimliklerini, dillerini ve kültürlerini değiştirme gibi emperyalist bir düşünceye ve teşebbüse asla sahip olmamışlardır. Tam tersi olarak Osmanlı Devleti'nin politikası yönetimi altında bulunan değişik din, mezhep ve ırkları sömürmek değil aksine onları da devletin bir parçası tebaası olarak görmüş ve onlara hizmet etmek olmuştur.

Ne gariptir ki Osmanlıların Arap toplumlarını sömürdüğü yalanını Batılıların dillerinden duymaktayız ve bu boş söylemlerde bulunmaktadırlar. Türkler, Araplar ve Müslüman diğer toplumlar tarihimizi, kültürlerimizi ve ilişkilerimizi başkalarının yani kötü emellere sahip olan Batılıların gözü ile görmekten vazgeçerek kendi ortak değer ve ölçülerimizle ele alarak incelememiz ve anlamamız gerekmektedir. Yaşadığımız çağda bile bazı Batılı Devletlerin hangi ülkelerin kaynaklarını sömürdüğünü, insanlarının dillerinin, örf ve adetlerinin, yaşayış tarzının emperyalist bir düşünce sistemi ile nasıl değiştiğini şüphesiz görmekteyiz. Arap toplumları yüzyıllar boyunca Osmanlı hâkimiyetinde yaşamışlardır ancak ne dillerinde ne de yaşayış tarzlarında, örf ve adetlerinde bir değişim meydana gelmiştir. Diğer yandan günümüzde bazı Batılı toplumların 100 yıldan daha az bir süre hâkimiyeti altında tutmasına rağmen bile bazı bölgelerde insanların dillerinin, isimlerinin, yaşayış tarzlarını, örf ve adetlerinin sinsi planlarla nasıl değiştiğini ve bu insanların sahip olduğu kaynakların nasıl sömürüldüğünü çok açık bir şekilde görmekteyiz.

Türkler ve Araplar 400 yıllık bir süre boyunca kendi öz dillerini ve millet olarak kendi benliklerini koruyarak tek bir devlet içinde yaşamayı başarmışlardır. Bu durum göz ardı edilemez bir gerçektir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452

Kitaplar

Alikılıç, D. (2004). *Osmanlı'da Devlet Protokolü ve Törenler İmparatorluk Seremonisi*, Tarih Düşünce Kitapları, İstanbul.

Atalar, M. (2015). *Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Diyanet İşleri Yayınları, Ankara.

Ayyıldız, N. (2008). *II. Abdülhamid Dönemi Saray Merasimleri,* Doğu Kütüphanesi, İstanbul.

Coşkun, M. (2002). *Manzum ve Mensur Osmanlı Hac Seyahatnameleri ve NÂBÎ'NİN TUHFETÜ'L-HARAMEYN'İ*, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri, Ankara.

Çağlar, Y, Gülen, S. (2009). *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun,* Yitik Hazine Yayınları, İzmir.

Esad Efendi, (1979). *Osmanlılarda Töre ve Törenler (Teşrifât-ı Kadîme),* Kervan Kitapçılık A.Ş. , İstanbul.

Faroqhı, S. (1995). *Hacılar ve Sultanlar Osmanlı Döneminde Hac (1517-1638)*, (Çev. Gül Çağalı Güven), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Güler, M. (2019). *XVI. XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları*, Ensar Neşriyat, İstanbul.

Hammer, J V. (2009). *Büyük Osmanlı Tarihi*, C. 1, (Çev. Mehmet Ata), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İzmir, 2009.

Kahraman, S. A. (2016). *Surre*-i *Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul.

Küçükaşçı, M. S. (2007). *Abbasiler'den Osmanlılar'a Mekke-Medine Tarihi,* Yeditepe Yayınevi, İstanbul.

Öztuna, Y. (1979). *Büyük Türkiye Tarihi,* C. XIV, İstanbul.

Sarınay, Y. (2010). *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın Nu: 108, İstanbul.

Sarınay, Y. (2010). *Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın Nu: 116, Ankara.

Seydi Bey, A. *Teşrifat ve Teşkilatımız*, (Haz. Niyazi Ahmet Banoğlu) Tercüman 1001 Temel Eser Kervan Kitapçılık A.Ş. , No:17.

Taylan, N. (2017). *Kâbe-i Muazzama Tarihi ve Osmanlı Padişahları'nın Hizmetleri,* Doğu Kütüphanesi, İstanbul.

Uzunçarşılı, İ. H. (2013). *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Yılmaz, M. (2010). *Osmanlı'da Töre, Tören ve Alaylar*, Türdav Yayın Grubu, İstanbul.

Makaleler

Atalar, M. "Türklerin Kâbe'ye Yaptığı Ekonomik Yardımlar", *Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi,* C. XXXI. , S. 40. Yıl Özel Sayısı, ss. 264.

Buzpınar, Ş. T. (2009). "Surre", *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. 37, İstanbul, ss. 567.

Çağlar, Y. (2009). "Mahmil-i Şerif'in Surre-i Hümayun'la İstanbul'dan Haremeyn'e Hac Yolculuğu", (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, **ss**. 32.

Durak, A. (2018). "Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümayun Geleneği 18 Ekim 1656 Tarihli Mekke'ye Gönderilen Defter Örneği", *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S.4, ss. 26.

Diker, S. A. (2016). "Surre-i Hümâyûn ve Geleneksel Teşrifatı", (Haz. Seyit Ali Kahraman), Surre-i Hümâyûn, *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları*, İstanbul, ss. 66-67.

İpek, S. (2016). "Dersaadet'ten Haremeyn'e Gönderilen Örtüler", (Haz. Ali Seyit Kahraman), Surre-i Hümâyûn, *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları*, İstanbul, ss. 98.

İpek, S. (2009). "Medine-i Münevvere Örtüleri, (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009. ss. 173.

Karazeybek, M. (2017). "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısından XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısına Hac Yolu Masrafları, Hizmetleri ve Urban Surreleri, *Yeni Türkiye Yayınları Dergisi*, S. 98, ss. 527.

Kargılı, M. (2009). "Hilafetin Mühim Bir Sembolü Olarak Mısır Mahmili", (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun,* Yitik Hazine Yayınları, İzmir, ss. 119.

Kurşun, Z. "XIX. Yüzyılda Şam-Medine Hac Yolu Lojistiği", *Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi,* İstanbul, S. 19, ss. 355.

Kurşun, Z. (2017). "Hac ve İktidar: Haremeyn'de Erken Dönem Osmanlı İmar Faaliyetleri", Fatih Sultan Mehmet İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, S. 9, ss. 294.

Özdemir, H. (2009). "Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'ndeki Surre Defterleri", (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir, ss. 101-102.

Rıfat Paşa, İ. (2009). "Mahmiller ve Tarihleri", (Haz. Yusuf Çağlar-Salih Gülen), *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun,* Yitik Hazine Yayınları, İzmir, ss. 118.

Ünal, S. (2001). "Kâbe", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul, ss. 17-18.

Tezler

Aslan, H. (2001). "Tanzimat'ın İlk Beş Yılında Surre (1839-1944)", *T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatlar Bölümü İslam Tarihi Bilim Dalı*, Basılmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Durak, A. (2018). Hicri 1102 (1691) Tarihli Surre-i Hümayun Defterinin Analizi, *T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı,* Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mekke-i Mükerremede dağıtılan surre miktarlarının kayıt edildiği bölümün transkripsiyonu..... 40

Tablo 2: Medine-i Münevverede dağıtılan surre miktarlarının kayıt edildiği bölümün transkripsiyonu..... 70

Tablo 3: Mekke-i Mükerreme de dağıtımı yağılan surrelerin temin edildiği vakıflar ve miktarları..... 165

Tablo 4: Vazife, görevliler ve ihtiyaçlar için verilen miktarlar 166

Tablo 5: Medine-i Münevvere de bulunan kimselere ayrılmış miktarlar ve vakıf isimleri 167

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1(Resim): 4452 numaralı surre defterinin giriş kısmı..... 178

Şekil 2(Resim): Mekke-i mükerreme de toplam surre miktarını gösteren sayfa 179

Şekil 3(Resim): Medine- i münevverede surreden pay alanlar ve aldığı miktarları gösteren sayfa. 180

Şekil 4(Resim): Mekke-i mükerreme ve medine-i münevvereye gönderilen toplam surre miktarını gösteren sayfa..... 181

Şekil 5(Resim): Surre alayı saray-ı hümâyûn'dan çıkarken 182

Şekil 6(Resim): Surre alayı dua ile yola çıkarken 182

Şekil 7(Resim): Şam'da mahmil-i şerif merasimi 183

Şekil 8(Resim): Mahmil-i şerif. 184

Şekil 9(Resim): Feraşet çantaları ve mührü..... 185

Şekil 10(Resim): Kâbe kapı perdesi 186

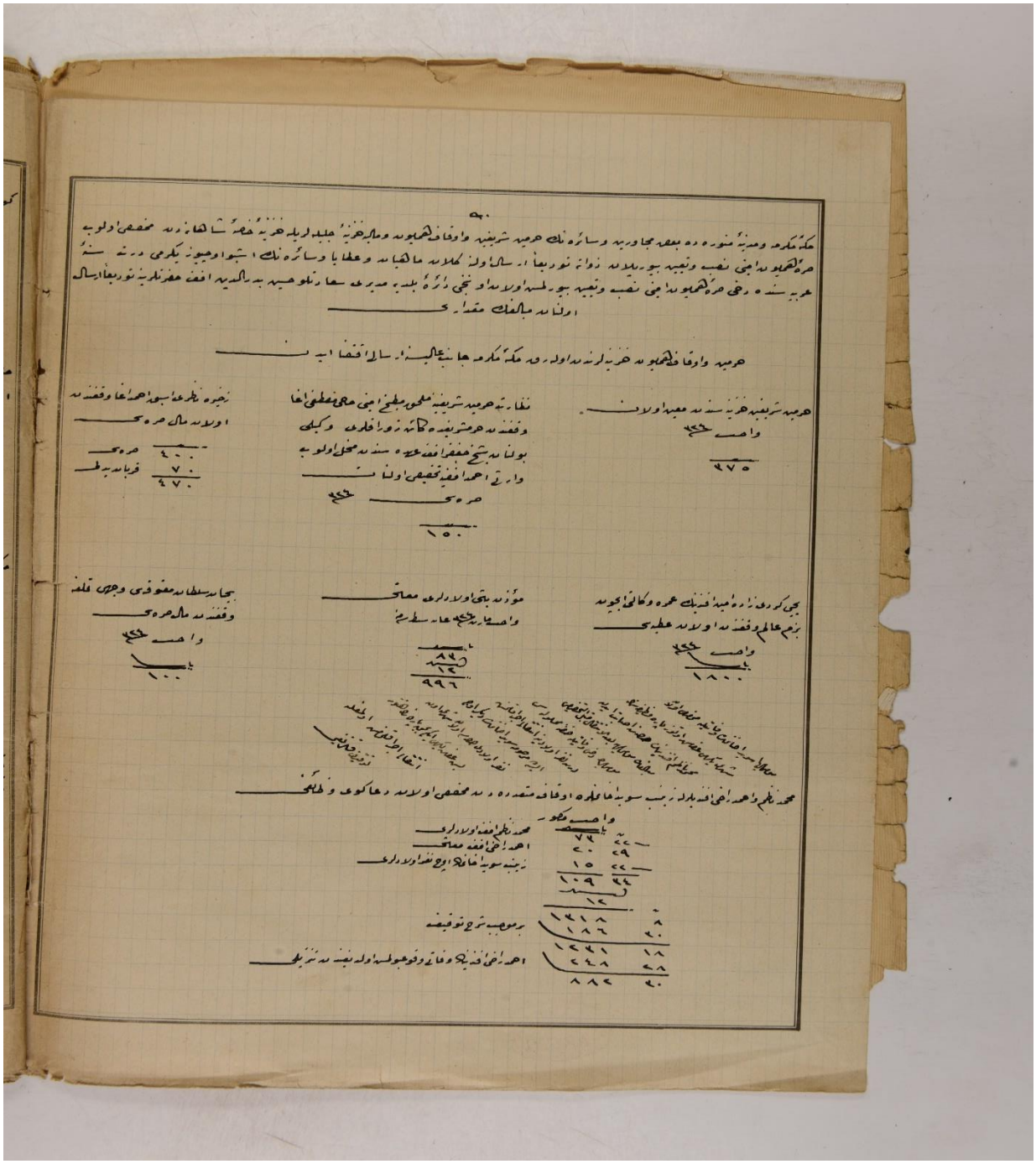
Şekil 11(Resim): Kâbe-i şerif iç örtüsü örnekleri 187

Şekil 12(Harita): Surre alayı ve hac yolunu konaklama noktalarını gösteren harita 188

Şekil 13(Harita): Denizden hac güzergâhını gösteren harita 189

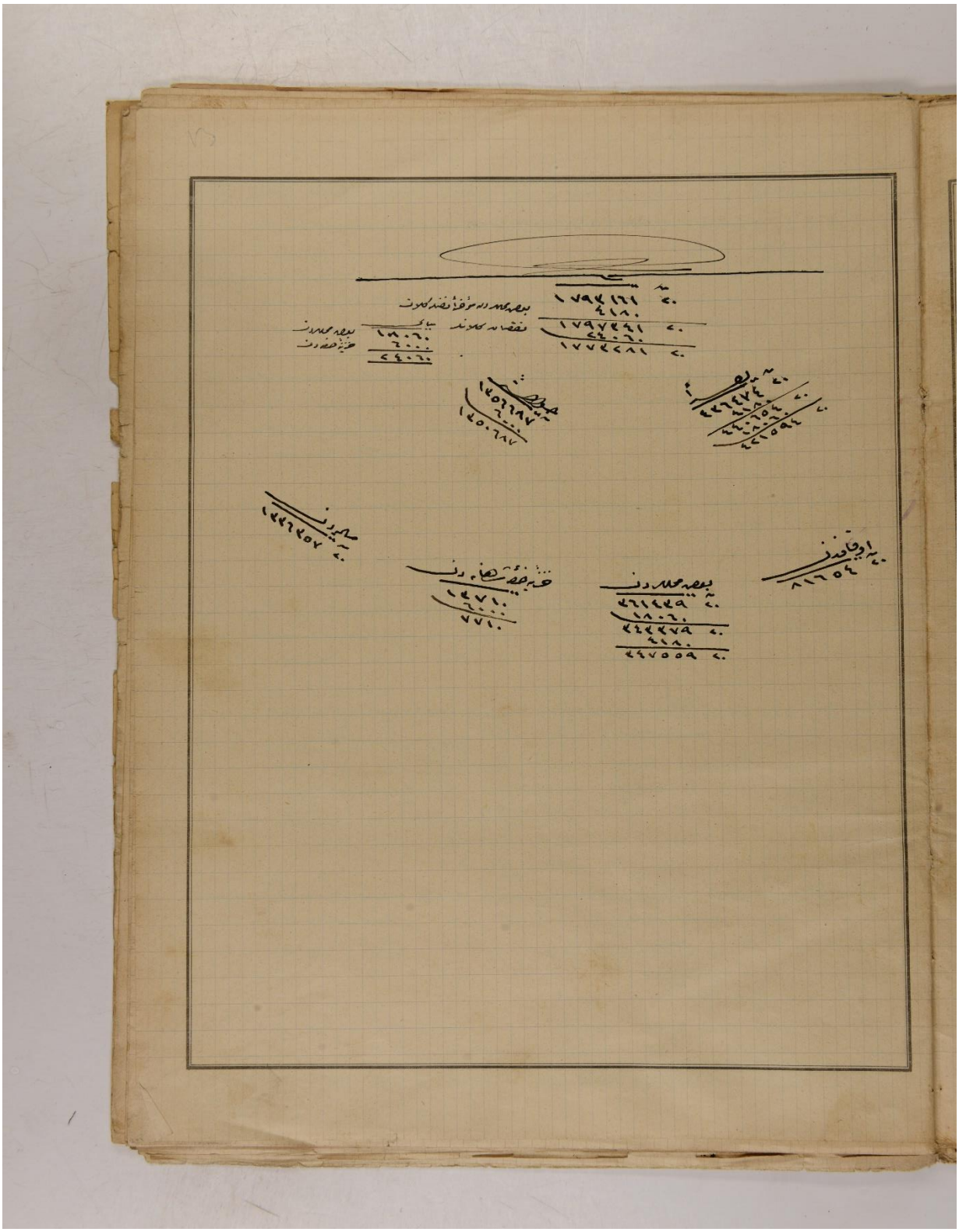
Şekil 14(Harita): Hicaz demiryolu güzergâhı 190

Şekil 1(Resim): 4452 numaralı surre defterinin giriş kısmı[189]

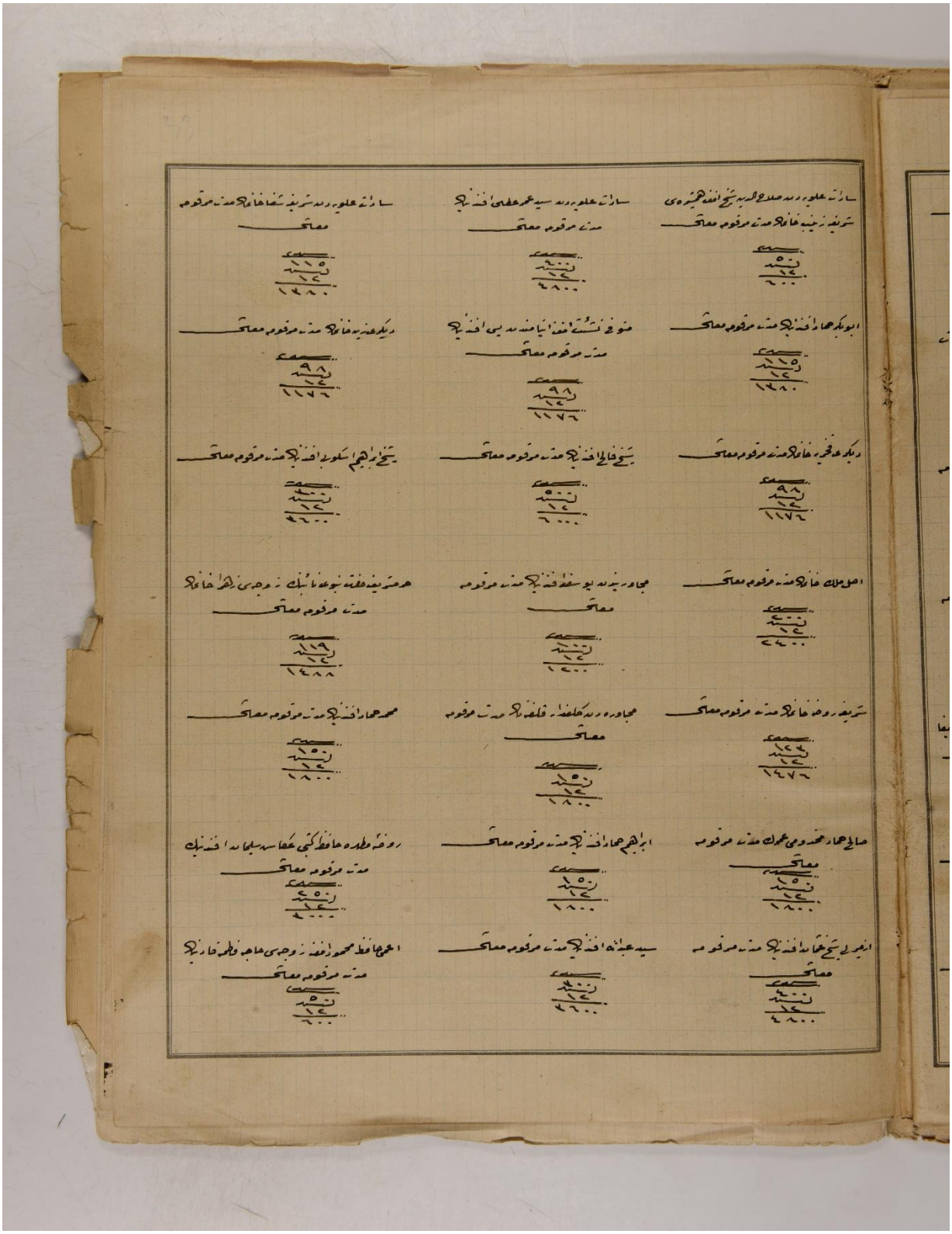
[189] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (1/b)

Şekil 2(Resim): Mekke-i mükerreme de toplam surre miktarını gösteren sayfa[190]

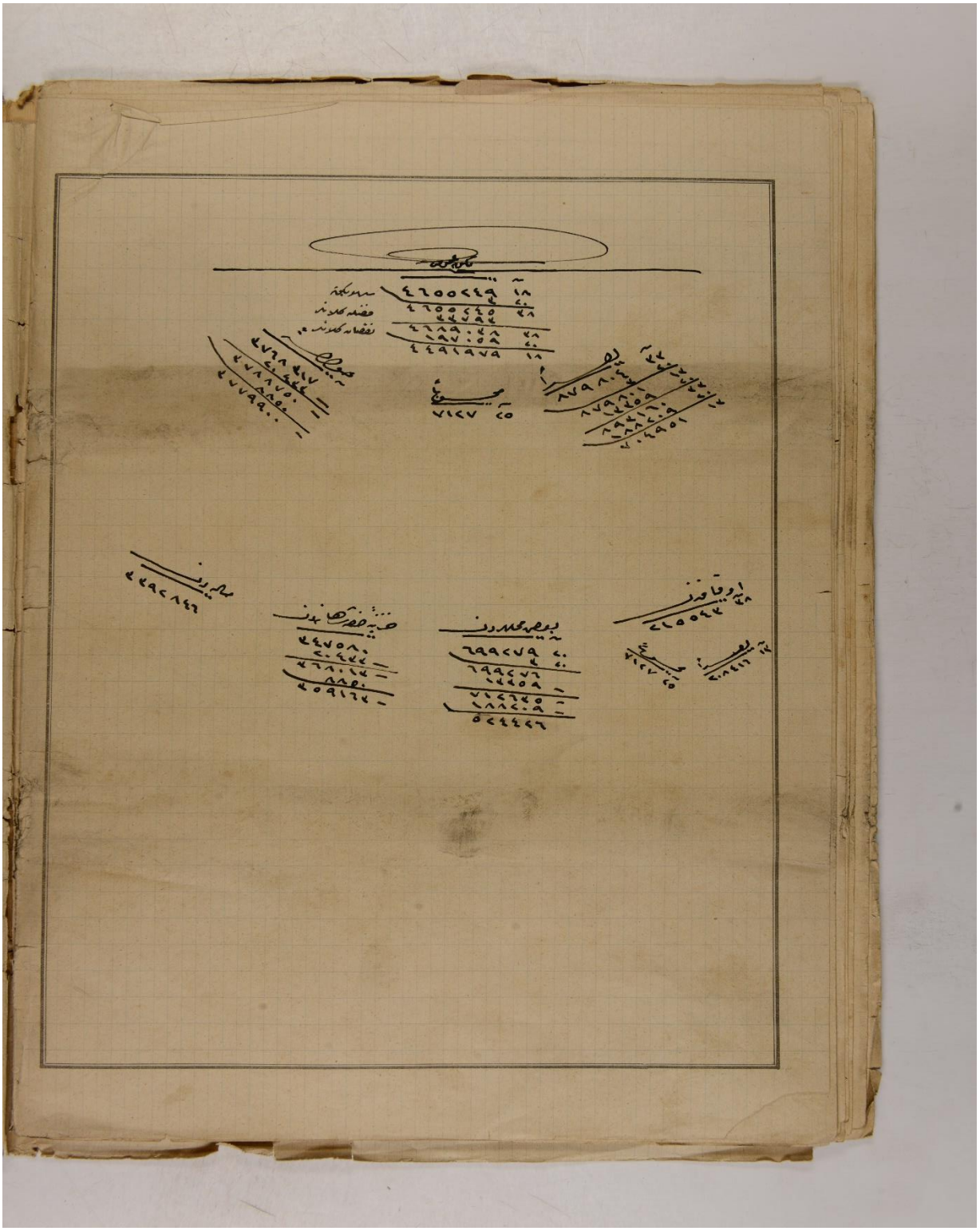
[190] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no.4452, (12/b).

Şekil 3(Resim): Medine- i münevverede surreden pay alanlar ve aldığı miktarları gösteren sayfa.[191]

[191] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (33\a).

Şekil 4(Resim): Mekke-i mükerreme ve medine-i münevvereye gönderilen toplam surre miktarını gösteren sayfa[192]

[192] BOA. EV. HKM. SR. d. Defter no: 4452, (39\b).

Şekil 5(Resim): Surre alayı saray-ı hümâyûn'dan çıkarken[193]

Şekil 6(Resim): Surre alayı dua ile yola çıkarken[194]

[193] Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkalığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s. 420.

[194] Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkalığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s.109.

Şekil 7(Resim): Şam'da mahmil-i şerif merasimi[195]

[195] Haz. Yusuf Çağlar- Salih Gülen, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Surre-i Hümayun,* Yitik Hazine Yayınları, İzmir, 2009, s. 14.

Şekil 8(Resim): Mahmil-i şerif.[196]

[196] Sevgi Ağca Diker, *Surre-i Hümâyûn ve Geleneksel Teşrifatı*, (Haz. Seyit Ali Kahraman*), Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 64.

Şekil 9(Resim): Feraşet çantaları ve mührü

[197]

198

[199]

[197] Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkalığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s. 404.

[198] Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkalığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s. 247.

[199] Osmanlı Belgelerinde Surre Alayları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkalığı, Yayın Nu: 116, Ankara, 2010, s. 252.

Şekil 10(Resim): Kâbe kapı perdesi[200]

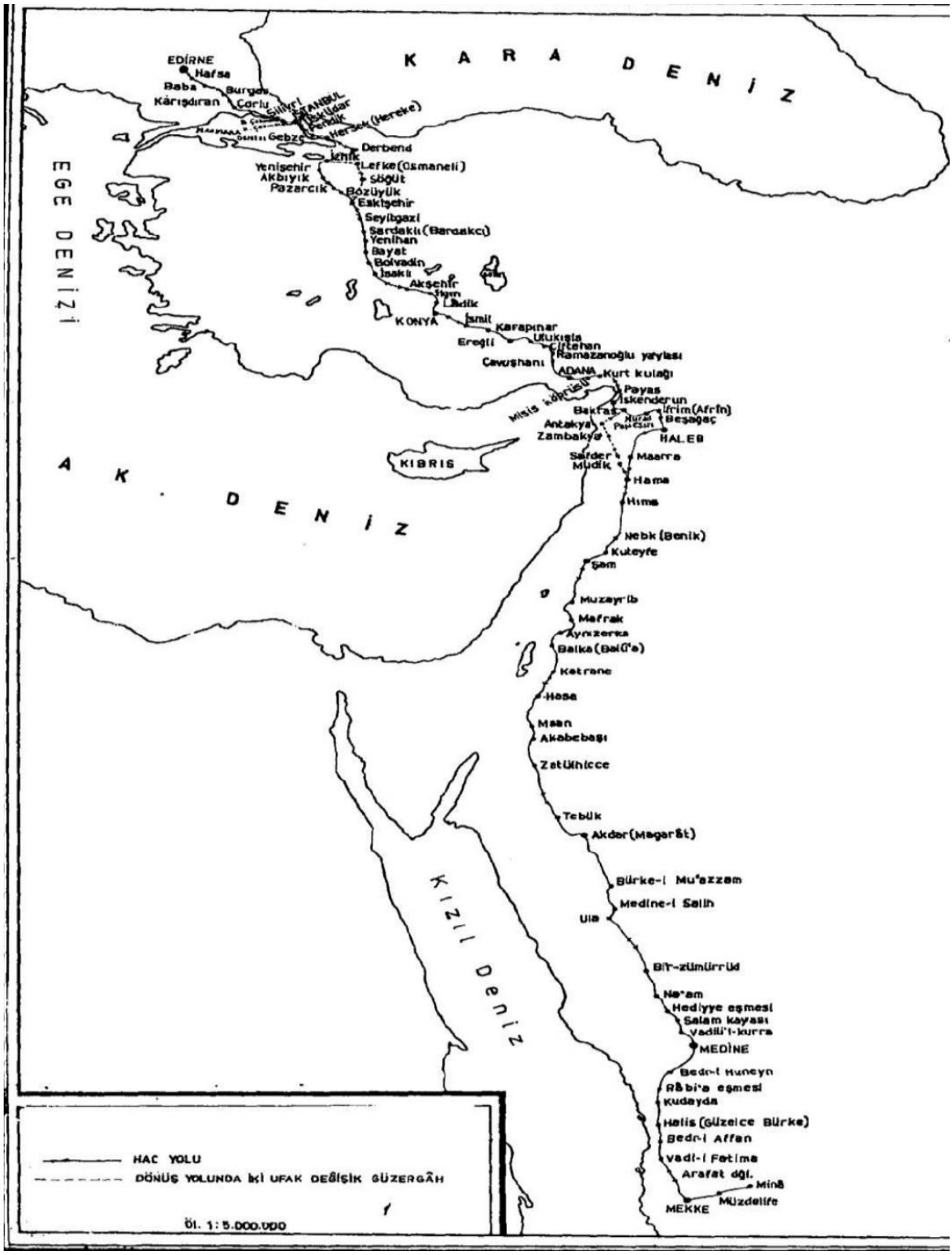
[200] Selin İpek, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Gönderilen Örtüler*, (Haz. Seyit Ali Kahraman), *Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 102.

Şekil 11(Resim): Kâbe-i şerif iç örtüsü örnekleri[201]

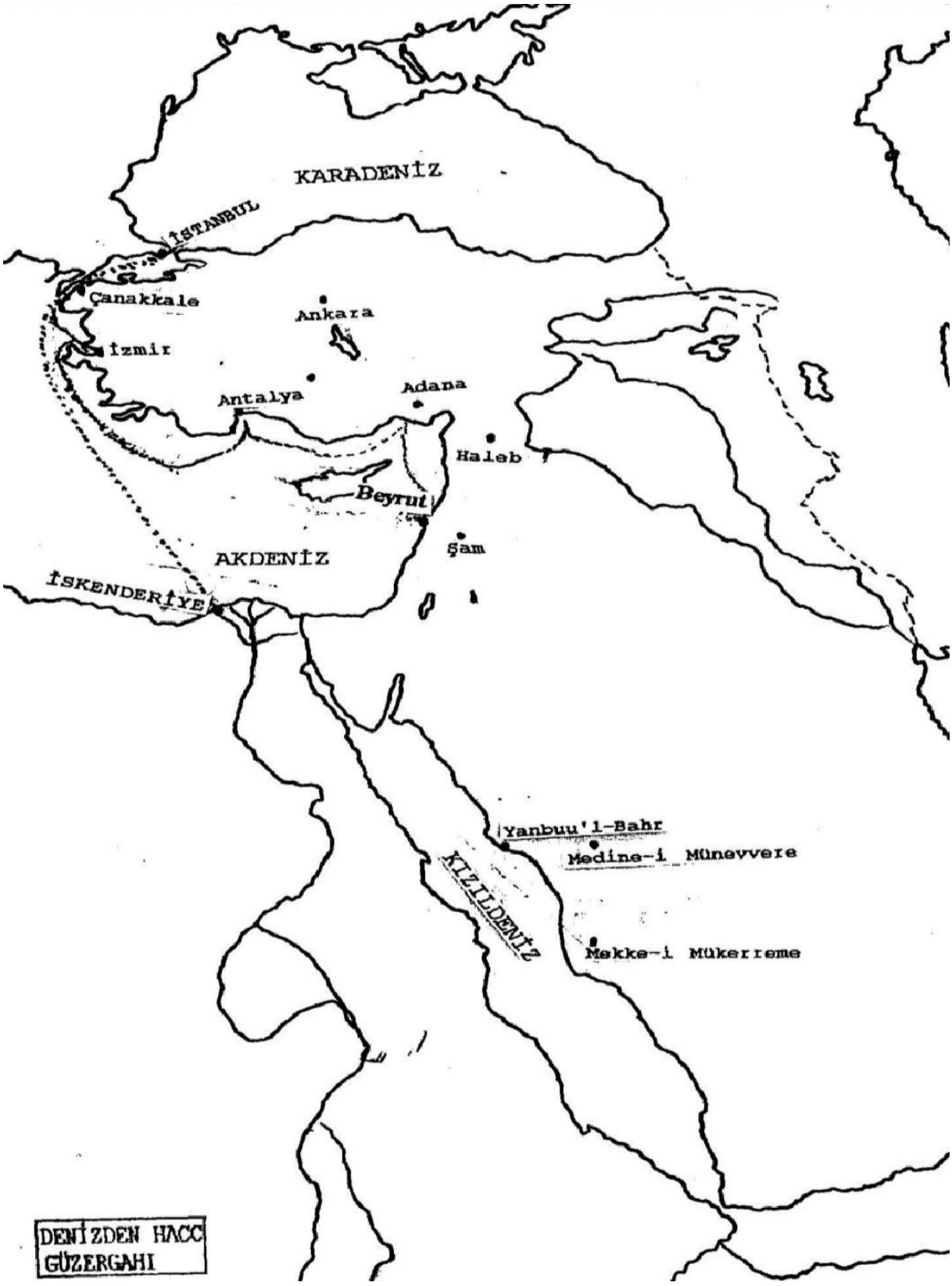
[201] Selin İpek, *Dersaadet'ten Haremeyn'e Gönderilen Örtüler*, (Haz. Seyit Ali Kahraman), *Surre-i Hümâyûn*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016, s. 110-111.

Şekil 12(Harita): Surre alayı ve hac yolunu konaklama noktalarını gösteren harita[202]

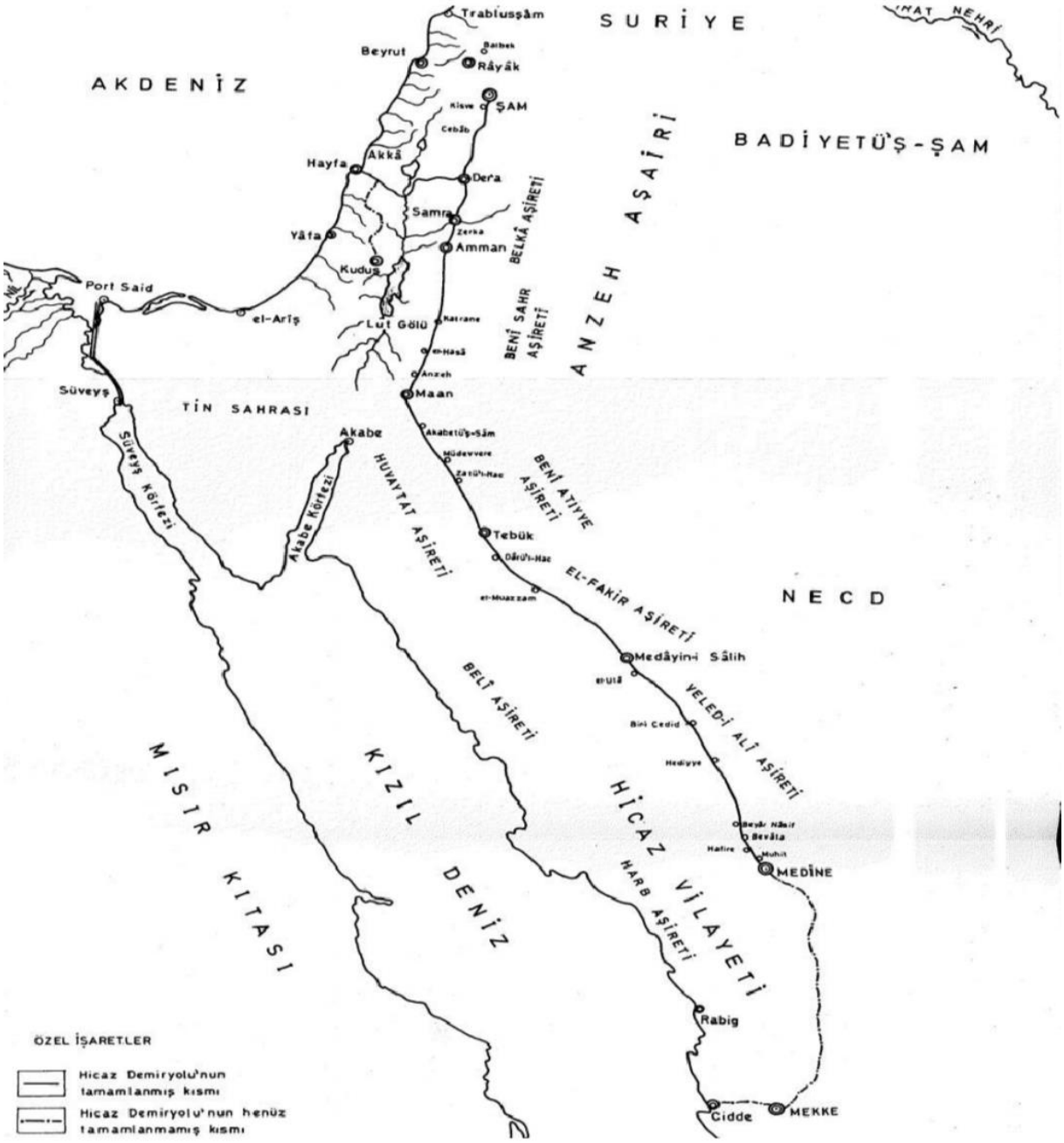
[202] Ahmet Durak, Hicri 1102 (1691 Tarihli Surre-i Hümayun Defterinin Analizi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı, 2018, s. 84.

Şekil 13(Harita): Denizden hac güzergâhını gösteren harita[203]

[203] Durak, a.g.e. , s. 83.

Şekil 14(Harita): Hicaz demiryolu güzergâhı[204]

[204] Durak, a.g.e. , s. 82.

ÖZGEÇMİŞ

İlköğretimi İstanbul Rami İlköğretim Okulu'nda, Liseyi İstanbul Rami Atatürk Anadolu Lisesi'nde tamamlamıştır.2012-2017 yılları arasında Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde okumuş ve 2016-2017 yılları arasında Kastamonu Üniversite'nden Formasyon Eğitimini almıştır. Ayrıca 2013-2018 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde eğitim almış ve tamamlamıştır. Ocak 2018 yılında Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır.